F.

Informace pro poplatníky daně z nemovitých věcí týkající se uplatnění osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí na zdaňovací období roku 2022

Upozorňujeme poplatníky, že na zdaňovací období roku 2022 lze uplatnit pouze osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění od 1. 1. 2020. Osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění do 31. 12. 2019, podle kterého se osvobozovaly pozemky remízků, hájů a větrolamů a mezí na orné půdě, trvalých travních porostech a pozemky ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat, nelze na zdaňovací období roku 2022 uplatnit a poplatníkům může vzniknout povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí.
Upozornění a informace pro poplatníky, kteří si uplatňují osvobození od daně z pozemků podle § 4 odst. 1. písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dani z nemovitých věcí“)

I. Změna v osvobození s dopadem na povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí

Od **1. 1. 2020** s účinností zákona č. 364/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní v souvislosti se zvyšováním příjmů veřejných rozpočtů (dále jen „zákon č. 364/2019 Sb.“), **došlo k novelizaci zákona o dani z nemovitých věcí, konkrétně § 4 odst. 1 písm. k)**. Po přechodnou dobu na zdaňovací období roku 2020 a 2021 bylo možné uplatnit osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí jak ve znění do 31. 12. 2019, tak i ve znění od 1. 1. 2020.

Upozorňujeme, že od zdaňovacího období roku 2022 lze uplatnit pouze osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí ve znění od 1. 1. 2020. V důsledku této změny **JIŽ NELZE UPLATIT OSVOBOZENÍ** podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí ve znění **do 31. 12. 2019** u:

- **pozemků remízků, hájů, větrolamů a mezí na orné půdě a trvalých travních porostech, pokud nesplňují definici krajinných prvků (skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop, mokřad) a nejsou zapsány v evidenci ekologicky významných prvků v evidenci využití půdy (dále jen „LPIS“),**
- **pozemků ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat, pokud se nejedná o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání, na kterých se nachází příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž.**

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pokud **remízky, háje, větrolamy a meze** nebudou v evidenci ekologicky významných prvků v evidenci LPIS do 31. 12. 2021 zaevidovány jako skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice nebo mez, nebudou splněny podmínky pro osvobození pozemků dle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí a poplatníci si nebudou moci v uvedených případech na zdaňovací období roku 2022 uplatnit nárok na jejich osvobození.

Obdobně je tomu i v případě **pozemku ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat**. Pokud tyto pozemky nově nesplňují podmínky pro osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 nebo 3 zákona o dani z nemovitých věcí ve znění od 1. 1. 2020, tj. nejedná se o pozemky, na nichž se nachází krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků podle zákona upravujícího zemědělství, nebo příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž, pokud jde o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání, **nelze osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí, ve znění do 31. 12. 2019, počínaje 1. 1. 2022 již nadále uplatňovat, protože k 31. 12. 2021 uplyne přechodné období**. Pokud se na pozemku výše uvedený prvek nachází, lze osvobodit pozemek pouze v rozsahu tohoto prvku, nikoliv celý pozemek

Poplatníkům, kteří si na rok 2021 shora uvedené osvobození uplatňovali a počínaje 1. 1. 2022 nesplňují výše uvedené podmínky, vzniká povinnost podat daňové přiznání na zdaňovací období roku 2022, a to nejpozději do 31. ledna 2022.

II. Změna v posuzování zápisu krajinných prvků do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS

Upozorňujeme, že dochází ke změně posouzení zápisu krajinných prvků do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS. Osvobození u krajinného prvku bude možné na zdaňovací období roku 2022 uplatnit pouze v případě, že krajinný prvek bude k 1. 1. 2022 již evidován v evidenci ekologicky významných prvků v evidenci LPIS, a to s ohledem na ustanovení § 13b zákona o dani z nemovitých věcí, podle kterého se daň z nemovitých věcí stanoví k 1. lednu roku, na který je daň stanovována. V případě, že bude podán nový podnět (žádost) o zaevidování krajinného prvku **do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS v roce 2021, ale bude zaevidován až po 1. 1. 2022, bude možné uplatnit osvobození u daného krajinného prvku až na zdaňovací období roku 2023**.

Postup ohledně zaevidování krajinného prvku do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS na zdaňovací období roku 2020 a 2021 uvedený v *Informaci k novele zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů, dopadající na osvobození* podle § 4 odst. 1 písm. k) tohoto zákona - senátní tisk 150/ sněmovní tisk 509, která je uvedena na tomto odkazu, který uváděl, že osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí lze uplatni i u krajinných prvků u kterých byl podán do 31. 12. podnět k zapsání, ale nebyl již do konce roku zaevidován, zůstává z důvodu právní jistoty zachován. Lze tedy konstatovat, že pouze na zdaňovací období roku 2020 a 2021 lze osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí uplatnit i případech, kdy poplatník podal podnět k zapsání krajinného prvku do 31. 12. 2019 nebo 31. 12. 2020, ale krajinný prvek byl zapsán do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS až po 1. 1. následujícího roku, tj. 2020 nebo 2021.

III. Podrobný popis změn v osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí

3.1 Ustanovení § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí ve znění účinném **do 31. 12. 2019, které NELZE od 1. 1. 2022, tj. na zdaňovací období roku 2022 uplatnit v daňovém přiznání:**

Od daně z pozemků jsou osvobozeny pozemky remízků, hájů a větrolamů a mezí na orné půdě, trvalých travních porostech, pozemky ochranného pásma vodního zdroje I. stupně a pozemky ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat.

3.2. Ustanovení § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí ve znění účinném **od 1. 1. 2020, které vzhledem k přechodnému období lze v plné šíři uplatnit na zdaňovací období roku 2022:**

Od daně z pozemků jsou osvobozeny **pozemky v rozsahu, v jakém se na nich nachází**

1. ***ochranné pásmo vodního zdroje I. stupně,***
2. ***krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků podle zákona upravujícího zemědělství,*** *nebo*
3. ***příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž, pokud jde o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání***

Ke shora uvedenému ustanovení § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí, ve znění účinném **od 1. 1. 2020** uvádíme následující:

1. **Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází ochranné pásmo vodního zdroje I. stupně**

   V případě pozemků ochranného pásma vodního zdroje I. stupně nedochází k žádným změnám. Osvobození uvedené v § 4 odst. 1 písm. k) bodu 1. zákona od 1. 1. 2020 je zachováno ve stejném rozsahu jako osvobození uvedené v § 4 odst. 1 písm. k) zákona o dani z nemovitých věcí ve znění účinném do 31. 12. 2019. **Poplatníkům tedy nevznikla ve vztahu ke změně zákona povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí.**

2. **Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků v evidenci LPIS podle zákona upravujícího zemědělství**

   Základní podmínkou pro uplatnění nároku na osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí v daňovém přiznání je zápis **krajinných prvků (skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad)** [který nejprve musí vymezit Agentura ochrany přírody a krajiny] **do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS, a to v rozsahu, v jakém se na pozemku nacházejí k 1. lednu roku, na který je daň stanovována**.

   Změny v evidenci ekologicky významných prvků v evidenci LPIS provádí Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“) na základě podnětu (nejčastěji vlastníka, uživatele, orgánu státní správy, obce). Tento podnět lze podat písemně (nikoliv e-mailem), prostřednictvím datové zprávy, případně osobně na kterémkoliv pracovišti SZIF, Oddělení příjmu žádostí a LPIS (dále jen “OPŽL“). Bližší informace k podání podnětu lze nalézt na adrese:
   https://www.szif.cz/cs/lpis-evidence_ekologicky_vyznamnych_prvku

   Aby SZIF mohl ekologicky významný prvek (krajinný prvek) zaevidovat, musí splňovat dvě základní podmínky:

a. musí se jednat o samostatný prvek, který je viditelně svým charakterem, porostem nebo tvarem odlišný od okolního prostředí,

a zároveň

b. jako ekologicky významný prvek (krajinný prvek) může být podle zákona o zemědělství zakreslena pouze samostatná plocha, která je **součástí evidovaných zemědělsky užívaných pozemků, nebo k těmto evidovaným pozemkům přiléhá**.

Více informací pro evidování krajinných prvků naleznete na webových stránkách SZIF na adrese:
https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Flpis%2F1582201200844.pdf

Odbornou způsobilost pro ověření, zda se jedná o krajinný prvek uvedený v § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí má pouze příslušný pracovník SZIF.

Kontaktní údaje na jednotlivá pracoviště OPŽL jsou k dispozici na webových stránkách SZIF v sekci kontakty – regionální odbory na adrese https://www.szif.cz/cs/szif-ro. Pokud se žadatel dostaví osobně na pracoviště OPŽL, může rovnou navrhované změny osobně projednat s pracovníkem SZIF nad snímkem z ortofotomapy. Pokud krajinný prvek splňuje podmínky pro zaevidování, požadovaná změna se provede a vlastník pak obdrží „Sdělení o provedení aktualizace ekologicky významných prvků".

Po zaevidování krajinného prvku si žadatel (vlastník) na adrese http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/ může vytisknout dokument „**Podklad pro uplatnění nároku na osvobození od daně z nemovitých věcí**" (dále jen „Podklad pro osvobození"). Tento Podklad pro osvobození bude vlastníkovi sloužit jako informace o tom, které parcely má zaevidovány do evidence ekologicky významných prvků v evidenci LPIS, dále tento Podklad pro osvobození bude sloužit jako důkazní prostředek v rámci daňového řízení při prokazování nároku na osvobození. Další možnost ověření této skutečnosti bude mít vlastník ve veřejném registru - LPIS na adrese http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/, z něhož bude moci pořídit Podklad pro osvobození on-line.

Při zvažování, zda se na zemědělsky užívaném pozemku, nebo na pozemku přilehlém, nachází krajinný prvek, je třeba vycházet z definice jednotlivých krajinných prvků v Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, takto:

Skupinou dřevin se rozumí samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 3 000 m2. Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymezující dráhu soustředěného odtoku vody z dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.

Mezí se rozumí souvislý útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymezující hranici dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenná zídka nebo travnatá plocha. Jedná se o prvek s výrazným protierozním účinkem.

Příkopem se rozumí útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.

Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m2, sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Krajinný prvek mokřad může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 9 písm. a) a § 3a odst. 10 zákona o zemědělství. **Evidenci mokřadu provádí AOPK.**

3. **Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž, pokud jde o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání**

   V případě osvobození pozemků ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat, docházelo v praxi často k důkazní nouzi při prokazování, že pozemek ostatních ploch nelze žádným způsobem využívat. S ohledem na tuto skutečnost od 1. 1. 2020 zavedla změna zákona o dani z nemovitých věcí jednoznačnější definici upravenou v § 4 odst. 1 písm. k) bodu 3, ve které zavádí osvobození od daně z pozemků pro pozemky, na nichž se nacházejí taxativně vymezené prvky, a to za předpokladu splnění dalších podmínek.

   Pro tento účel se vybranými prvky rozumí:

   Příkop - útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.

   Mokřad - samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m2, sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů dle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

   Bažina - část terénu s povrchovou vrstvou půdy o tloušťce nad 30 cm trvale nasycenou stojatou vodou nebo po převážnou část roku zamokřenou; je částečně porostlá speciální bažinnou flórou.

   Močál - bažina s větším množstvím vody, která pokrývá povrch terénu v menších nebo větších souvislých plochách.

   Skalní útvar - je tvaru reliéfu tvořeným skalními horninami. Skalním útvarem je i:

a. **Osamělá skála** - izolovaný, málo rozlehlý skalní útvar, který výrazně vyčnívá nad okolní povrch, vzniklý procesy zvětrávání a odnosu horniny, ústupem protilehlých svahů nebo vypreparováním odolnějších hornin.
b. **Skalní suk** - vyvýšenina různého tvaru a velikosti vyčnívající izolovaně nad okolním níže položeným povrchem, tvořená odolnějšími skalními horninami než je okolní povrch.

Rokle - erozní rýha větších rozměrů nebo menší úzké údolí s profilem ve tvaru V s příkrými svahy a úzkým dnem (zpravidla ve skalních horninách).

Strž - přírodní terénní útvar, rýha nebo výmol, vytvořený nadměrnou soustředěnou erozní činností soustředěného povrchového odtoku vody. Výmolem se rozumí protáhlá prohlubenina vzniklá činností tekoucí povrchové vody s profilem ve tvaru U (zpravidla v nezpevněných horninách).

Aby mohl být pozemek v rozsahu výměry **výše uvedeného prvku** osvobozen podle výše uvedeného osvobození, musí být evidovaný v katastru nemovitostí s druhem pozemku ostatní plocha a zároveň se musí nacházet mimo zastavěné území obce a nesmí být užíván k podnikání. Nezabírá-li výše uvedený prvek celou výměru parcely, osvobození se přizná pouze ve výměře výše uvedeného prvku.

Zastavěným územím obce se podle § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, rozumí území vymezené územním plánem nebo postupem podle tohoto zákona; nemá-li obec takto vymezené zastavěné území, je zastavěným územím zastavěná část obce vymezená k 1. září 1966 a vyznačená v mapách evidence nemovitostí.

SZIF
Státní zemědělský intervenční fond

Ve Smečkách 33, 110 00 Praha 1
tel.: +420 222 871 871
fax: +420 222 871 765
e-mail: info@szif.cz; www.szif.cz

Informace pro poplatníky daně z nemovitých věcí, kteří si uplatňují osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona o dani z nemovitých věcí

V Praze dne 10. listopadu 2020

Aktualizace krajinných prvků v evidenci ekologicky významných prvků a její dopad na daň z nemovitých věcí

Poplatníci daně z nemovitých věcí si mohou od zdaňovacího období roku 2020 uplatnit nárok na osvobození dle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 zákona č. 338/1992 sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dani z nemovitých věcí"), podle kterého jsou **od daně z pozemků osvobozeny pozemky v rozsahu, v jakém se na nich nachází krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků podle zákona upravujícího zemědělství.**

Základní podmínkou pro uplatnění tohoto osvobození od daně z pozemků je **zápis krajinných prvků** taxativně uvedených v tomto ustanovení **tj. skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad do evidence ekologicky významných prvků,** a to v rozsahu, v jakém se na pozemku nachází. Evidence ekologicky významných prvků je obsažena v evidenci využití půdy (dále jen „LPIS").

Dovolujeme si Vás upozornit, že pracovníci Oddělení příjmu žádostí a LPIS (dále jen OPŽL) Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen „SZIF") pravidelně provádějí změny v evidenci ekologicky významných prvků, a to buď základě podnětu vlastníka pozemku, zemědělců nebo v návaznosti na aktualizace nových leteckých snímků/ortofotomap, což je z podnětu SZIF a jedná se o aktualizaci z moci úřední. Důvodem aktualizace je, aby rozsah a typ krajinného prvku odpovídal skutečnému stavu v terénu.

Dojde-li v důsledku této aktualizace ke změnám rozhodným pro stanovení daně, tj. například

- **ke zmenšení výměry krajinného prvku,**
- **ke zvětšení výměry krajinného prvku, nebo**
- **k úplnému zániku krajinného prvku,**

vzniká vlastníku nemovité věci povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí, ve kterém zohlední změny údajů, k nimž v důsledku aktualizace krajinného prvku došlo.

Vzhledem k tomu, že vlastník ani správce daně není informován o změně rozsahu krajinného prvku, dovolujeme si upozornit poplatníky, kteří si uplatnili osvobození dle § 4 odst. 1 písm. k) bod 2 zákona o dani z nemovitých věcí, aby si zkontrolovali, zda nedošlo ke změně v rozsahu krajinného prvku, **a v případě změny v rozsahu uplatňovaného osvobození podali daňové přiznání na zdaňovací období následující po roce, v němž změny proběhly, a to v zákonem stanovené lhůtě do 31. ledna zdaňovacího období.**

Uvedenou skutečnost lze zjistit ve **Veřejném registru půdy - LPIS** v záložce **Podklad pro osvobození** - **Podklad pro osvobození daně z nemovitých věcí** porovnáním výpisů ze systému Ministerstva zemědělství - Evidence půdy dle uživatelských vztahů (LPIS) tzv. **Podkladu pro uplatnění nároku na osvobození od daně z nemovitých věcí**, a to s platností k datu předchozího a následujícího období. **Např. stav k 1. 1. 2020 a stav k 1. 1. 2021.**

V případě pochybností Vám doporučujeme obrátit se s konkrétním případem na místně příslušného správce daně, jímž je ten finanční úřad, v jehož obvodu působnosti se nachází předmětná nemovitá věc (pozemek).

SZIF
Státní zemědělský intervenční fond

Ve Smečkách 33, 110 00 Praha 1
tel.: +420 222 871 871
fax: +420 222 871 765
e-mail: info@szif.cz; www.szif.cz

OSVOBOZENÍ OD DANĚ Z NEMOVITÝCH VĚCÍ – JAK ZAEVIDOVAT KRAJINNÉ PRVKY NA SVÉ PARCELE?

(dle § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů)

V Praze dne 3. prosince 2020

Od daně z pozemků jsou osvobozeny pozemky v rozsahu, v jakých se na nich nachází:

1. **skupina – krajinný prvek evidovaný jako ekologicky významný prvek („EVP“) = skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad** (který nejprve musí vymezit Agentura ochrany přírody a krajiny)
   - musí být součástí evidovaného zemědělsky užívaného pozemku, nebo k tomuto evidovanému zemědělsky užívanému pozemku přiléhat
   - evidence EVP se neřídí katastrálními parcelami, tudíž ne vždy musí být celá výměra parcely zahrnuta do prvku EVP
2. **skupina – příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž** (poplatník tyto prvky prokazuje dle skutečného stavu – **nejsou zahrnuty mezi EVP**)
   - musí být na pozemku zaevidovaném v katastru nemovitostí jako ostatní plocha
   - musí se nacházet mimo zastavěné území obce a nesmí být užíván k podnikání

DO KONCE ROKU 2021 TRVÁ PŘECHODNÉ OBDOBÍ = Do konce zdaňovacího období r. 2021 **lze ponechat již přiznané osvobození** podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, **ve znění účinném před 31. 12. 2019.** V případě, že krajinné prvky (1. skupina) nebudou zaevidovány do evidence EVP do 31. 12. 2021 **vzniká poplatníkům povinnost podat daňové přiznání na zdaňovací období roku 2022, tj. do 31. ledna 2022.**

JAKÝ ÚŘAD OSLOVIT?

1. SZIF

(místně příslušné Oddělení příjmu žádostí a LPIS – „OPŽL“)

- OPŽL eviduje prvky EVP z **1. skupiny** – **vlastník podává podnět k zaevidování** (písemně, datovou schránkou, osobně)
- na základě podnětu vydává OPŽL *Sdělení o ne/provedení aktualizace evidence ekologicky významných prvků*, případně *Sdělení o nezahájení aktualizace evidence ekologicky významných prvků*, pokud plocha neodpovídá definicím pro evidenci

2. Finanční správa

(místně příslušný finanční úřad – „FÚ“)

- poplatník uplatní osvobození v daňovém přiznání na příslušné zdaňovací období
- **do daňového přiznání musí poplatník uvést prvky:**
  - **1. skupiny** – **zaevidované** na OPŽL do evidence EVP
  - **2. skupiny** – **nezaevidované** v evidenci EVP, které poplatník prokazuje dle skutečného stavu

SZIF
Státní zemědělský intervenční fond

Ve Smečkách 33, 110 00 Praha 1
tel.: +420 222 871 871
fax: +420 222 871 765
e-mail: info@szif.cz; www.szif.cz

Tiskopis **„PODKLAD PRO UPLATNĚNÍ NÁROKU NA OSVOBOZENÍ OD DANĚ Z NEMOVITÝCH VĚCÍ“** – získá vlastník po zaevidování EVP z veřejného portálu farmáře (Veřejný registr půdy LPIS).
Odkaz na video návod jak podklad pro osvobození daně z nemovitých věcí získat:
http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/videonavody/vytvoreni-podkladu-pro-dan-z-nemovitych.html

UPOZORNĚNÍ:

- SZIF zaeviduje pouze krajinné prvky odpovídající definici EVP dle NV 307/2014 Sb.
- Od daně z nemovitých věcí budou osvobozeny pouze pozemky z 1. skupiny s krajinnými prvky, které jsou v evidenci EVP k 1. lednu roku, na který je daň stanovována.
- SZIF pravidelně provádí změny v evidenci EVP. Vlastník uplatňující osvobození od daně z pozemků s EVP by si měl vždy zkontrolovat, zda nedošlo ke změně v rozsahu EVP, a to podle stavu k 1. lednu roku, na který je daň stanovována.

DŮLEŽITÉ ODKAZY:

- Další informace k evidování ekologicky významných prvků
  https://www.szif.cz/cs/lpis-evidence_ekologicky_vyznamnych_prvku
- Kontakt na místně příslušné OPŽL
  https://www.szif.cz/cs/szif-ro
- Bližší informace k osvobození daně z nemovitých věcí
  https://www.financnisprava.cz/cs/dane/novinky/2019/info-k-novele-zakona-dzn-10208
  https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nemovitych-veci/informace-stanoviska-a-sdeleni/2020/inf-pro-poplatniky-dnv-uplatn-osvob-par4-odst1-pism-k-10999
  https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nemovitych-veci/informace-stanoviska-a-sdeleni/2020/inf-o-zmene-v-rozsahu-osvoboz-dnv-u-pozemku-narodni-park-od-2021-11008

Obecné informace k žádosti o zaevidování krajinného prvku do LPIS

❑Žádosti přijímá, eviduje a zpracovává

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), Oddělení příjmu žádostí a LPIS (OPŽL)

- regionální pracoviště LIBEREC, U Nisy 745/6, 460 07 Liberec
- regionální pracoviště ČESKÁ LÍPA, Dubická ulice 2362/56, 470 02 Česká Lípa
- regionální pracoviště SEMILY, Bítouchovská 1, 513 01 Semily

❑Žádost

- lze podat na kterémkoliv pracovišti OPŽL v ČR osobně (preferují), nebo jinou standardní cestou (písemně poštou, datovou schránkou, emailem s uznávaným elektronickým podpisem)
- je možné podávat během celého roku
- podává vlastník, spoluvlastník, uživatel. Sdělení o výsledku dostane pouze žadatel, ostatní vlastníci nebo uživatelé si tyto údaje mohou zjistit v LPIS
- nevystavují se zpětně

Metodika vymezování krajinného prvku „mokřad“

2016

Obsah

1. Úvod – cíl 1
2. Přínos mokřadů pro ŽP, jejich ekosystémové služby 1
3. Legislativní podklad 2
4. Definice KP mokřad 3
5. Kritéria pro evidenci v LPIS – co je a co není mokřad 4
6. Příklady mokřadů, fotografie z terénu 4
7. Zakázané/povolené činnosti na ploše mokřadů 7
8. Postup vymezení 8
8.1 Výběr území s potenciálním mokřadem 13
8.2 Zakreslení enviro polygonu mokřad v modulu Enviro 13
8.3 Schválení návrhu audity 0, 1 a 2 17
8.4 Aktualizace vrstvy EVP v LPIS 17
8.5 Aktualizace – průběžná/mimořádná 18
8.6 Doporučení pro žadatele/uživatele 18
8.7 Zrušení EVP – důvody, vyšší moc 18
9. Postup KNM a vyhodnocování porušení 19
10. Seznam zkratek 19
Příloha 1: Grafické znázornění postupu vymezení 21
Příloha 2: Kontakty jednotlivých pracovišť vymezujících organizací 22
Příloha 3: Mapa územní působnosti vymezujících organizací 28

1. Úvod – cíl

Cílem metodiky je seznámit zemědělskou i odbornou veřejnost s novým krajinným prvkem (KP) **mokřad** – jeho definicí, postupem jeho vymezování v evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (LPIS), přístupem k němu a v neposlední řadě s kontrolou dodržování podmínek jeho ochrany a případnou sankcí.

2. Přínos mokřadů pro ŽP, jejich ekosystémové služby

- retence vody v krajině

  Mokřady zadržují v krajině vodu – voda, která na území mokřadu dopadne ve formě srážek nebo přiteče z jeho povodí ve formě povrchového či podpovrchového přítoku, se v mokřadu do určité míry zadrží. V období nedostatečných srážkových úhrnů je pak tato voda k dispozici jak organizmům z plochy mokřadu, tak i živočichům z okolí. Postupné uvolňování vody z mokřadů také přispívá k zachování ekologických průtoků ve vodních tocích a tím k poskytování řady ekosystémových služeb (např. podpoře života ryb, rekreaci, samočistícím procesům, zlepšování mikroklimatu, poskytování zdroje vody aj.). Voda zadržená v krajině neodtéká řekami do moře, ale zůstává v území.

- zlepšení mikro i mezoklimatu

  Mokřady zlepšují klimatické podmínky na svém území a v blízkém okolí tím, že zvlhčují vzduch i půdu a díky fyzikálním vlastnostem zadržované vody tlumí teplotní

extrémy. Voda odpařená z mokřadů za horkých letních dní jednak snižuje teplotu vzduchu, jednak se vrací do malého koloběhu vody a přispívá k atmosférickým srážkám v regionu (rosa, mlha, déšť).

- protipovodňová ochrana

  Mokřady se podílejí na snižování povodňových rizik tím, že zpomalují povrchový odtok vody z povodí – zadržují vodu na svém území nebo alespoň zpomalí její průtok, pokud jsou nasycené. Zároveň poskytují určitou ochranu před vodní erozí a odnosem půdy do vodních toků a nádrží.

- biotop pro faunu a floru

  Mokřady poskytují příznivé podmínky pro rozvoj mokřadních společenstev a výskyt na vodu vázaných organizmů, zároveň ale také slouží jako zdroj vody pro živočichy z blízkého i dalekého okolí (zejm. obojživelníky, ptactvo, zvěř), zejména v období jejího nedostatku.

- zvýšení hodnoty kulturní krajiny

  Mokřady jednoznačně zvyšují prostorovou i kvalitativní různorodost (heterogenitu) krajiny, čímž nepochybně zlepšují její ekologickou stabilitu a zároveň zvyšují její estetické hodnoty a rekreační funkce. Mokřady jsou tradiční součástí české krajiny a poskytují celou řadu ekosystémových služeb (tj. společenských požitků poskytovaných ekosystémy).

3. Legislativní podklad

Od roku 2009 je v České republice vyplácení přímých plateb a dalších vybraných podpor "podmíněno" plněním standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a dodržováním povinných požadavků na hospodaření formulovaných na základě evropských předpisů. Plnění standardů a požadavků podléhá tzv. kontrole podmíněnosti – Cross Compliance. Formu standardů a požadavků i metodu kontroly si každý členský stát EU stanovuje sám, dle národních specifik.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, o financování, řízení a sledování Společné zemědělské politiky, stanovuje rámec, na jehož základě každý členský stát definuje standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu. Pro naplnění požadavků tohoto nařízení byla jako jedna z podmínek stanovena ochrana krajinných prvků, které mají zásadní vliv na utváření zemědělské krajiny a jsou zaneseny v LPIS (nejedná se o významné krajinné prvky dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny!).

Podle nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, mohou být v LPIS evidovány následující krajinné prvky:

1) mez,
2) terasa,
3) travnatá údolnice,
4) skupina dřevin,
5) stromořadí,
6) solitérní dřevina,
7) příkop,
8) mokřad.

Tyto krajinné prvky jsou před rušením a poškozováním chráněny standardem DZES 7 dle nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor. Zároveň je možno krajinné prvky vyhradit jako „plochy v ekologickém zájmu“ v rámci tzv. „greeningu“ jehož plněním je též podmíněno poskytování přímých plateb dle nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům.

Standard DZES 7 zní:
„Žadatel
a) nezruší a nepoškodí krajinný prvek podle § 5 odst. 2 písm. a) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, a druh zemědělské kultury rybník podle § 3 odst. 13 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, včetně zákazu řezu dřevin v době od 31. března do 1. listopadu; v případě krajinného prvku mokřad podle § 5 odst. 11 nařízení vlády č. 307/2014 Sb. se za jeho poškozování považuje aplikace hnojiv nebo přípravků na ochranu rostlin, odvodňování nebo provádění agrotechnických operací; uvedené podmínky se nevztahují na zásahy provedené se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny, a
b) zajistí na jím užívaném dílu půdního bloku regulaci rostlin netýkavky žláznaté tak, aby se na něm v průběhu příslušného kalendářního roku nevyskytovaly kvetoucí nebo odkvetlé rostliny tohoto druhu; zároveň zajistí regulaci rostlin bolševníku velkolepého tak, aby výška těchto rostlin nepřesáhla 70 cm v průběhu příslušného kalendářního roku.“

4. Definice KP mokřad

Definice krajinného prvku „mokřad“ dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, zní: „Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m^2, sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Krajinný prvek mokřad může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 9 písm. a) a § 3a odst. 10 zákona o zemědělství“.

5. Kritéria pro evidenci v LPIS – co je a co není mokřad

V LPIS mohou být vymezeny mokřady vznikající na periodicky nebo trvale podmáčených půdách. Za mokřad lze považovat plochu, která má potenciál být zamokřená po dobu minimálně 3 měsíců v roce s tím, že tato podmínka nemusí být (s ohledem na aktuální klimatické podmínky) splněna každoročně.
Stanovištní podmínky musí umožňovat rozvoj společenstev charakteristických pro mokřadní ekosystémy. Složením a strukturou vegetace jsou tato společenstva zpravidla odlišná od okolních zemědělských kultur a po vymezení se předpokládá jejich spontánní vývoj nebo management povolený orgánem ochrany přírody (OOP).

Jako mokřady mohou být vymezeny též plochy, na kterých se vlivem pravidelných agrotechnických operací (pastva, kosení, orba apod.) v době vymezení nenachází mokřadní nebo jiná vegetace, která by plochu zřetelně odlišovala od okolní zemědělské kultury, avšak ukončení trvalého obhospodařování umožní následný rozvoj mokřadního společenstva. Cílem je vytvořit nové „přírodní prostředí“, které bude odlišeno od okolního běžně zemědělsky obhospodařovaného pozemku.

Jako krajinný prvek mokřad nelze vymezit vodní nádrže, umělá zařízení tvořená nepropustnými konstrukcemi, kde je voda izolována od okolní půdy (např. kořenové čistírny) a mokřady, kde zásobení vodou závisí na jejím aktivním čerpání.

Jak již bylo zmíněno, krajinný prvek mokřad může být evidován na ploše půdního bloku (PB) podle § 3a odst. 9 písm. a) a § 3a odst. 10 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.
Podle § 3a odst. 9 písm. a) zmíněného zákona je základní jednotkou evidence půdy půdní blok o minimální výměře 0,01 ha, který představuje souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy zřetelně v terénu oddělené zejména lesním porostem, zpevněnou cestou, pozemní komunikací, vodním útvarem povrchových vod nebo trvale zemědělsky neobhospodařovanou půdou, která může obsahovat ekologicky významný prvek obklopený zemědělsky obhospodařovanou půdou.
Podle § 3a odst. 10 se za půdní blok považuje také ekologicky významný prvek, který není součástí půdního bloku podle odst. 9 písm. a) a současně bezprostředně přiléhá k zemědělsky obhospodařované půdě evidované jako půdní blok podle odstavce 9.

Z výše uvedeného vyplývá, že mokřad lze v LPIS vymezit jako tzv. vnitřní KP (tzn. KP zcela obklopený zemědělsky obhospodařovanou půdou) nebo vnější KP. Vnitřní KP se nachází uvnitř půdního bloku (PB), je součástí jednoho nebo více dílů půdních bloků (DPB), případně zbytkové plochy. Vnější KP představuje samostatný PB podle § 3a odst. 10 (kategorie EVP) a bezprostředně přiléhá k PB podle § 3a odst. 9, písm. a) (kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda), po celém svém obvodu tak není obklopen zemědělsky obhospodařovanou půdou.

6. Příklady mokřadů, fotografie z terénu

Mokřady na zemědělské půdě vznikají zpravidla v nivách, při okrajích vodních ploch, v místech terénních depresí, nepropustného podloží, pramenišť, při vyústění odvodňovacích soustav nebo v místě průsaku vlivem jejich poškození či ucpání.

Příklady mokřadů:
Pramen, prameniště
Tůň
Zaplavovaná nebo mokrá louka
Jiné vodní a bažinné biotopy
Rákosina, ostřicová louka
Rašeliniště a slatiniště
Slanisko

Foto: Ukázka prameniště v terénu (AOPK)

Foto: Ukázka tůně na louce (AOPK)

Foto: Ukázka vlhké louky (AOPK)

7. Zakázané/povolené činnosti na ploše mokřadů

KP mokřad je standardem DZES 7 zakázáno rušit a poškozovat. Mezi poškozující činnosti patří zejména odvodňování nebo zasypávání plochy mokřadu, ukládání posklizňových zbytků a jiného organického materiálu na plochu mokřadu, vjíždění technikou do plochy mokřadu, výsev či výsadba zemědělských plodin, aplikace hnojiv a biocidů a provádění jakýchkoliv dalších agrotechnických operací na ploše mokřadu bez souhlasu OOP. Na ploše mokřadu je v nedestruktivní míře povolena pastva.

Pouze na základě souhlasu OOP je možno provádět v mokřadu managementové zásahy (pokosení, orbu, vyřezání náletu apod.). Souhlas k zásahu do mokřadu vydá uživateli OOP na předepsaném formuláři SZIF (ke stažení na *www.szif.cz)*.

Foto: Rušení KP mokřad (Petr Wittek)

Foto: Rušení KP mokřad (Petr Wittek)

8. Postup vymezení

Vymezení mokřadu může provést místně příslušný OOP (seznam místně příslušných OOP, včetně osob odpovědných za vymezování je uveden v Příloze 1) z vlastního podnětu nebo z podnětu zemědělce. Pokud k vymezení a následné evidenci přikročí OOP z vlastního podnětu, projedná pracovník OOP pověřený vymezováním (vymezovatel) konkrétní návrh se zemědělcem. Je žádoucí, aby zemědělec v případě, že nehospodaří na vlastních pozemcích, projednal vymezení mokřadu s vlastníkem pozemku a předešel tak případným konfliktům ohledně způsobu obhospodařování pronajaté půdy. Mokřady, jejichž vymezení bylo odsouhlaseno zemědělcem, budou zakreslovány přednostně. V případech neshody se zemědělcem bude vymezení konzultováno s příslušnými pracovníky odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP (viz Příloha 2).

Pozn. Obdrží-li podnět k zaevidování KP mokřad SZIF, sdělí podateli podnětu informaci o výše uvedeném standardním postupu vymezování a evidence.

Základem pro vymezení mokřadů v LPIS by měla být znalost terénu a místních podmínek, pro jejich identifikaci lze také využít ortofoto podklad v LPIS. V řadě případů lze na základě ortofota spolehlivě identifikovat mokřadní společenstvo, zpravidla je vidět jeho tmavší barva a odlišná struktura vegetace od okolní kultury, čehož lze využít zejména na travních porostech.

Obr.: Příklady mokřadů jak jsou vidět na ortofotech (LPIS)

Jako podklad pro vymezení mokřadů lze využít vrstvu mapování mokřadů v ČR zpracovanou Agenturou ochrany přírody a krajiny (AOPK).

Na travních porostech lze určit mokřad jako krajinný prvek také s využitím klasifikace biotopů (typů stanovišť) dle Katalogu biotopů v ČR s tím, že pro takto definované plochy je k dispozici konkrétní vymezení na základě vrstvy mapování biotopů.

K zařazení mezi KP mokřady lze navrhnout zejména biotopy uvedené pod kódy R1.1, R1.2, R2.1, R2.2, R2.3, V2, V5, M1.1, M1.2, M1.3, M1.5, M1.6, M1.7, M 1.8, M2.2, M2.3, M2.4, M5, M6, M7 (popř. i další biotopy formačních skupin R a M, pokud by se v rámci půdních bloků vyskytly). Případně lze zařadit i vlhké louky T 1.5 - T1.10.

R1.1 **Luční pěnovcová prameniště** – Fytocenologie: Svaz ***Caricion davallianae*** Klika 1934 (z menší části; viz také R2.1): *Carici flavae-Cratoneuretum filicini* Kovács et Felfö ldy 1958. – Svaz ***Calthion palustris*** Tüxen 1937, podsvaz ***Calthenion palustris*** (z menší části; viz také T1.5): *Cirsietum rivularis* Nowiński 1927, *Eriophoretosum latifoliae* Balátová-Tuláčková 1973 p.p., *Cirsietum rivularis equisetetosum telmateiae* Hájek 1998.,

R1.2 **Luční prameniště bez tvorby pěnovců** – Fytocenologie: Svaz ***Cardamino-Montion*** Br.-Bl. 1926 (zčásti; viz také R1.5): *Caltho minoris-Philonotidetum seriatae* (Kästner 1938) Hadač 1983.,

R2.1 **Vápnitá slatiniště** – Fytocenologie: Svaz ***Caricion davallianae*** Klika 1934 (z větší části; viz také R1.1): *Juncetum subnodulosi* Koch 1926, *Eleocharitetum pauciflorae* Lüdi 1921, *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae* (Kuhn 1937) Moravec in Moravec et Rybníčková 1964, *Schoenetum nigricantis* Koch 1926, *Seslerietum uliginosae* (Palmgren 1916) Soó 1941, *Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae* Pawlowski et al. 1960.,

R2.2 **Nevápnitá mechová slatiniště** – Fytocenologie: Svaz ***Caricion fuscae*** Koch 1926: *Caricetum goodenowii* J. Braun 1915, *Willemetio-Caricetum paniceae* Moravec 1965. – Svaz

Caricion lasiocarpae Vanden Berghen in Lebrun et al. 1949: *Drepanoclado revolventis-Caricetum lasiocarpae* (Koch 1926) Rybníček in Rybníček et al. 1984, *Amblystegio scorpioidis-Caricetum limosae* Osvald 1923, *Amblystegio stellati-Caricetum dioicae* Osvald 1925, *Drepanoclado revolventis-Caricetum diandrae* (Kopecký 1960) Rybníček in Rybníček et al. 1984. – Svaz ***Caricion demissae*** Rybníček 1964: *Scorpidio-Utricularietum* sensu Rybníček 1964, *Chrysohypno-Trichophoretum alpini* Hadač in Březina et al. 1964, *Amblystegio stellati-Caricetum paniceae* Osvald 1925. – Svaz ***Drepanocladion exannulati*** Krajina 1933: *Calliergo sarmentosi-Eriophoretum angustifolii* Nordhagen 1927. – Svaz ***Sphagno warnstorfiani-Tomenthypnion*** Dahl 1957: *Sphagno warnstorfiani-Eriophoretum latifolii* Rybníček 1974, *Sphagno-Caricetum lasiocarpae* Steffen 1931, *Sphagno-Caricetum appropinquatae* (Šmarda 1948) Rybníček 1974, *Sphagno warnstorfiani-Caricetum davallianae* Rybníček in Rybníček et al. 1984.,

R2.3 **Přechodová rašeliniště** - Fytocenologie: Svaz ***Eriophorion gracilis*** Preising in Oberdorfer 1957: Agrostio caninae-Caricetum diandrae Pault et Lutz 1941, Carici limosae-Sphagnetum contorti Warén 1926, Carici chordorrhizae-Sphagnetum obtusi Warén 1926, Phragmito-caricetum lasiocarpae Rybníček in Rybníček et al. 1984. Svaz ***Sphagno recurvi-Caricion canescentis*** Passarge (1964) 1978: Junco filiformis- Sphagentum recurvi Osvald 1923, Polytricho communis-Molinietum coeruleae Hadač in Hadač et Váňa 1967, Carici rostratae-Sphagnetum apiculati Osvald 1923, Sphagno recurvi-Caricetum limosae Osvald 1923, Carici filiformis-Sphagnetum apiculati Warén 1926, Carici chordorrhizae-Sphagnetum apiculati Warén 1926, Carici echinatae-Sphagnetum Soó 1934.,

V2 **Makrofytni vegetace mělkých stojatých vod** – Fytocenologie: Svaz ***Ranunculion aquatilis*** Passarge 1964: Batrachietum aquatili-peltatae Sauer 1937, Batrachio trichophylli-Callitrichetum cophocarpae Soó (1927) 1960,Batrachietum circinati (Bennema et Westhoff 1943) Segal 1965, Batrachietum rionii Hejný et Husák 1978, Hottonietum palustris Tüxen 1937, Callitrichetum hermaphroditicae Černohous et Husák 1986.,

V5 **Vegetace parožnatek** – Fytocenologie: Svaz ***Nitellion flexilis*** Dąmbska 1966: Nitelletum flexilis Corillion 1957, Charetum braunii Corillion 1957. – Svaz ***Charion asperae*** Krause 1969: Charetum asperae Corillion 1957, Charetum hispidae Corillion 1957. – Svaz ***Charion vulgaris*** (Krause et Lang 1977) Krause 1981: Charetum vulgaris Krause 1969. – Svaz ***Charion fragilis*** Krausch 1964: Charetum globularis auct. – Svaz ***Charion canescentis*** Krausch 1964: Charetum canescentis Corillion 1957.,

M1.1 **Rákosiny eutrofních stojatých vod** – Fytocenologie: Svaz **Phragmition *communis*** Koch 1926: Scirpetum lacustris Schmale 1939, Typhetum angustifoliae Pignatti 1953, Phragmitetum communis (Gams 1927) Schmale 1939, Glycerietum maximae Hueck 1931, Typhetum latifoliae Lang 1973, Typhetum laxmannii Nedelcu 1968, Sparganietum erecti Roll 1938, Acoretum calami Eggler 1933, Equisetetum fluviatilis Steffen 1931.,

M1.2 **Slanomilné rákosiny a ostřicové porosty** – Fytocenologie: Svaz ***Scirpion maritimi*** Dahl et Hadač 1941: Bolboschoenetum maritimi Eggler 1933, choenoplectetum tabernaemontani Soó 1947. – Svaz ***Magnocaricion elatae*** Koch 1926 (viz take M1.7 a M1.8): Caricetum melanostachyae Balász 1943.,

M1.3 **Eutrofní vegetace bahnitých substrátů** – Fytocenologie**:** Svaz ***Oenanthion aquaticae*** Hejný ex Neuhäusl 1959: Glycerio fluitantis-Oenanthetum aquaticae (Eggler 1933) Hejný 1948, Rorippo amphibiae-Oenanthetum aquaticae (Soó 1928) Lohmeyer 1950, Sagittario-Sparganietum emersi Tüxen 1953, Hippuridetum vulgaris Passarge 1955, Scirpetum radicantis Hejný in Hejný et Husák 1978, Eleocharitetum palustris Ubrizsy 1948, Butomo-Alismatetum lanceolati (Timar 1957) Westhoff et Segal in Westhoff et den Held 1969.,

M1.5 **Pobřežni vegetace potoků** – Fytocenologie: Svaz ***Sparganio-Glycerion fluitantis*** Br.-Bl. et Sissingh in Boer 1942: Glycerietum fluitantis Wilczek 1935, Glycerietum plicatae (Kulczyński 1928) Oberdorfer 1954, Glycerietum nemoralis-plicatae Kopecký 1972, Glycerio-Sparganietum neglecti Koch 1926, Helosciadietum Br.-Bl. 1931, Beruletum angustifoliae Roll 1938, Nasturtietum officinalis Seibert 1962, Leersietum oryzoidis Krause in Tüxen 1955, Catabrosetum aquaticae Kaiser 1926.,

M1.6 **Mezotrofní vegetace bahnitých substrátů** – Fytocenologie: Svaz ***Carici-Rumicion hydrolapathi*** Passarge 1964: *Cicuto-Caricetum pseudocyperi* Boer et Sissingh in Boer 1942, *Calletum palustris* Osvald 1923.,

M1.7 **Vegetace vysokých ostřic** – Fytocenologie: Svaz ***Magnocaricion elatae*** Koch 1926 (viz také M1.2 a M1.8): *Caricetum elatae* Koch 1926, *Caricetum rostratae* Rübel 1912, *Caricetum appropinquatae* Aszód 1936, *Caricetum paniculatae* Wangerin 1916, *Caricetum diandrae* (Almquist 1929) Jonas 1933, *Peucedano-Caricetum lasiocarpae* Tüxen 1937, *Comaro-Caricetum cespitosae* (Dagys 1932) Balátová-Tuláčková 1978, *Caricetum gracilis* Almquist 1929, *Caricetum vesicariae* Br.-Bl. et Denis 1926,*Caricetum ripariae* Soó 1928, *Caricetum distichae* Jonas 1933, *Caricetum acutiformis* Eggler 1933, *Caricetum vulpinae* Nowiński 1927, *Calamagrostietum lanceolatae* Osvald 1923,
Phalaridetum arundinaceae Libbert 1931.,

M1.8 **Vápnitá slatiniště s mařicí pilovitou (Cladium mariscus)** – Fytocenologie: Svaz ***Magnocaricion elatae*** Koch 1926 (viz také M1.7): *Cladietum marisci* Zobrist 1935.,

M2.2 **Jednoletá vegetace vlhkých písků** – Fytocenologie: Svaz ***Radiolion linoidis*** Pietsch 1973: *Centunculo-Anthoceretum punctati* Koch 1926, *Junco tenageiae-Radioletum linoidis* Pietsch 1961, *Hyperico humifusi-Spergularietum rubrae* Wojcik 1968, *Stellario-Scirpetum setacei* Koch ex Libbert 1932. – Svaz ***Eleocharition ovatae*** Philippi 1968 (viz také M2.1): *Gypsophilo muralis-Potentilletum supinae* (Ambrož 1939) Pietsch 1963 (syn. *Gypsophilo muralis-Juncetum bufonii* (Ambrož 1939) Hejný in Hejný et Husák 1978). – Svaz ***Nanocyperion flavescentis*** Koch ex Malcuit 1929 (viz také M2.3): *Cyperetum flavescentis* Koch 1926.,

M2.3 **Vegetace obnažených den teplých oblastí** – Fytocenologie: Svaz ***Nanocyperion flavescentis*** Koch ex Malcuit 1929 (viz také M2.2): *Samolo-Cyperetum fusci* Müller-Stoll et Pietsch 1985.,

M2.4 **Vegetace jednoletých slanomilných trav** – Fytocenologie: Svaz ***Cypero-Spergularion salinae*** Slavnić 1948: *Crypsietum aculeatae* Wenzl 1934, *Crypsietum schoenoidis* (Soo 1933) Topa 1939.,

M5 **Devětsilové lemy horských potoků** – Fytocenologie: Svaz ***Petasition officinalis*** Sillinger 1933 (viz také R1.4): *Petasitetum hybridi* Oberdorfer 1949, *Petasitetum officinali-glabrati* Sillinger 1933.,

M6 **Bahnité říční náplavy** – Fytocenologie: Svaz ***Bidention tripartitae*** Nordhagen 1940: *Rumicetum maritimi* Sissingh in Westhoff et al. 1946,*Bidentetum tripartitae* Koch 1926, *Bidentetum cernuae* Slavnić 1947, *Polygono brittingeri-Chenopodietum rubri* Lohmeyer 1950. – Svaz ***Chenopodion rubri*** Tüxen in Poli et J. Tüxen 1960 corr. Kopecký 1969: *Chenopodietum glauco-rubri* Lohmeyer in Oberdorfer 1957, *Chenopodietum ficifolii* Hejný in Hejný et al. 1979.,

M7 **Bylinné lemy nížinných řek** – Fytocenologie: Svaz ***Senecion fluviatilis*** Tüxen 1950: *Fallopio-Cucubaletum bacciferi* Passarge (1965) 1976, *Aristolochio-Cucubaletum bacciferi* (Kopecký 1965) Passarge 1976, *Cuscuto europaeae-Convolvuletum sepium* Tüxen (1947) 1950, *Convolvulo-Epilobietum hirsuti* Hilbig, Heinrich et Niemann 1972.,

R 2.1 **Vápnitá slatiniště** – Fytocenologie: Svaz ***Caricion davallianae*** Klika 1934 (viz také R1.1): *Juncetum subnodulosi* Koch 1926, *Eleocharitetum pauciflorae* Lüdi 1921, *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae* (Kuhn 1937) Moravec in Moravec et Rybníčková 1964, *Schoenetum nigricantis* Koch 1926, *Seslerietum uliginosae* (Palmgren 1916) Soó 1941, *Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae* Pawłowski et al. 1960.,

R 3.1 **Otevřená vrchoviště** – Fytocenologie: Svaz ***Oxycocco-Empetrion hermaphroditi*** Nordhagen ex Hadač et Váňa 1967 (viz také R3.2): *Scirpo caespitosi-Sphagnetum compacti* Warén 1926, *Sphagno robusti-Empetretum hermaphroditi* Hadač et Váňa 1967, *Empetro hermaphroditi-Sphagnetum fusci* Du Rietz 1926, *Chamaemoro-Empetretum hermaphroditi* Soukupová et al. 1991. – Svaz ***Sphagnion medii*** Kästner et Flössner 1933 (viz také R3.2, R3.4, L10.3 a L10.4): *Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi* Hueck 1925*, Andromedo polifoliae-Sphagnetum magellanici* Bogdanovskaja-Gienev 1928. – Svaz ***Oxycocco-Ericion*** Nordhagen ex Tüxen 1937 (viz také R3.4): *Scirpo austriaci-Sphagnetum papillosi* Osvald 1923.,

R 3.4 **Degradovaná vrchoviště** – Fytocenologie: Fragmenty svazů **Sphagnion medii** Kästner et Flössner 1933 (viz také R3.1, R3.2, L10.3 a L10.4) a **Oxycocco-Ericion** Nordhagen ex Tüxen 1937 (viz také R3.1),

T7 **Slaniska** – Fytocenologie: Svaz ***Scorzonero-Juncion gerardii*** (Wendelberger 1943) Vicherek 1973: *Junco gerardii-Scorzoneretum parviflorae* (Wenzl 1934) Wendelberger 1943, *Loto-Potentilletum anserinae* Vicherek 1973, *Agrostio-Caricetum secalinae* Vicherek 1973, *Blysmo-Juncetum compressi* Tüxen 1950, *Agrostio-Caricetum distantis* (Rapaics 1927) Soó 1939, *Meliloto-Caricetum otrubae* Vicherek 1973. – Svaz ***Puccinellion limosae*** Soó 1933 corr. Wendelberger 1943: *Puccinellietum limosae* Soó 1936.

Při samotném vymezování KP mokřad v LPIS se postupuje v následujících krocích:

1) výběr území s potenciálním mokřadem (OOP)
2) zakreslení enviro polygonu mokřad v modulu Enviro (OOP)

3) schválení návrhu audity 0, 1 (OOP) a 2 (MZe)
4) aktualizace vrstvy EVP v LPIS (SZIF – OPŽL).

8.1 Výběr území s potenciálním mokřadem

Konkrétní území je pracovníkem OOP posouzeno nad ortofotomapou, následně je provedeno ověření stavu v terénu a zaměření hranic mokřadu GPS.

Obr.: Potenciální mokřady (LPIS)

8.2 Zakreslení enviro polygonu mokřad v modulu Enviro

Polygon mokřad je zakreslen obdobně jako louky v modulu Enviro a to bez jakýchkoli systémových vazeb či kontrol vůči PB a DPB evidovaným v LPIS. Při zakreslování hranic mokřadu je však nezbytné v adekvátní míře zohlednit data v LPIS (PB, DPB, případně přiléhající EVP) - viz níže uvedená pravidla.

<u>Technická pravidla pro zákres hranic mokřadu:</u>

Pokud je zákres vytvářen nad ortofotem v LPIS, je nutné pracovat v měřítku minimálně 1:700, nebo větším – optimální rozsah měřítek pro práci s ortofotem je za obvyklých podmínek 1:500 – 1:700.

Pokud je pro zmapování hranice mokřadu v terénu využita technologie GNSS (GPS), je nutné, aby byla dodržena adekvátní přesnost tohoto mapování. Použitý přístroj by tedy měl odpovídat níže uvedeným standardům:

- Pro zaměření s využitím GNSS (GPS) je nutné používat diferenciální korekce (ze sítě referenčních stanic, SBAS apod.), a to z důvodu zajištění adekvátní polohové přesnosti.
- Použitý přístroj musí být schopen zaměřit hranici mokřadu se střední polohovou chybou menší než 1 m.

Zákres nesmí obsahovat topologické chyby (například chyby vzniklé zaměření GPS přístrojem, jako jsou smyčky, chybně určené body, příliš blízké linie, apod.).

Pokud je vytvářena hranice mokřadu přiléhající k hranici PB nebo DPB, je nutno tuto novou hranici zcela ztotožnit se stávajícími hranicemi PB/DPB, pakliže jsou tyto hranice PB/DPB v LPIS vedeny korektně – s tolerancí 1,5 m vycházející z určité míry subjektivity zákresu. Pokud by došlo ke kolizi (překryvu) geometrie mokřadu s DPB, bylo by nutné upravit průběh hranice DPB formou správního řízení (aktualizace evidence půdy prováděná SZIF!). Nesoulad mezi vrstvou mokřadu a PB/DPB nesmí vznikat na základě subjektivity fotointerpretace a analogicky nesmí být důsledkem použití různých technologií, chyby GNSS/GPS přístroje, apod. **Z uvedeného plyne, že v případech, kdy navržená hranice mokřadu zasahuje do stávajícího evidovaného půdního bloku nebo dílu půdního bloku o méně než 1,5 m, je vhodné upravit hranici návrhu mokřadu dle hranice evidovaného dílu půdního bloku** tak, aby nebylo nutné zahajovat řízení o aktualizaci evidence půdy.
Návrh mokřadu by tedy měl reflektovat stávající stav v LPIS , tj. pokud to neovlivní správnost vznikajících dat, měla by být respektována stávající hranice v LPIS a zákres by měl být proveden s důrazem na dodržení topologických pravidel.

Příklady mokřadů již evidovaných jako EVP a jejich vazby na PB a DPB:

1) **Enviro polygon mokřad ležící uvnitř PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda (tzv. vnitřní).**

Jedná se o vnitřní EVP druhu mokřad na půdním bloku kategorie Zemědělsky obhospodařovaná půda.
Pokud je i součástí DPB (celá plocha nebo zčásti), může být uživatelem zahrnut do výměry deklarované v žádosti o dotace (SAPS a další dotace).
V případě posuzování zahrnutí do plochy DPB se zkoumá PDU v případě průniku DPB a EVP většího než 500 m^2. Průniky menší než 500 m^2 jsou zahrnuty do plochy DPB bez zkoumání PDU.
Pokud není plocha mokřadu zcela nebo zčásti zahrnuta do plochy DPB, tak je součástí tzv. zbytkové plochy (bez nároku na SAPS a další dotace).

Obr.: Potenciální mokřady (LPIS)

V případě, že se EVP mokřad nachází na DPB s kulturou R, U, G je možné jej využít i jako plochu EFA.

Minimální možná výměra KP mokřad činí 100 m^2 (dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb. viz výše), maximální možná výměra není stanovena.

2) Enviro polygon mokřad dotýkající se hranice PB kategorie zemědělsky obhospodařovaná půda alespoň jedním bodem (tzv. vnější).

Jedná se o vnější EVP druhu mokřad na půdním bloku kategorie Ekologicky významný prvek. Pokud uživatel prokáže PDU, bude plocha mokřadu zahrnuta do plochy DPB s kulturou M (mimoprodukční plocha), tato kultura není způsobilá pro SAPS. Pokud je zároveň přilehlá k DPB s kulturou R, U, G, tak ji lze vyhradit jako plochu využívanou v ekologickém zájmu EFA.

- Bez nutnosti editovat i stávající PB a DPB.

Návrh enviro polygonu mokřad se dotýká hranice stávajícího PB (zemědělsky obhospodařovaná půda) – je k němu přilehlý. Tento EVP mokřad nevyvolá žádnou změnu hranic stávajících PB a DPB.
Plocha EVP mokřad nebude způsobilá pro SAPS, případně může být deklarována jako EFA, pokud na ní bude vymezen i DPB s kulturou M stejného uživatele a bude přiléhat k DPB s kulturami R, U nebo G.

- Způsobující editaci PB a DPB

Vytvořením přilehlého EVP mokřad bude upraven i průběh hranice PB a DPB (bude zmenšena jeho výměra, která je způsobilá pro SAPS) v rámci procesu aktualizace v modulu Evidence půdy.
Plocha EVP mokřad však ani v tomto případě nebude způsobilá pro SAPS, může být deklarována jako EFA, pokud na ní bude vymezen i DPB s kulturou M stejného uživatele a bude přiléhat k DPB s kulturami R, U nebo G.

8.3 Schválení návrhu audity 0, 1 a 2

Schválení zákresu je následně provedeno auditem 0 a auditem 1. Audit 0 provádí vymezovatel, audit 1 provádí jeho nadřízený v rámci dané organizace. Následný audit 2 provádí pracovník Odboru přímých plateb MZe.

8.4 Aktualizace vrstvy EVP v LPIS

Po provedení auditu 2 se zákres považuje za vymezený a schválený k registraci v LPIS – EVP. Registraci krajinných prvků potvrzených auditem 2 následně zajistí v LPIS – EVP Státní zemědělský intervenční fond (Oddělení příjmů žádostí a LPIS), a to na základě písemného (e-mailového) podnětu ze strany MZe.
Na každý krajinný prvek evidovaný jako EVP mokřad se budou vztahovat veškeré podmínky výše uvedených nařízení vlády (tj. ochrana před poškozováním a rušením, zařaditelnost do ploch v ekologickém zájmu, způsobilost plochy pro přímé platby v případě vnitřních krajinných prvků).

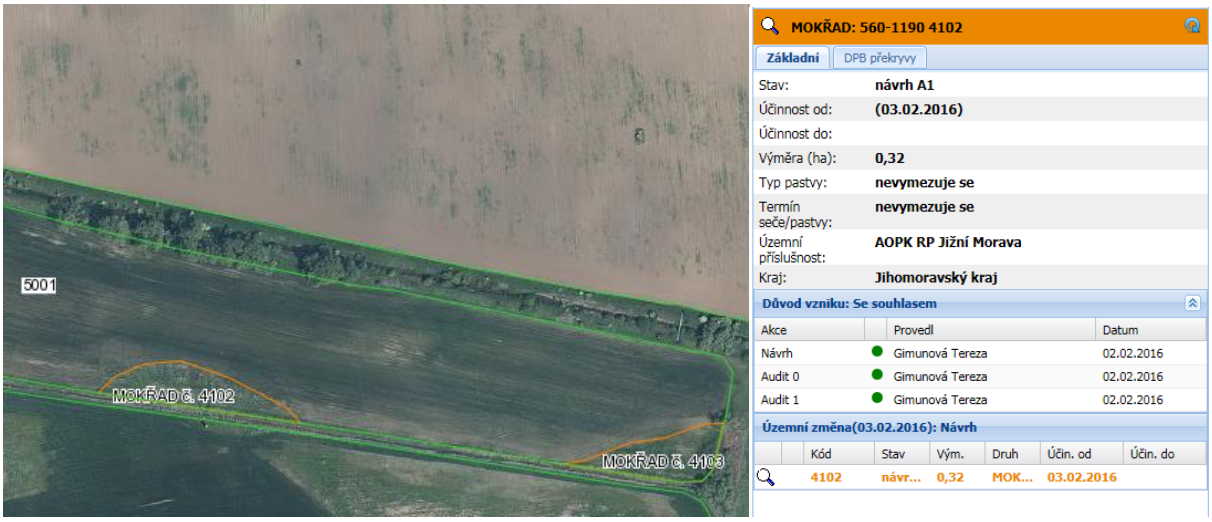

Obr.: Zákres mokřadů (LPIS), audit 0 a 1

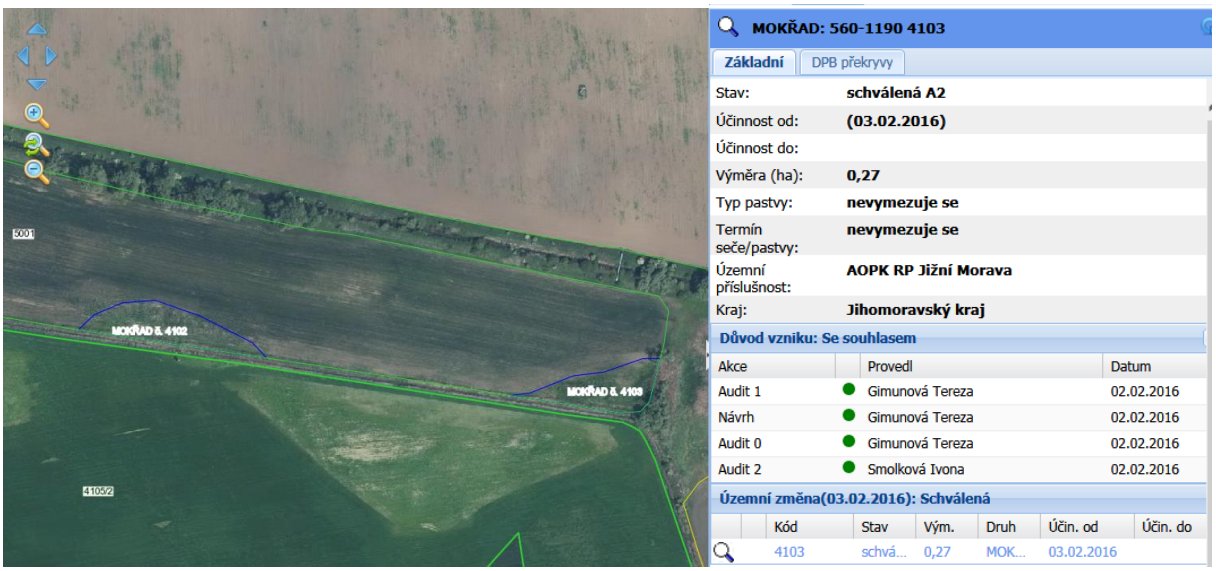

Obr.: Zákres mokřadů (LPIS), audit 2

Účinný enviro polygon mokřad představuje podnět pro SZIF – OPŽL pro vytvoření návrhu EVP mokřad. EVP mokřad je vždy kopií enviro polygonu mokřad. Evidence EVP mokřad se řídí metodickým pokynem pro evidenci EVP. Pouze účinný EVP může být použit v žádosti jako plocha využívaná v ekologickém zájmu, pokud jsou proto splněny všechny další podmínky.

8.5 Aktualizace – průběžná/mimořádná

Doplňování zákresů do návrhové vrstvy enviro polygonů mokřadů vymezovatelem v LPIS Enviro bude umožněno průběžně.

Mimořádná aktualizace bude probíhat vždy po implementaci nových ortofotomap do LPIS. Cílem mimořádné aktualizace je celková revize vymezení podle aktuálního stavu v terénu. Vymezovatel v tomto období provede revizi vymezení všech mokřadů v jeho územní příslušnosti. V případě potřeby opraví zákres dříve vymezeného mokřadu, v případě samovolného zániku mokřadu zákres zruší. Celý proces schvalování se pak zopakuje.

8.6 Doporučení pro žadatele/uživatele

Je vhodné, aby si žadatel vymezil polygon EVP mokřad evidovaný v LPIS v terénu (nejlépe pomocí GPS/GNNS). Dále je nutné, aby přesně dodržoval přesné hranice polygonu EVP mokřad při agrotechnických operacích (např. nesmí dojít k rozorání plochy polygonu EVP mokřad bez souhlasu OOP).

8.7 Zrušení EVP – důvody, vyšší moc

V případě samovolného zániku mokřadu, zruší vymezovatel jeho zákres a to na základě vlastního zjištění, zjištění SZIF nebo na základě podnětu ze strany zemědělce. Samovolný zánik mokřadu potvrdí vymezovatel na příslušném formuláři (ke stažení na *www.szif.cz*). V případě zásahu vyšší moci (mimořádných okolností) je nutné podat SZIF ohlášení a to do

15ti pracovních dnů ode dne, kdy je tak příjemce nebo nabyvatel či osoba jím pověřená s to učinit.
Zrušení EVP lze provést také na základě vlastního zjištění Fondu, např. z kontrol na místě.

9. Postup KNM a vyhodnocování porušení

Kontrola na místě, prováděná pracovníky SZIF, ověřuje hranice a plochu evidovaného mokřadu a dále soulad s definicí mokřadu dle nařízení vlády č. 309/2014 Sb. Kontrolní zjištění budou řešena jak v rámci procesu administrace žádostí o dotaci ve vztahu k podmínkám DZES a případné platbě greeningu, tak i v rámci procesu aktualizace LPIS – EVP jako předání podnětu k aktualizaci evidence.

Kromě hranic a plochy EVP bude kontrolou na místě sledováno i dodržování podmínek DZES 7, tzn. nebyl-li mokřad zrušen či poškozen. Případné zjištěné porušení podmínek bude hodnoceno na základě následující tabulky:

DZES **7**/a: Nebyly rušeny, případně poškozovány definované krajinné prvky a druh zemědělská kultura rybník?

	Rozsah			**Závažnost**			**Trvalost**		**Body**
	Malý	**Střední**	**Velký**	**Malá**	**Střední**	**Velká**	**Ne**	**Ano**	**max.**
DZES **7**/a	Došlo k poškození nebo zrušení 1 KP	Došlo k poškození nebo zrušení 2 KP	Došlo k poškození nebo zrušení 3 a více KP	x	Došlo k poškození nebo zrušení výhradně dřevinné vegetace na KP mez, terasa a/nebo travnatá údolnice.	Došlo k poškození nebo zrušení KP solitér, skupina dřevin, stromořadí a/nebo kultury rybník, popřípadě došlo k poškození nebo zrušení KP mez, terasa, travnatá údolnice, příkop a/nebo mokřad a nejedná se o případ střední závažnosti.			
	2	6	14	x	10	26	x	2	42

10. Seznam zkratek

Zkratka	**Význam**
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatická opatření
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČR	Česká republika
DPB	Díl půdního bloku

DZES	Dobrý zemědělský a environmentální stav
EFA	Plocha využívaná v ekologickém zájmu podle čl. 46 nařízení EU č. 1307/2013, v platném znění, (Ecological Focus Area)
EU	Evropská unie (European Union)
EVP	Ekologicky významný prvek
G	Zemědělská kultura travní porost
GPS/GNSS	Globální polohovací systém (Global Positioning Systém) / Globální družicový polohový systém (Global Navigation Satellite System)
KNM	Kontrola na místě
KP	Krajinný prvek
LPIS	Systém pro identifikaci zemědělských pozemků (Land Parcel Identification System)
MZe	Ministerstvo zemědělství
NV	Nařízení vlády
OOP	Orgán ochrany přírody
OPŽL	Oddělení příjmů žádostí a LPIS (SZIF)
PB	Půdní blok
PB/DPB	Půdní blok/díl půdního bloku (podle zák. č. 252/1997 Sb., v platném znění)
PDU	Právní důvod užívání
R	Zemědělská kultura standardní orná půda
SAPS	Jednotná platba na plochu (Single Area Payment Scheme)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond (Fond)
U	Zemědělská kultura úhor

Příloha 1: Grafické znázornění postupu vymezení

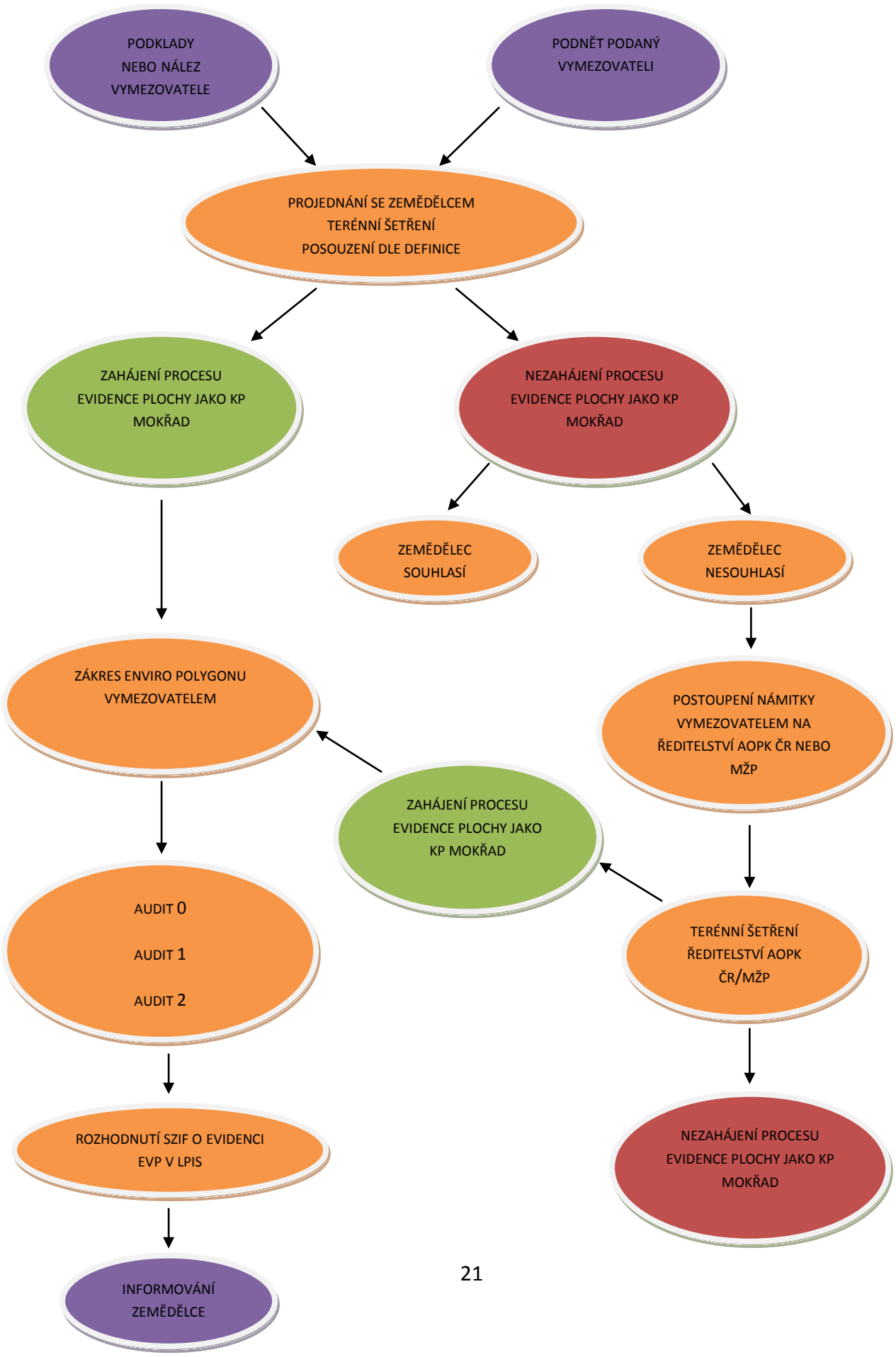

Příloha 2: Kontakty jednotlivých pracovišť vymezujících organizací

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Sídla regionálních pracovišť	Další kanceláře (správy CHKO)
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště	**Regionální pracoviště**
Správa chráněné krajinné oblasti Slavkovský les	**Správa chráněné krajinné oblasti Slavkovský les**
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně	Závodu míru 725/16, 360 17 Karlovy Vary
Tel.: 354 624 081	Tel.: 353 398 201
slavkles@nature.cz	slavkles@nature.cz
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště	**Regionální pracoviště**
Správa chráněné krajinné oblasti Český les	**Správa chráněné krajinné oblasti Český les**
Náměstí Republiky 287, 348 06 Přimda	Malá 38/9, 301 00 Plzeň
Tel.: 374 611 021	Tel.: 373 300 055
ceskyles@nature.cz	ceskyles@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Ústecko	**Regionální pracoviště Ústecko**	**Regionální pracoviště Ústecko**	**Regionální pracoviště Ústecko**
	oddělení Správa chráněné krajinné oblasti	**oddělení Správa chráněné krajinné oblasti**	**detašované pracoviště**
	České středohoří	**Labské pískovce**	
Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice	Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice	Teplická 424/69, 405 02 Děčín	Bělehradská 1308/17, 400 01 Ústí n. Labem
Tel.: 416 574 611	Tel.: 416 574 611	Tel.: 412 518 929	Tel.: 475 220 525
ustecko@nature.cz	cstred@nature.cz	labpis@nature.cz	ustecko@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Čechy
nám. Přemysla Otakara II. 34, 370 01 České Budějovice
Tel.: 386 110 711
jizni.cechy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Blanský les
Vyšný 59, 381 01 Český Krumlov
Tel.: 380 301 031
blanles@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Třeboňsko
Valy 121, 379 01 Třeboň
Tel.: 384 701 011
trebonsko@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
Podbabská 2582/30, 160 00 Praha 6
Tel.: 251 101 686
stredni.cechy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
oddělení Správa chráněné krajiné oblasti
Blaník
Vlašimská 8, 257 06 Louňovice pod Blaníkem
Tel.: 317 701 884, 317 852 654
stredni.cechy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Český kras
267 18 Karlštejn 85
Tel.: 311 681 023
ceskras@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Křivoklátsko
270 24 Zbečno 5
Tel.: 313 251 180
krivoklat@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Brdy
262 23 Jince, č.p. 461
stredni.cechy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko - Máchův kraj
Česká 149, 276 01 Mělník
Tel.: 315 728 061
kokorin@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Střední Čechy
Správa chráněné krajinné oblasti Kokořínsko - Máchův kraj
Komenského 48, 472 01 Doksy
kokorin@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Liberecko
U Jezu 10, 461 01 Liberec
Tel.: 482 428 988, 482 428 999
liberecko@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Liberecko
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Český ráj
Antonína Dvořáka 294, 511 01 Turnov
Tel.: 481 321 900
ceskyraj@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Liberecko
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Jizerské hory
U Jezu 10, 460 01 Liberec
Tel.: 482 428 999
jizhory@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Liberecko
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Lužické hory
Školní 12, 471 25 Jablonné v Podještědí
Tel.: 487 762 356
luzhory@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Východní Čechy
Jiráskova 1665, 530 02 Pardubice
Tel.: 466 797 580
pardubice@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Východní Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Broumovsko
Ledhujská 59, 549 54 Police nad Metují
Tel.: 491 549 020
broumovsko@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Východní Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Orlické hory
Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou
Tel.: 494 539 541
orlhory@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Východní Čechy
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Železné hory
Náměstí 317, 538 25 Nasavrky
Tel.: 469 326 500
zelhory@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Východní Čechy
Resslova 1229/2a, 500 04 Hradec Králové
vychodni.cechy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy
Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou
Tel.: 566 653 111
zdarvrch@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy
Husova 2115, 580 01 Havlíčkův Brod
Tel.: 420 569 429 494
zdarvrch@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Morava
Kotlářská 51, 602 00 Brno
Tel.: 547 427 640
jizni.morava@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Morava
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Pálava
Náměstí 32, 682 01 Mikulov
Tel.: 519 510 585
palava@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Jižní Morava
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Moravský kras
Svitavská 29, 678 01 Blansko
Tel.: 516 428 880
morkras@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Olomoucko
Lafayettova 13, 772 00 Olomouc
jeseniky@nature.cz, litpom@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Olomoucko
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Jeseníky
Šumperská 93, 790 01 Jeseník
Tel.: 584 458 644
jeseniky@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště Olomoucko
oddělení Správa chráněné krajinné oblasti
Litovelské pomoraví
Husova 906/5A, 784 01 Litovel
Tel.: 585 344 156
litpom@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Poodří
Trocnovská 2, 702 00 Ostrava - Přívoz
Tel.: 596 133 673-4
poodri@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Poodří
2. května 1, 742 13 Studénka
Tel.: 556 455 055
poodri@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Beskydy
Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod

Radhoštěm
Tel.: 571 654 293
beskydy@nature.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Regionální pracoviště
Správa chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty
Nádražní 318, 763 26 Luhačovice
Tel.: 577 119 626
bilekarp@nature.cz

Národní parky

Sídla správ národních parků

Správa Krkonošského národního parku
Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí
Tel.: 499 456 111
info@krnap.cz, podatelna@krnap.cz

Správa Národního parku a CHKO Šumava
1.máje 260, 385 01 Vimperk
Tel.: 388 450 111
vimperk@npsumava.cz

Správa Národního parku Podyjí
Na Vyhlídce 5, 669 02 Znojmo
Tel.: 515 282 240
info@nppodyji.cz

Správa Národního parku České Švýcarsko
Pražská 52, CZ-407 46 Krásná Lípa
Tel.: 412 354 050
n.park@npcs.cz

Příloha 3: Mapa územní působnosti vymezujících organizací

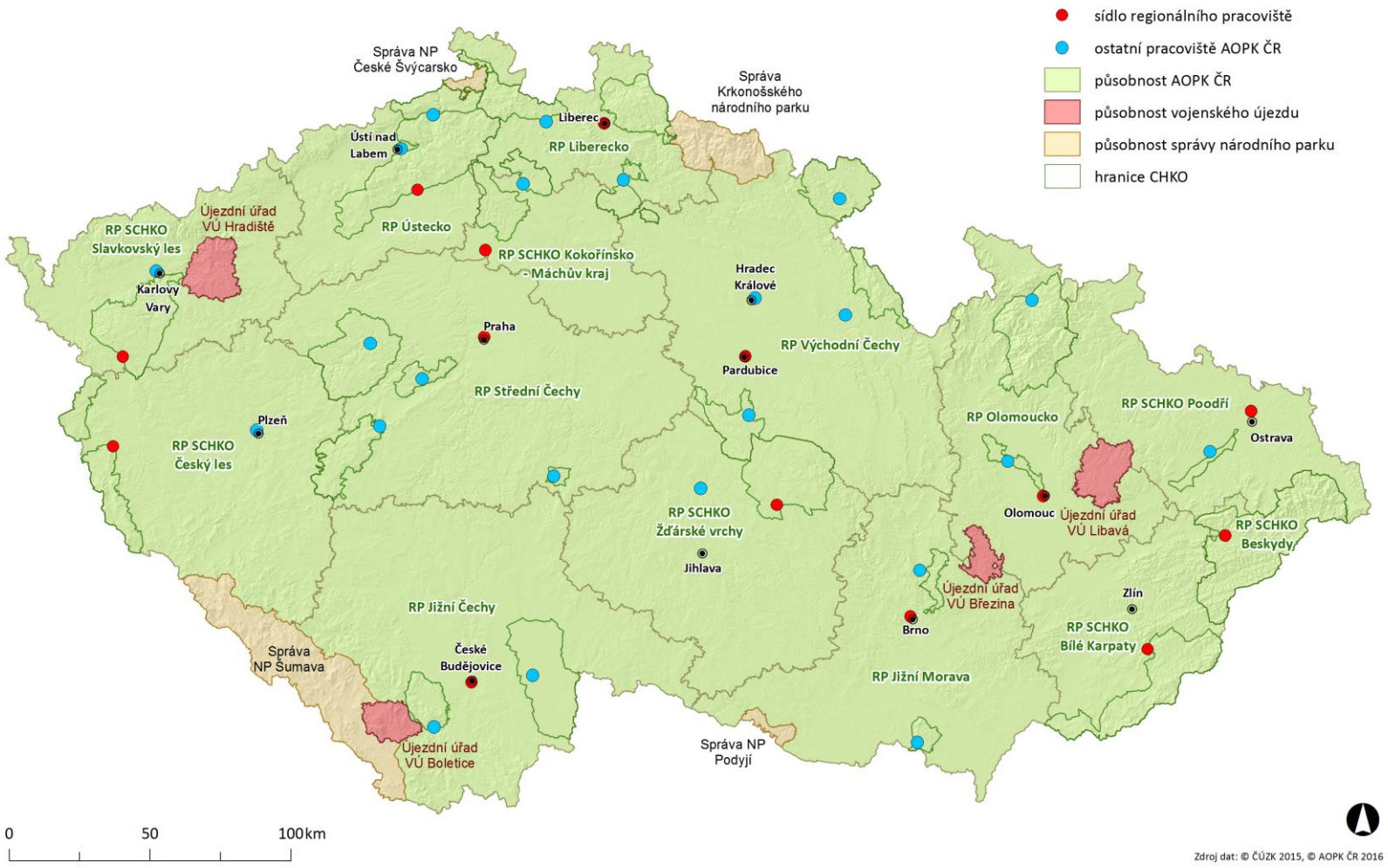

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

KRAJINNÉ PRVKY

Krajinné prvky v přírodě (autor: Adam Pechač)

Nedílnou součástí krajiny jsou různorodé drobné krajinné struktury, které ji člení a spolu-vytvářejí její ráz. Jejich přítomnost má významný dopad nejen na vodní režim v krajině (zadržování vody, podpora zvýšené infiltrace vody) a s ním spojenou ochranu krajiny před povodněmi, ale také např. ovlivňují prostupnost krajiny jak pro lidi, tak pro volně žijící živočichy. Tyto krajinné struktury plní agroenvironmentální funkci a prostorově také ovlivňují zemědělskou činnost. Neméně důležitý je i jejich podíl na zachování biodiversity a udržení/zvýšení ekologické stability území.

Takové krajinné struktury v zemědělské krajině jsou jako „krajinné prvky" předmětem společenského, právem chráněného zájmu k jejich zachování v původním stavu bez nežádoucích vlivů lidské činnosti (v případě poskytování podpor pak zemědělské výroby), a je tedy nutné věnovat jejich ochraně náležitou pozornost.

Krajinné prvky – obecná ochrana

V úvodu je třeba upozornit, že pojem „krajinný prvek", jak je definován v zákoně **č. 252/1997 Sb.**, o zemědělství, v platném znění, s ohledem na podmínky poskytování podpory na hospodaření na zemědělské půdě, je třeba odlišit od pojmu „**významný krajinný prvek**", který je definován zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále **ZOPK**). Odlišnost spočívá ne tolik ve věcné podstatě pojmu, ale především ve způsobu a podmínkách jejich ochrany podle příslušných zákonných předpisů, resp. v účelu, pro který se vymezují.

Významný krajinný prvek (dále též **VKP**), je zákonem o ochraně přírody a krajiny definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy (tzv. významné krajinné prvky ze zákona). Dále jsou jimi jiné části krajiny, které jako významný krajinný prvek zaregistruje příslušný orgán ochrany přírody (dále též OOP) - zejména mokřady, stepní

trávníky, remízky, meze, trvalé travní porosty, naleziště nerostů a zkameněliny, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou to být i cenné plochy porostů, sídelních útvarů, včetně historických zahrad a parků.

Ve vztahu k VKP musíme často brát zřetel na další předmět zájmu ochrany přírody a to na dřeviny rostoucí mimo les. **Dřevina rostoucí mimo les** je definována jako strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond.

Zásahy do významných krajinných prvků

Pro všechny významné krajinné prvky platí ochrana před jejich poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich ekologicko-stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení VKP nebo k ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, **opatřit závazné stanovisko OOP**. Mezi takové zásahy patří zejména umisťování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.

Poškozování a kácení dřevin rostoucích mimo les

Dřeviny rostoucí mimo les jsou chráněny podle **ZOPK**. Poškozováním dřevin je míněn zásah, který způsobí podstatné a trvalé snížení jejich ekologických a estetických funkcí nebo bezprostředně či následně vede k jejich odumření (např. neodborně vedený řez).

Ke kácení dřevin je třeba povolení obecního úřadu (případně jiného příslušného OOP ve zvláště chráněných územích a vojenských újezdech). Zákon na ochranu přírody a krajiny stanovuje výjimky, kdy povolení není třeba (a tedy kdy je možné kácet pouze na oznámení,

nebo bez dalších omezení), i v těchto případech ovšem platí ochrana významných krajinných prvků, pokud jsou dřeviny jejich součástí a zásah by je mohl poškodit nebo ohrozit či oslabit jejich ekologicko-stabilizační funkce (např. VKP niva, VKP vodní tok nebo VKP rybník, jejichž součástí jsou i břehové porosty).

Péče o dřeviny je povinností vlastníků. Vlastníkem dřeviny je vlastník pozemku, na kterém dřevina roste. Avšak pokutu může dostat každý, kdo bude přistižen, že neoprávněně kácí či poškozuje dřevinu, a to bez ohledu na vlastnická práva. Kácení dřevin nelze podle zákona nařídit s výjimkou případů nakažení dřevin epidemickými chorobami.

Povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les není třeba u:

1. Kácení, které podléhá oznámení příslušným OOP patnáct dní před zamýšleným zásahem:

- kácení z pěstebních důvodů (za účelem obnovy porostů, nebo při provádění výchovné probírky),
- kácení při údržbě břehových porostů (prováděné při správě vodních toků),
- odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy (prováděném při provozování těchto soustav),
- kácení ze zdravotních důvodů.

2. Kácení, které podléhá oznámení příslušným OOP patnáct dní po provedení zásahu:

- kácení dřevin, je-li jejich stavem ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu.

3. Bez povolení lze kácet: (vyhláška MŽP č. 189/2013 Sb.):

- dřeviny se stanovenou velikostí (stromy o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí nebo souvislé zapojené porosty dřevin (kromě stromořadí) do celkové plochy 40 m^2),
- dřeviny pěstovaných na pozemcích vedených v katastru nemovitostí jako plantáž dřevin,
- dřeviny rostoucích v zahradách,
- uvedené dřeviny nesmí být součástí VKP.

Shrnutí: Významné krajinné prvky a dřeviny rostoucí mimo les jsou předmětem obecné ochrany přírody. VKP ani dřeviny rostoucí mimo les se nemusí nacházet na zemědělské půdě!

Ustanovení ZOPK je obecně závazné, a ochrana VKP platí bez rozdílu pro všechny fyzické a právnické osoby, bez ohledu na to, zda zemědělsky hospodaří či nikoliv.

Pro všechny významné krajinné prvky a dřeviny rostoucí mimo les platí ochrana před jejich poškozováním a ničením. Z uvedeného vyplývá, že v případě plánovaného zásahu do VKP, při kterém by byla byť jen možnost poškození VKP nebo oslabení či ohrožení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si každý musí opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody (neplatí ve výše uvedených případech), které zásah do VKP povoluje.

Na dodržování ZOPK dohlíží příslušné OOP včetně České inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Krajinné prvky – poskytování podpor - Kontrola podmíněnosti - GAEC

Vzhledem ke skutečnosti, že význam KP zohledňuje i evropská legislativa, která uvádí jejich zachování jako jeden z povinných standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (*Good Agricultural and Environmental Conditions* – **GAEC**), využilo MZe možnosti zavedení poskytování podpor na plochu KP (standard **GAEC 6**) zaměřený především **na ochranu KP**. Zahrnutí plochy KP do plochy zemědělské půdy, na kterou lze poskytovat podporu, totiž umožňuje jejich cílenější ochranu.

Dle novely z. **č. 252/1997 Sb.**, o zemědělství, byl KP definován jako souvislá plocha i zemědělsky neobhospodařované půdy, která plní mimoprodukční funkci zemědělství a nachází se uvnitř půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku (**PB/DPB**), nebo s ním nejméně na části hranice sousedí. Nachází-li se KP uvnitř PB/DPB, je součástí výměry tohoto PB/DPB.

Nařízení vlády **č. 335/2009 Sb.**, o stanovení druhů krajinných prvků, definuje KP, které se nacházejí na zemědělské půdě a týká se jich možnost poskytování plateb vázaných na plochu i na výměru. Jedná se o tyto KP: *meze, terasy, travnaté údolnice, skupiny dřevin, stromořadí a solitérní dřeviny.*

Mez - *souvislý zatravněný útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní, popřípadě větrné eroze, zpravidla vymezující hranici půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, popřípadě kamenná zídka.*

Protierozní meze celkový pohled z protějšího svahu (zdroj: MZe)

Terasa - *souvislý svažitý útvar liniového typu tvořený terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní, popřípadě větrné eroze, a zmenšující sklon části svahu půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku, zpravidla vymezující hranici půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku. Součástí terasy může být dřevinná vegetace, popřípadě kamenná zídka.*

Široké terasy s ovocnými stromy na terasových plošinách (zdroj: MZe)

Travnatá údolnice - *členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní, popřípadě větrné eroze, vymezující dráhu soustředěného odtoku vody z půdního bloku, popřípadě dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.*

Travnatá údolnice (zdroj: MZe)

Skupina dřevin

- útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 2 000 m^2. Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Skupina dřevin (zdroj: MZe)

Stromořadí (zdroj: MZe)

Stromořadí

- útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Solitér

- izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m^2, vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice.

Solitérní dřevina (autor: Adam Pechač)

GAEC 6 říká, že žadatel **nezruší**, případně **nepoškodí KP** a druh zemědělské kultury **rybník**. Za rušení, případně poškození krajinného prvku se nepovažuje, dojde-li k zásahu vůči němu se souhlasem příslušného orgánu. Příslušnými OOP, chránící zájmy dle ZOPK (např. kácení dřevin, zásah do VKP, obecná ochrana druhů, výskyt zvláště chráněných druhů, skladebné prvky ÚSES, dotčení ochranných podmínek lokalit NATURA 2000, atd.), jsou např. obecní úřady, krajské úřady, správy CHKO, či správy NP.

Krajinné prvky – poskytování podpor - Kontrola podmíněnosti - SMR

Dodržování povinných požadavků na hospodaření zemědělského subjektu *(Statutary Management Requirements – SMR)* je od roku 2009 provázáno s vyplácením přímých

plateb, některých podpor z osy II Programu rozvoje venkova a některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem.

SMR I, jehož hlavním cílem je ochrana populací vybraných druhů ptáků, které jsou ohroženy vyhubením, nebo poškozením jejich stanovišť, se v kontrolovaném požadavku zaměřuje na kontrolní otázky:

SMR I/1: Nedošlo k poškození nebo zničení významného krajinného prvku vodní tok a niva? (definované ze z. č. 114/1992 Sb.)

Za zásahy poškozující tyto VKP se považuje zasypávání a úprava koryt vodních toků, významné poškozování koryt pastvou (zejména skotu), změna stávajícího vodního režimu vysušováním nebo odvodňováním a změna trvalých travních porostů údolních niv na ornou půdu. Při zamýšleném zásahu do VKP je nutno opatřit si závazné stanovisko OOP.

SMR I/2: Nedošlo k zásahu do krajinných prvků (remízky, meze křovinné pásy a jiná rozptýlená zeleň) v rozporu se zákonem?

Kácet zeleň se v tomto případě doporučuje jen v nezbytných případech, mimo vegetační dobu, kdy není ohroženo hnízdění (tj. od 1. 3. do 15. 8.) a se souhlasem OOP. Při zásazích do KP nesmí docházet k likvidaci stanovišť a ke zbytečným úhynům volně žijících ptáků.
Dodržování požadavků SMR I kontroluje Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Shrnutí: Krajinný prvek (ve smyslu GAEC 6) se nachází pouze na zemědělské půdě a jde o jeden ze šesti druhů krajinných prvků definovaných nařízením č. 335/2009 Sb. Právě těchto KP se týká možnost poskytování stávajících plateb vázaných na plochu i na jejich vlastní výměru, jestliže jsou situovány uvnitř půdních bloků.

Žadatel má možnost se ke KP, které jsou zaevidované na jím užívaných pozemcích, nepřihlásit. Tyto KP jsou pak v LPIS označeny příznakem „bez uživatele" a na jejich plochu nelze následně čerpat podporu. Nadále však, musí tento zemědělec plnit zákonné podmínky a krajinné prvky nelikvidovat a nepoškozovat (vyplývá z obecné ochrany přírody). V případě pobírání podpory na plochu KP žadatel nesmí KP a druh zemědělské kultury rybník zrušit ani poškodit. Za rušení, případně poškození krajinného prvku se nepovažuje, dojde-li k zásahu vůči němu se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody.

Kontroly na místě a hodnocení souladu hospodaření se standardy GAEC provádí Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

Při zemědělském hospodaření je nutné dodržovat standardy GAEC i ustanovení obecně platných právních předpisů.

Ochrana VKP i KP (ve smyslu dodržování SMR I). Je zaměřena na ochranu stanovišť populací vybraných druhů ptáků. Nesmí dojít k poškození nebo zničení VKP vodní tok a niva a k zásahům do KP. Při zásazích do KP, při kterých může dojít pouze mimo vegetační dobu, nesmí docházet k likvidaci stanovišť a ke zbytečným úhynům volně žijících ptáků. I v těchto případech zamýšlených zásahů je potřeba opatřit si závazné stanovisko OOP. Dodržování požadavků SMR I kontroluje Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).

Ačkoliv VKP nespadají automaticky do skupiny, na jejíž plochu by se poskytovaly stávající podpory, může se stát, že dojde k prolnutí těchto dvou skupin (tj. KP evidovaný dle zákona o zemědělství je zároveň VKP a vztahuje se na něj i ochrana dle ZOPK). Tato situace může nastat například v případě, kdy dřevinný břehový porost jako součást VKP vodní tok bude zaevidován zároveň jako KP stromořadí nebo skupina dřevin.

V případě, že je takový krajinný prvek poškozen, může být zemědělec pokutován Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP) a zároveň mu bude krácena dotace pro porušení podmínky standardu GAEC.

Za poškození KP se NEPOVAŽUJÍ tyto zásahy:

Za poškození KP v rámci resortu zemědělství není považováno:

- **udržování KP** v jeho hranicích (zaštípnutí šlahounů keřů na mezi, likvidace náletů – menších než 40 m^2 apod.),
- likvidace náletových dřevin ani poškození vegetace na KP způsobenou **běžnou, nedestruktivní pastvou** nebo divokou zvěří,
- **kácení dřevin** - je-li jejich stavem **ohrožen život či zdraví** nebo hrozí škoda značného rozsahu (kácení z těchto důvodů musí být do 15 dnů od provedení oznámeno OOP),
- odstraňování dřevin při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů (ochranné pásmo elektrického vedení, plynovodů, železnice, atd.)

Za rušení KP není považováno:

- dojde-li k zásahu vůči němu se souhlasem příslušného orgánu (příslušným OOP jsou např. obecní úřady, krajské úřady, správy CHKO či správy NP)

Poškození/zrušení KP, které bude posuzováno individuálně:

- pokud k poškození/porušení KP došlo bez vědomí a přičinění zemědělce/žadatele (tuto skutečnost musí prokázat). V obdobných případech je při posuzování přičitatelnosti porušení brán zřetel zejména na potvrzení institucí, které předmětné porušení způsobily (např. poškození KP správou a údržbou silnic a železnic nebo pracovníky správy energetických sítí, či potvrzení Policie ČR o tom, že KP byl poškozen jinou osobou než uživatelem – zejména v případě škod přesahujících 5000 Kč = trestný čin)
- pokud k poškození porušení KP došlo zásahem vyšší moci (a zemědělec tuto skutečnost doloží) nebude toto poškození považováno za porušení podmínek standardu GAEC 6.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
eagri.cz

rok 2013-07-08

Ministerstvo životního prostředí

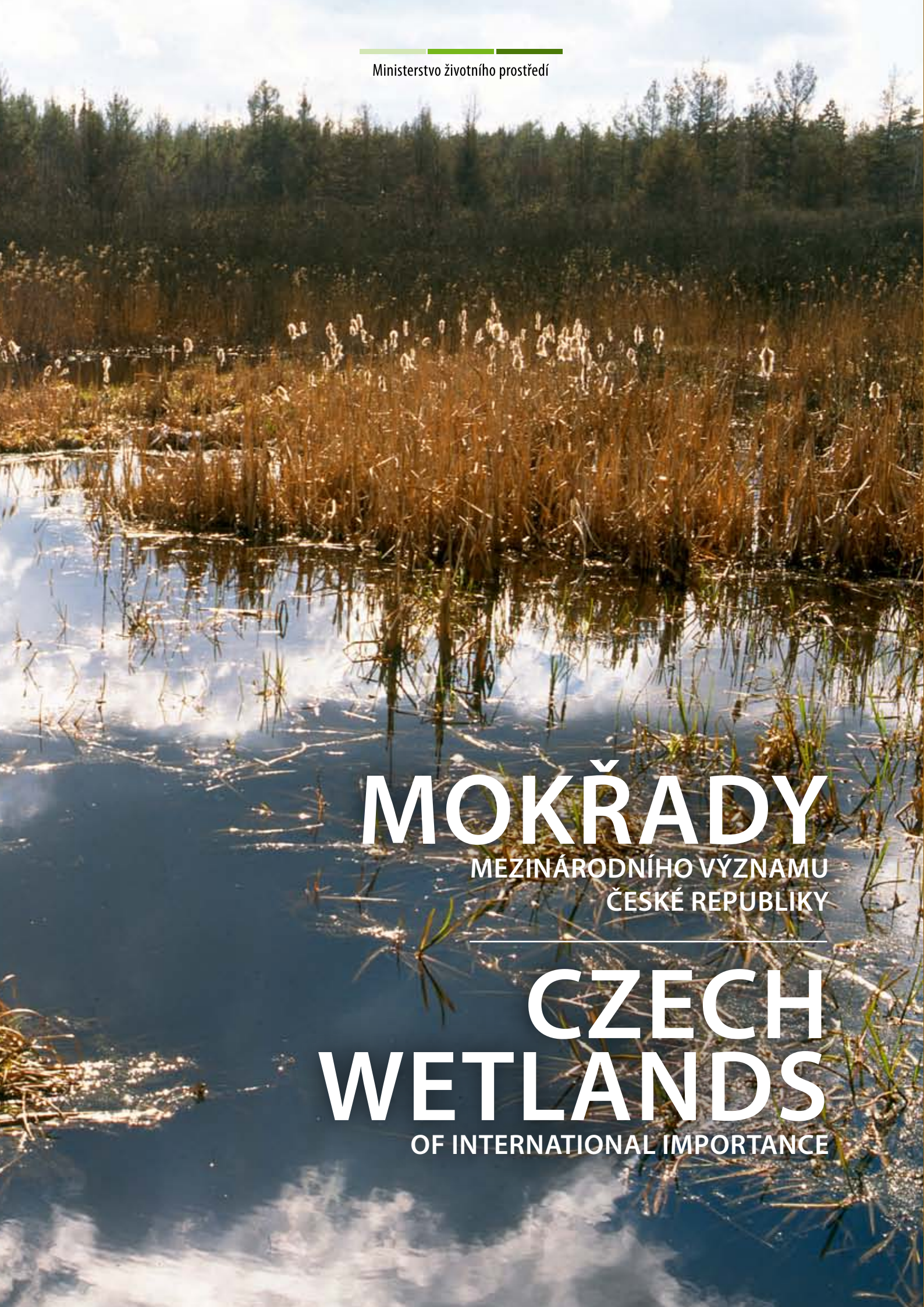

MOKŘADY
MEZINÁRODNÍHO VÝZNAMU ČESKÉ REPUBLIKY

CZECH WETLANDS
OF INTERNATIONAL IMPORTANCE

Ramsarská úmluva | Ramsar Convention

Úmluva o mokřadech, majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva byla sjednána v r. 1971 v íránském městě Ramsar (odtud zkrácený název „Ramsarská úmluva"). Z původního zaměření na ochranu mokřadů významných z hlediska vodního ptactva, se po určité době dospělo k současnému stavu, kdy úmluva vytváří rámec pro celosvětovou ochranu a rozumné užívání všech typů mokřadů. K 1.4. 2017 měla úmluva celkem 169 smluvních stran.

Každá smluvní strana Ramsarské úmluvy je povinna zařadit alespoň jeden ze svých mokřadů na „Seznam mokřadů mezinárodního významu" a zajistit adekvátní ochranu a rozumné užívání mokřadů na svém území. Na seznam jsou zařazovány mokřady splňující přísná kritéria z hlediska biodiverzity, ekologie, botaniky, zoologie, limnologie nebo hydrologie. Seznam k 1.4. 2017 zahrnoval 2 263 mokřadů celého světa o celkové rozloze 218 mil ha.

Česká republika je smluvní stranou Ramsarské úmluvy od r. 1990. Na Seznamu mokřadů mezinárodního významu má zapsáno celkem 14 mokřadů. Za naplňování Ramsarské úmluvy je odpovědné Ministerstvo životního prostředí. Poradním orgánem Ministerstva ve věcech ochrany mokřadů je Český ramsarský výbor a jeho Expertní skupina.

The Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitats signed in Ramsar, Iran, in 1971, is an intergovernmental treaty which provides the framework for national action and international cooperation for the conservation and wise use of wetlands and their resources. There are presently 169 Contracting Parties to the Convention (as of 1st April 2017).

The contracting parties of the Ramsar Convention are obliged to designate, at least, one wetland site of international importance to the List of Wetlands of International Importance and to ensure that all wetlands on their territories are adequately protected through national legislation and enforcement of conservation measures. There are presently 2 263 Ramsar sites around the world, covering 218 million hectares (as of 1st April 2017).

The Czech Republic became a Contracting Party to the Ramsar Convention in 1990 and since then has designated 14 Ramsar sites. The responsible body for the implementation of the Ramsar Convention in the Czech Republic is the Ministry of the Environment. Moreover, the Czech Ramsar Committee and its Expert group contribute to the effective implementation of the Convention.

DEFINICE MOKŘADŮ PODLE RAMSARSKÉ ÚMLUVY	DEFINITION OF WETLANDS IN ACCORDANCE WITH THE TEXT OF THE RAMSAR CONVENTION
Mokřady jsou území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozená i uměle vytvořená, trvalá či dočasná, s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů.	Wetlands are areas of marsh, fen, peatland or water, whether natural or artificial, permanent or temporary, with water that is static or flowing, fresh, brackish or salt, including areas of marine water the depth of which at low tide does not exceed six metres.

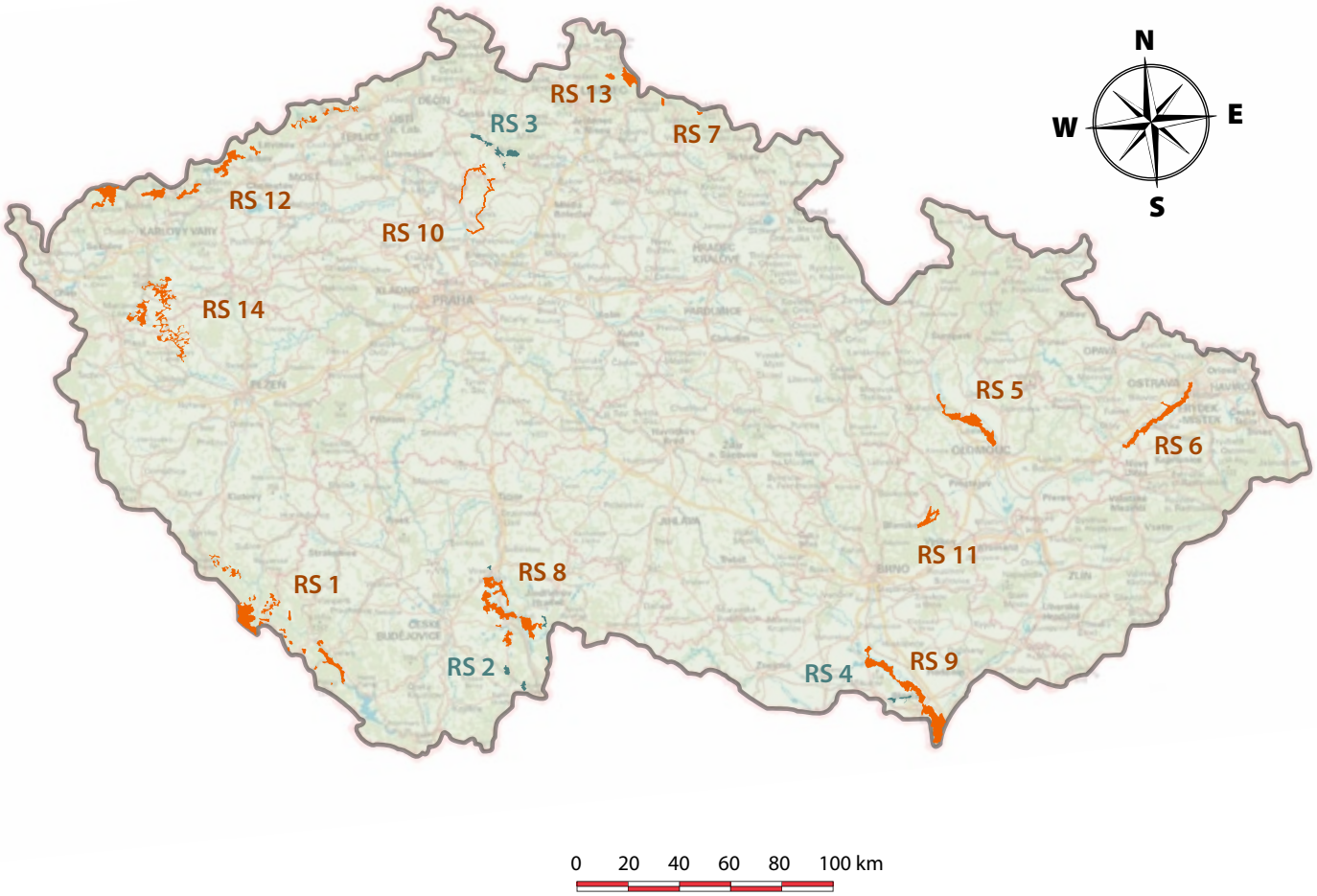

	Mokřady mezinárodního významu České republiky	Strana Page	Czech Wetlands of International Importance	Kontakt Contact
RS 1	Šumavská rašeliniště	2–3	Šumava Peatlands	www.npsumava.cz
RS 2	Třeboňské rybníky	4–5	Třeboň Fishponds	http://trebonsko.ochranaprirody.cz/
RS 3	Novozámecký a Břehyňský rybník	6-7	Novozámecký and Břehyňský Fishponds	http://kokorinsko.ochranaprirody.cz/
RS 4	Lednické rybníky	8-9	Lednice Fishponds	http://palava.ochranaprirody.cz/
RS 5	Litovelské Pomoraví	10–11	Litovelské Pomoraví	http://litovelskepomoravi.ochranaprirody.cz/
RS 6	Poodří	12–13	Poodří	http://poodri.ochranaprirody.cz/
RS 7	Krkonošská rašeliniště	14–15	Krkonoše Mountains Mires	www.krnap.cz
RS 8	Třeboňská rašeliniště	16–17	Třeboň Peatlands	http://trebonsko.ochranaprirody.cz/
RS 9	Mokřady dolního Podyjí	18–19	Floodplains of Lower Dyje River	http://palava.ochranaprirody.cz/
RS 10	Mokřady Liběchovky a Pšovky	20–21	Liběchovka and Pšovka Wetlands	http://kokorinsko.ochranaprirody.cz/
RS 11	Podzemní Punkva	22–23	Punkva Subterranean Stream	http://moravskykras.ochranaprirody.cz/
RS 12	Krušnohorská rašeliniště	24–25	Krušné Hory Mountains Mires	http://slavkovskyles.ochranaprirody.cz/
RS 13	Horní Jizera	26–27	Jizera Headwaters	http://jizerskehory.ochranaprirody.cz/
RS 14	Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa	28–29	Springs and Mires of the Slavkov Forest	http://slavkovskyles.ochranaprirody.cz/

ŠUMAVSKÁ RAŠELINIŠTĚ

Prstnatec májový rašelinný | Dactylorhiza majalis ssp. turfosa

Modravské slatě

Prstnatec Fuchsův | Dactylorhiza fuchsii

Kropenáč vytrvalý | Swertia perennis

Rosnatka anglická | Droserqa anglica

Datum zápisu na Seznam: 2. července 1990
Rozloha: 10 225 ha

■ Mokřad mezinárodního významu Šumavská rašeliniště tvoří 18 samostatných sublokalit, které zahrnují nejvýznamnější celky rašelinišť v oblasti Šumavy. Rašeliniště jsou nejčastěji zastoupena v centrální části pohoří v oblasti zvané šumavské pláně (například Modravské slatě, Zhůřské a Horskokvildské slatě nebo Jezerní slať) a v údolích větších řek (například Rašeliniště na Křemelné, Vltavský luh).

■ Podobně jako i jinde v lesnaté středoevropské krajině, představují rašeliniště v oblasti Šumavy pozoruhodné reliktní ekosystémy charakteru severské tundry a tajgy. Vyskytují se zde v mnoha podobách od typických vyklenutých vrchovišť sycených pouze srážkovou vodou po nejrůznější lesní a luční rašeliniště, jež jsou ovlivňována i vodou podzemní. Tundrový charakter přitom mají především vrchoviště ve vyšších polohách (kolem 1000 m) s keřovými porosty borovice rašelinné (*Pinus x pseudopumilio*) a centrální otevřenou částí s jezírky, nízkými trávníky a keříčkovitými společenstvy. Severskou tajgu naproti tomu připomínají hlavně níže situovaná údolní vrchoviště s porosty stromové borovice blatky (*Pinus rotundata*) a keříčkovou vegetací s vlochyní a vřesem. Ze vzácných a ohrožených druhů rostlin se na šumavských vrchovištích vyskytují například blatnice bahenní (*Scheuchzeria palustris*), ostřice mokřadní (*Carex limosa*), rosnatka anglická (*Drosera anglica*), kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*), bříza trpasličí (*Betula nana*) nebo šicha černá (*Empetrum nigrum*).

■ Vrchoviště jsou často obklopena lesními rašeliništi v podobě rozsáhlých podmáčených a rašelinných smrčin nebo rašelinných březin. Tyto biotopy jsou místem výskytu vzácných orchidejí bradáčku srdčitého (*Listera cordata*) a korálice trojklanné (*Corallorhiza trifida*). Nelesní ostřicová rašeliniště se vyskytují většinou na menších plochách a mohou být přirozeného (na prameništích) i druhotného původu (v souvislosti s někdejším odlesněním území a tradičním hospodařením). V krajině představují významná centra druhové rozmanitosti. Z mnoha vzácných a ohrožených druhů rostlin, které na nich rostou, lze zmínit například rozchodník huňatý (*Sedum villosum*), prstnatec májový rašelinný (*Dactylorhiza majalis ssp. turfosa*), všivec bahenní (*Pedicularis palustris*), suchopýrek alpský (*Trichophorum alpinum*), suchopýr štíhlý (*Eriophorum gracile*) nebo ostřice dvoudomá (*Carex dioica*). Významná je i entomofauna rašelinišť zahrnující mnohé reliktní druhy – např. žluťáska borůvkového (*Colias palaeno*), střevlíka Menetriesova (*Carabus menetriesi*), z pavouků např. *P. sphagnicola*, z nočních motýlů pak např. *Chionides viduela*.

■ S výjimkou sublokality Velká Niva a menší části Rašeliniště na Křemelné, které se nachází na území CHKO Šumava, leží všechny celky lokality Šumavská rašeliniště na území Národního parku Šumava. Základní principy ochrany a péče o RS Šumavská rašeliniště jsou stanoveny platnými plány péče o NP a CHKO Šumava. Většina sublokalit je součástí 1. zóny s bezzásahovým režimem a je ponechána samovolnému vývoji. Pouze v místech s narušeným vodním režimem jsou v rámci „Programu revitalizace šumavských rašelinišť" prováděna potřebná opatření s cílem obnovit přirozené hydrologické poměry a zastavit degradaci poškozených lokalit. Do dnešní doby bylo takto revitalizováno již 600 ha rašelinišť a dalších mokřadů. Veřejnosti jsou rašeliniště zpřístupněna formou naučných stezek (Jezerní slať, Chalupská slať, Tříjezerní slať).

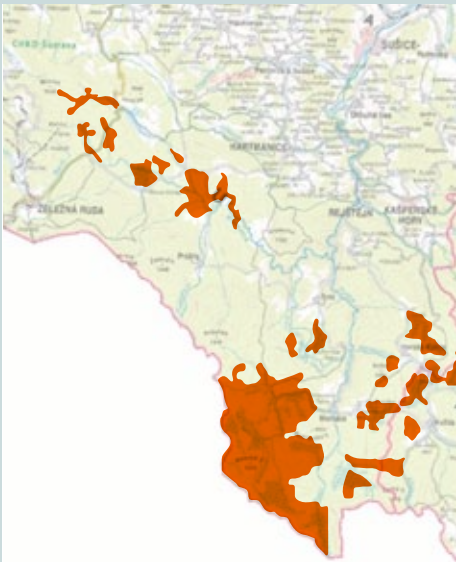

ŠUMAVA PEATLANDS

Perleťovec mokřadní | *Proclossiana eunomia*

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Designation date: **2 July 1990**
Area: **10,225 ha**

■ The Šumava Peatlands Ramsar site consists of 18 isolated sub-sites. The majority of the peatlands are concentrated either within the central part of the Šumava mountain range (known as Šumava Plains; located here are Modrava mires, Zhůří and Horská Kvilda mires and Jezerní mire), or else in the river valleys – e.g. the mires along the Křemelná River and the Vltava River (Vltavský luh).

■ As in other central European forested landscapes, the peatlands (or mires) of Šumava are relict ecosystems: being more typical of northern tundra and taiga landscapes. In Šumava, the mire types range from the typical dome-shaped raised bogs (that are fully dependent for their water on the rainfall that falls directly on them), to the forested or open fens (fed mainly by the surrounding groundwater). The raised bogs, in particular, situated as they are at higher altitudes (about 1000 m), have the character of tundra mires. These have typical krummholz ('stunted tree') stands of *Pinus x pseudopumilio* and include an open central part with bog-lakes, short grasses and small-shrub communities. The valley raised bogs – characterized by their tree cover with Bog Pine (*Pinus rotundata*) and shrub communities with Heather (*Calluna vulgaris*), heath (*Erica spp.*) and Northern Bilberry (*Vaccinium uliginosum*) – are more similar to the ecosystems of the taiga. Šumava peatlands are host to many rare and endangered plant species, such as: Rannoch Rush (*Scheuchzeria palustris*), Bog Sedge (*Carex limosa*), Great Sundew (*Drosera anglica*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*), Dwarf Birch (*Betula nana*) and Crowberry (*Empetrum nigrum*).

■ Both the 'mountain' and valley raised bogs are often surrounded by waterlogged spruce forest or beech forest on peaty soils. They host rare orchids, such as: Lesser Twayblade (*Listera cordata*) and Coral-root Orchid (*Corallorhiza trifida*). The non-forested, sedge (*Carex*) mires are usually smaller and can be either natural (located on springs), or secondary (developed as a result of deforestation and traditional land use). They are important for their high biodiversity, including such rare and endangered plant species as: Hairy Stonecrop (*Sedum villosum*), Broad-leaved March Orchid (*Dactylorhiza majalis ssp. turfosa*), Red-rattle (*Pedicularis palustris*), Alpine Cotton-grass (*Trichophorum alpinum*), Slender Cotton-grass (*Eriophorum gracile*) and Dioecious Sedge (*Carex dioica*). The whole Ramsar site is also valuable for its invertebrates, hosting several relict species, such as: the Moorland Clouded Yellow *Colias palaeno* butterfly, the *Carabus menetriesi* beetle, the *Pardosa sphagnicola* spider, and the *Chionides viduela* moth.

■ With the exception of the Velká Niva sub-site and part of the Křemelná mire – which are located within the Šumava Protected Landscape Area (PLA) – all other mires are found within the Šumava National Park (NP). Management and conservation of the Ramsar site follows the Management Plan of the Šumava NP and PLA. Most of the mires are located within the core zone (maximum protection – Zone I), which has a policy of no-intervention management and undergoes natural succession. However, mires with disturbed hydrology are included in the restoration programme aimed at restoring the natural hydrological regime to these sites and thus preventing any further process of degradation. By 2016, 600 ha of peatlands and other wetlands have been restored under the restoration programme. The following mires are accessible to the public by means of marked 'nature trails' – Jezerní slať, Chalupská slať and Tříjezerní slať.

Jezerní slať

Žluťásek borůvkový | *Colias palaeno*

Kyhanka sivolistá | *Andromeda polifolia*

Revitalizace šumavských rašelinišť

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST
TŘEBOŇSKO

TŘEBOŇSKÉ RYBNÍKY

Stulík žlutý | *Nuphar lutea*

Vodouch stříbřitý | *Argyroneta aquatica*

Zevar jednoduchý | *Sparganium emersum*

Datum zápisu na Seznam: 2. července 1990
Rozloha: 9 710 ha

■ Třeboňské rybníky jsou uměle vytvořeným rozsáhlým systémem mělkých vodních nádrží (1–489 ha) propojených hustou sítí stok, které byly vybudovány v ploché pánvi odvodňované řekou Lužnicí a Nežárkou na místě původních lesů a nivních mokřadů. Výška vodní hladiny je ve všech nádržích udržována uměle.

■ Do mokřadu mezinárodního významu je zahrnuto celkem 170 rybníků s biotopy na ně bezprostředně navazujícími a dále mokřadní společenstva v inundaci řek, propojené stokami s rybničními soustavami. Celý mokřad leží uvnitř CHKO a Biosférické rezervace Třeboňsko. K nejvýznamnějším lokalitám patří Horusický rybník s okolními mokřady, rybníky Kaňov, Rod, Rožmberk, soustava rybníků u Vitmanova, Staré Jezero, Velký a Malý Tisý a mokřady v nivě Staré a Nové řeky.

■ Na ekosystém Třeboňských rybníků je vázána celá řada druhů vodní a bažinné květeny a cenná společenstva bezobratlých živočichů i obratlovců, zejména ptáků. Mnohé druhy jsou v kategorii ohrožených nebo vzácných. Hnízdí zde např. orel mořský, jeřáb popelavý, kormorán velký, pochop rákosní, volavka popelavá, kvakoš noční, čáp bílý i černý a řada druhů vrubozobých či krátkokřídlých. V období tahu a zimování území navštěvují desítky druhů bahňáků, hejna severských hus či volavek bílých. Ze savců zde žije např. významná populace vydry říční.

■ Jedním z hlavních problémů ochrany Třeboňských rybníků je vysoká intenzita chovu kapra poškozující rybniční ekosystém.

■ V lokalitách probíhá základní botanický a zoologický výzkum, monitoring hnízdících vodních ptáků a obojživelníků, sčítání ptáků v období tahu a v zimním období, sledování kvality vody, přítomnost planktonu a dalších faktorů určujících kvalitu rybničního ekosystému.

Orel mořský | *Haliaeetus albicilla*

Potápník dvoučárý | *Graphoderus bilineatus*

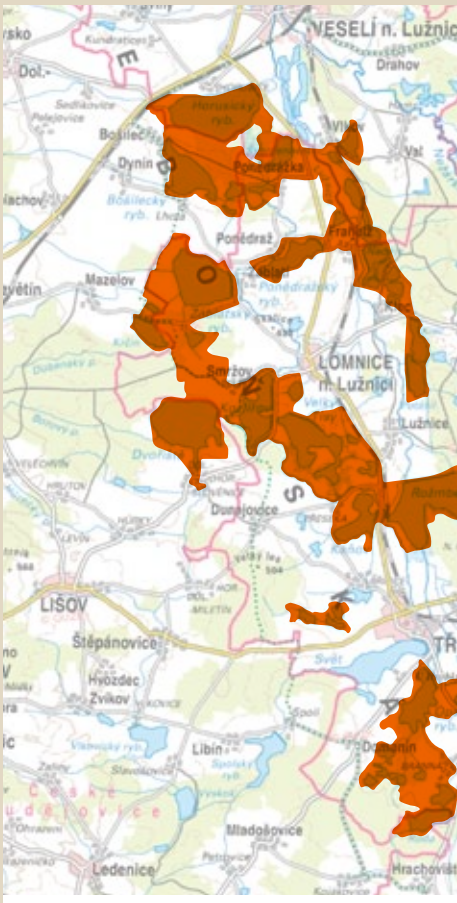

TŘEBOŇ FISHPONDS

Kormorán velký | *Phalacrocorax carbo*

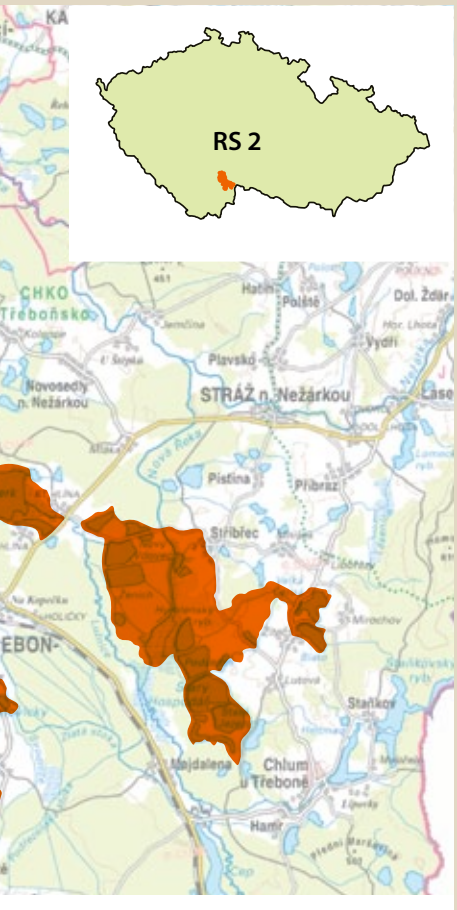

Ramsar Site

14 km

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Designation date: **2 July 1990**
Area: **9,710 ha**

■ The Třeboň Fishponds site contains a complex of shallow, man-made water bodies (fishponds) differing in size from 1 to 489 ha, which are connected by man-made 'river' channels. The fishponds were constructed – mainly during the Middle Ages – in the flat valley bottom between Lužnice and Nežárka rivers, thus replacing the original forest and wetlands. Water levels of the fishponds are maintained artificially by sluices.

■ The Ramsar site includes 170 fishponds and other wetlands located in the river floodplain. The whole Ramsar site lies within the Třeboň Basin Biosphere Reserve and Protected Landscape Area. Included are fishponds such as Horusický, Káňov, Rod, Rožmberk, a complex of fishponds at Vitmanov, Staré Jezero, Velký and Malý Tisý, among many others, and wetlands located in the inundation of the 'New River' called Novořecké močály.

■ The fishponds themselves and the wetland habitats along their shores support valuable communities of water and wetland plants, and invertebrate and vertebrate species. Of the many bird species found there, several are on the red-data list as endangered or rare species. Birds one might see there are the following: White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*), Common Crane (*Grus grus*), Great Cormorant (*Phalacrocorax carbo*), Marsh Harrier (*Circus aeruginosus*), Grey Heron (*Ardea cinerea*), Great White Egret (*Egretta alba*), Night Heron (*Nycticorax nycticorax*), White Stork (*Ciconia ciconia*), Black Stork (*Ciconia nigra*), and many species of wildfowl (geese, ducks, grebes and rails). During migration the site hosts tens of species of waders and large flocks of northern geese. It is also an important site for the Otter (*Lutra lutra*).

■ One of the major problems of the preservation of Třeboň Fishponds is the intensity of active fishpond management, including the high stocking of fish (carp), resulting in high nutrient levels (eutrophication) in fishponds.

■ The waterfowl are extensively monitored through the year – bird census during migration and nesting, monitoring of water quality, food supply and other factors determining the quality of the fishponds. Much other botanical and zoological research is also carried out.

Kvakoš noční | *Nycticorax nycticorax*

Volavka bílá | *Egretta alba*

Pár kopřivek obecných | *Anas strepera*

Vydry říční | *Lutra lutra*

BŘEHYŇSKÝ A NOVOZÁMECKÝ RYBNÍK

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST
KOKOŘÍNSKO–MÁCHŮV KRAJ

Leknín bělostný | *Nymphaea candida*

Listonoh letní | *Triops cancriformis*

Vážka jasnoskvrnná | *Leucorrhinia pectoralis*

Blatnice skvrnitá | *Pelobates fuscus*

Datum zápisu na Seznam: **2. července 1990**
Rozloha: **1 827 ha**

■ Mokřad Břehyňský a Novozámecký rybník byl do seznamu mokřadů mezinárodního významu zařazen již v roce 1990 a patří tak v ČR mezi nejstarší ramsarské lokality. Původně tvořil tento mokřad pouze Břehyňský a Novozámecký rybník, o více než čtvrtstoletí později byl mokřad rozšířen i o další lokality - Máchovo jezero včetně národní přírodní památky (NPP) Swamp, NPP Jestřebské slatiny, Poselský a Mariánský rybník, Pustý rybník a přírodní rezervaci (PR) Hradčanské rybníky. Tři největší nádrže (Novozámecký r., Máchovo j., Břehyňský r.) byly postaveny v mělkých pánvích již ve 14. století a mají tak i svůj historický význam.

■ Všechny části zařazené do této lokality leží v dokeské části CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, kde jsou zařazeny do I. (nejpřísnější) a II. zóny odstupňované ochrany přírody. Zároveň významná plocha leží v několika maloplošných chráněných územích. Jedná se o národní přírodní rezervaci (NPR) Novozámecký rybník, NPR Břehyňský rybník – Pecopala, NPP Swamp, PR Hradčanské rybníky. Převážná část mokřadů leží také v ptačí oblasti Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady a v evropsky významných lokalitách Jestřebsko – Dokesko, Poselský a Mariánský rybník, Horní Ploučnice.

■ Kromě vodních ploch jsou plošně velmi rozsáhlé rákosiny, přechodová rašeliniště a rašelinné lesy, mokřadní a bažinné olšiny. Bohatství rostlinných druhů v nich je na poměry střední Evropy velmi vysoké a to platí i pro koncentraci vzácných a ohrožených druhů. Z těch nejzajímavějších a nejvzácnějších můžeme jmenovat celoevropsky ohroženou orchidej hlízovec Loeselův (*Liparis loeselii*), vyskytující se v početných populacích na několika místech, či ještě vzácnější, ale velmi nenápadnou orchidej měkkyni bažinnou (*Hammarbya paludosa*). V NPP Swamp můžeme nalézt kriticky ohroženou hrotnosemenku hnědou (*Rhynchospora fusca*) či běžnější h. bílou (*R. alba*). Na několika místech lze nalézt i endemické druhy prstnatec český (*Dactylorhiza bohemica*) či tučnici českou (*Pinquicula bohemica*). V NPP Jestřebské slatiny roste také atraktivní a žlutě kvetoucí popelivka sibiřská *(Ligularia sibirica*).

■ NPP Swamp a Břehyňský rybník patří mezi významné algologické lokality. V NPP Swamp bylo při posledním algologickém průzkumu zaznamenáno téměř 400 druhů sinic a řas. Neméně zajímavé nálezy pocházejí i z lokalit PR Hradčanské rybníky a NPR Břehyně-Pecopala. I to dokládá unikátnost daného území.

■ Na území se nacházejí velmi cenná společenstva bezobratlých, vázaných na různé typy mokřadních ekosystémů. Jsou to především různé druhy měkkýšů, korýšů, pavouků, vážek, pošvatek, střechatek, chrostíků atd. Bohatě zavodněné mokřady (např. na okrajích rybníků) obývá vzácný a celoevropsky ohrožený vrkoč bažinný (*Vertigo moulinsiana*). Na řadě tůní v mokřadech a rašeliništích se vyskytují dva z našich největších pavouků, lovčík vodní (*Dolomedes fimbriatus*) a lovčík *Dolomedes plantarius*, a množství velmi vzácných, i když často nenápadných druhů. U Máchova jezera či Břehyňského rybníka i jinde byl prokázán výskyt vzácných a ohrožených druhů vážek, z nichž nejpozoruhodnější jsou druhy lesklice severská (*Somatochlora arctica*), vážka běloústá (*Leucorrhinia albifrons*), vážka jasnoskvrnná (*Leucorrhinia pectoralis*) nebo vážka podhorní (*Sympetrum pedemontanum*). V NPR Novozámecký rybník bylo zjištěno více než 550 druhů motýlů, z nichž několik desítek patří mezi vzácné. V PR Hradčanské rybníky bylo zjištěno téměř 700 druhů motýlů, z toho několik druhů nových pro ČR. Rozsáhlé rybníky, navazující mokřady a nivy vodních toků dávají předpoklad výskytu velkého počtu vodních a mokřadních ptáků. Největší hnízdní populace jeřába popelavého (*Grus grus*) v ČR se vyskytuje právě v tomto území a zde bylo také poprvé v roce 1989 prokázáno jeho hnízdění. Především v okolí Novozámeckého rybníka hnízdí slavík modráček středoevropský (*Luscinia svecica cyanecula*). V území hnízdí také např. orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) či sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*). V době tahu zde loví orlovec říční (*Pandion haliaetus*). Opět zde hnízdí husy velké (*Anser anser*) ve společnosti dalších druhů vodních ptáků.

Hlízovec Loeselův | *Liparis loeselii*

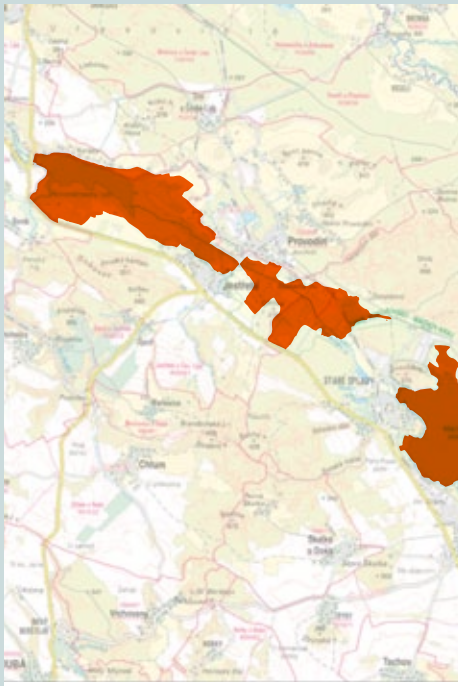

BŘEHYŇSKÝ AND NOVOZÁMECKÝ FISHPONDS

Designation date: **2 July 1990**
Area: **1,827 ha**

■ When first designated as a Ramsar site (RS), the site included only Novozámecký fishpond and Břehyňský fishpond (both National Nature Reserves; NNR). Twenty-five years later, Máchovo jezero (Máchovo lake) was added as well as the National Nature Monument (NNM) Swamp, the NNM Jestřebské slatiny (fen), Poselský and Mariánský fishponds, Pustý fishpond and the Nature Reserve Hradčanské fishponds. The three largest fishponds (Novozámecký, Břehyňský and Máchovo lake) were constructed during the 14th century in flat basins and used for extensive fish production. The Ramsar site is located within the Protected Landscape Area of Kokořínsko – Máchův kraj.

■ The site consists of fishponds with open water surfaces, reedswamps, transitional mires, peaty forests, and alder carr. For Central Europe, the richness of plant species is very high, with many rare and endangered species. Among the most interesting and rare ones are the Fen Orchid (*Liparis loeselii*), endangered all over Europe, and Bog Orchid (*Hammarbya paludosa*). The critically endangered Brown Beak-sedge (*Rhynchospora fusca*) and the more common *R. alba* can be found in the NNM Swamp. An endemic species of the *Dactylorhiza bohemica* orchid, or the *Pinquicula bohemica* butterwort, occur in some places. *Ligularia sibirica* (family Asteraceae) with its yellow flowers can be found in the NNM Jestřebské slatiny (fen). The site is also extremely rich in mosses and algae; the latest algological survey reported 400 species of algae and blue-green algae.

■ Also important is the occurrence of many protected species, as well as large numbers of common species of invertebrates that are dependent on wetlands – molluscs, crustaceans, spiders, dragonflies, stoneflies, alderflies, caddisflies, and so on. For example, mollusc species, *Vertigo moulinsiana*, which is endangered in Europe, occurs in the littoral zone of fishponds , while pools and mires host two of the largest spiders found in the Czech Republic: *Dolomedes fimbriatus* and *Dolomedes plantarius*. At Máchovo lake and Břehyňský fishpond one can observe some rare dragonflies: *Somatochlora arctica*, *Leucorrhinia albifrons*, *Leucorrhinia pectoralis* and *Sympetrum pedemontanum*. More than 550 species of butterflies and moths have been found at the Novozámecký fishpond NNR and almost 700 species at the Hradčanský fishpond nature reserve. The large fishponds and adjacent wetlands provide suitable habitats for a large number of water and wetland birds; the largest nesting population of Crane (*Grus grus*) in the Czech Republic is found there (the first nesting of cranes registered in 1989). Bluethroat (*Luscinia svecica cyanecula*) nests in the vicinity of Novozámecký fishpond. Further species nesting in this RS are White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*), Bittern (*Botaurus stellaris*), Little Bittern (*Ixobrychus minutus*) and Bearded Tit (*Panurus biarmicus*). Also, Greyleg Goose (*Anser anser*) nests there again. During migration we can see Osprey (*Pandion haliaetus*).

Měkkyně bažinná | *Hammarbya paludosa*

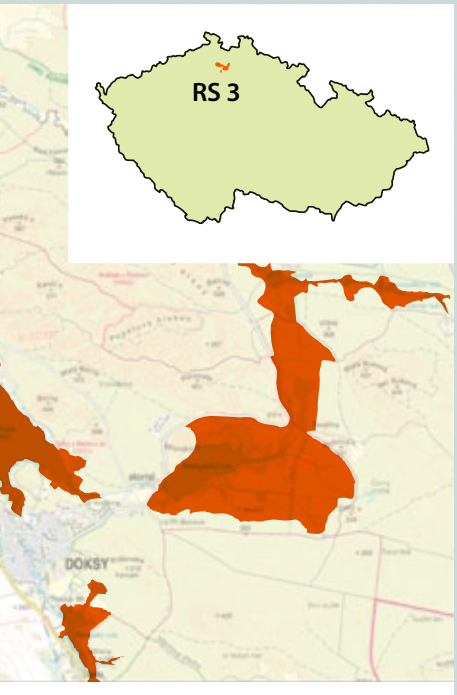

Ramsar Site

Rašeliniště v NPP Swamp

Sýkořice vousatá | *Panurus biarmicus*

Slavík modráček | *Luscinia svecica*

Jeřáb popelavý | *Grus grus*

Bukáček malý | *Ixobrychus minutus*

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

LEDNICKÉ RYBNÍKY

Hvězdnička panonská | *Tripolium pannonicum*

Datum zápisu na Seznam: **2. července 1990**
Rozloha: **691 ha**

- Soustava mělkých rybníků v nivě řeky Dyje, součást Lednicko-valtického areálu. Rybníky spolu s okolní krajinou tvoří jedinečný krajinářský celek, zařazený v r. 1996 do seznamu Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Jsou významným hnízdištěm a tahovým shromaždištěm mnoha druhů vodních ptáků.
- Mokřad je tvořen podlokalitami zahrnující Lednické rybníky, rybníky Allah I až VII a Slanisko u Nesytu.
- Podlokalita Lednické rybníky je soustavou pěti rybníků – Nesyt, Hlohovecký, Prostřední, Mlýnský, Zámecký, které patří mezi nejvýznamnější ornitologické lokality v ČR. Jsou důležitým hnízdištěm četných druhů ptáků a významnou křižovatkou a zastávkou při ptačích tazích.
- Rybníky Allahy tvoří soustavu lesních rybníčků na stejnojmenném vodním toku a přímo navazují na Prostřední rybník v soustavě Lednických rybníků. Jedná se o mimořádně významnou botanickou, entomologickou a batrachologickou lokalitu. Pravidelně se zde rozmnožuje většina našich druhů obojživelníků.
- Slanisko u Nesytu je nejvýznamnějším slaniskem v ČR. Na nepropustných jílových usazeninách, které obsahují značné množství solí, se vyskytuje slanomilná vegetace, tvořená halofilními a subhalofilními trávníky. Na tuto vegetaci je vázáno množství vzácných druhů bezobratlých, kteří zde často mají svou jedinou lokalitu výskytu v ČR. Slanisko je chráněno jako národní přírodní rezervace.
- V lokalitách probíhá pravidelné sčítání vodních ptáků, hnízdní bionomie, kroužkování vybraných druhů a základní botanický a zoologický výzkum.

Krasec dubový | *Eurythyrea quercus*

Solenka Valerandova | *Samolus valerandi*

Saranče slaništní | *Aiolopus thallasinus*

Zámecký rybník

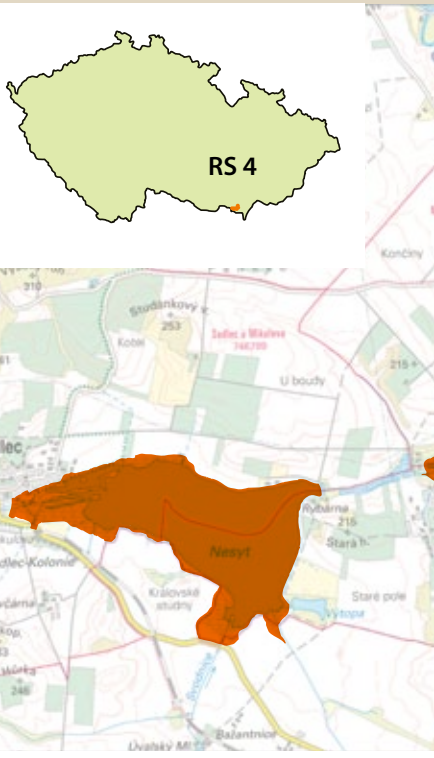

LEDNICE FISHPONDS

Designation date: **2 July 1990**
Area: **691 ha**

- A complex of shallow fishponds within the Dyje (Thaya) River valley, located in a large landscape park that surrounds the historical towns of Lednice and Valtice. The fishponds and their surroundings form a unique landscape, designated as the World Heritage Site in 1996. The fishponds are an important breeding site and migration stop-over for numerous waterfowl species.
- The Ramsar site includes three sub-sites: Lednické fishponds, and the Allah and Slanisko u Nesytu.
- The Lednické fishponds sub-site includes five fishponds: Nesyt, Hlohovecký, Prostřední, Mlýnský and Zámecký fishponds which form one of the most important waterfowl sites in the Czech Republic. These fishponds are important nesting sites and lie at the crossroads of migration pathways. The Allah fishpond complex, situated in a forest, is an important botanical, entomological and batrachological site. Most of the amphibians occurring in the Czech Republic breed there regularly.
- Slanisko u Nesytu is the most important salt marsh in the Czech Republic. Impermeable clay sediments with high concentrations of salts support halophytic and sub-halophytic grassland vegetation there. Within the territory of the Czech Republic, a number of rare invertebrates, dependent on this special habitat, are found only there. The site is protected as a National Nature Reserve.
- A regular waterfowl census, studies on nesting population biology, the ringing of selected bird species, as well as much fundamental botanical and zoological research, are performed at this Ramsar site.

Lžičák pestrý | *Anas clypeata*

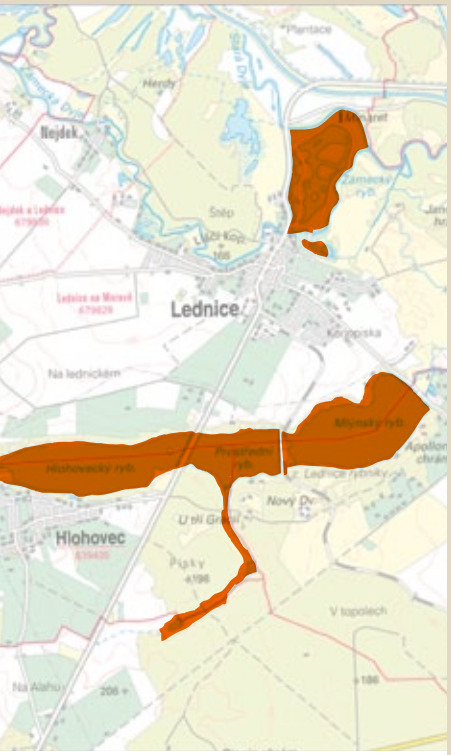

Ramsar Site

Roháč velký | *Podiceps cristatus*

Zrzohlávka rudozobá | *Netta rufina*

Kvakoš noční | *Nycticorax nycticorax*

Rákosník velký | *Aerocephalus arundinaceus*

Volavka popelavá | *Ardea cinerea*

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

LITOVELSKÉ POMORAVÍ

Vrbina kytkokvětá | *Lysimachia thyrsiflora*

Datum zápisu na Seznam: **26. října 1993**
Rozloha: **6 194 ha**

- Mokřad mezinárodního významu Litovelské Pomoraví je úzký pás přirozené údolní nivy podél řeky Moravy mezi městy Olomouc, Litovel, Mohelnice. Součástí mokřadu jsou vodní a mokřadní biotopy vázané na řeku Moravu, podmíněné z velké části režimem záplav, tj. mokré louky, lužní lesy, pískovny, rybníky, stálé i dočasné tůně, slatiny, mrtvá ramena a meandry řeky Moravy. Mokřad je součástí chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví, nejcennější části jsou chráněny jako národní přírodní rezervace.
- Celá oblast patří k nejvýznamnějším rezervoárům podzemní vody na střední Moravě. Území je velmi cenné nejen z hlediska botanického, ornitologického a entomologického, ale i z hlediska krajinářského a kulturního. Je zde zaznamenán výskyt řady vzácných rostlinných i živočišných druhů a jejich společenstev. Kromě typických druhů dřevin lužních lesů: dub, jasan, javor, jilm, olše, vrba, topol, střemcha aj., se zde vyskytují i významné vodní a mokřadní byliny, např. sítina tmavá, pryskyřník velký, žebratka bahenní, violka slatinná, pryšec huňatý, kosatec sibiřský a mnohé další. Z bezobratlých zde najdeme vzácné zástupce korýšů jako je listonoh jarní, žábronožka sněžní a endemický druh plazivky (*Parastenocaris moravica*), z měkkýšů pak svinutce tenkého. Z ptačích druhů zde hnízdí např. čáp černý, chřástal vodní, pisík obecný, ledňáček říční a moudivláček lužní. V řece Moravě žije přes 30 druhů ryb včetně střevle potoční, mníka jednovousého a ouklejky pruhované. Ze savců se zde vyskytuje například vydra říční a bobr evropský.
- Součástí mokřadu jsou podlokality Hejtmanka, Štěrkovna Chomoutov, Kačení louka, Štěrkovna Mohelnice, Plané loučky a Ramena řeky Moravy.
- Území je atraktivní pro cykloturisty, sportovní rybáře a vodáky, je zde několik naučných stezek pro pěší návštěvníky.
- Mokřad Litovelské Pomoraví je ohrožen vysokými odběry podzemní vody a navrhovanou stavbou kanálu Dunaj-Odra-Labe.

Kosatec sibiřský | *Iris sibirica*

Šmel okoličnatý | *Butomus umbellatus*

Ohryzy bobra

Listonoh jarní | *Lepidurus apus*

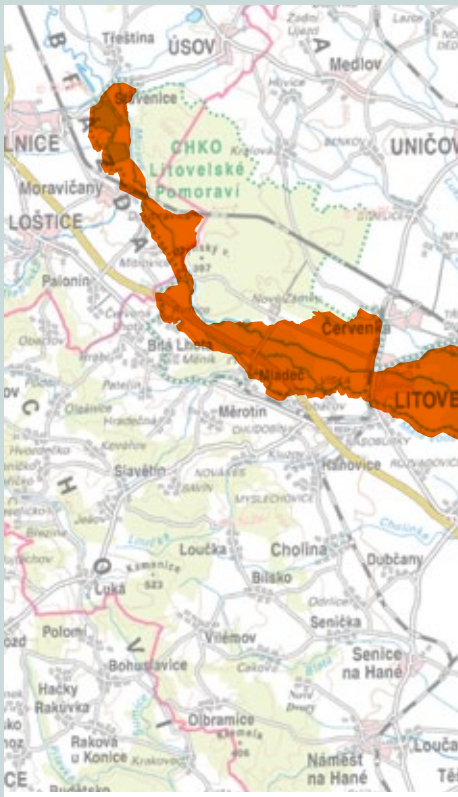

LITOVELSKÉ POMORAVÍ

Designation date: **26 October 1993**
Area: **6,194 ha**

■ Litovelské Pomoraví is a narrow strip of natural floodplain along the Morava (March) River, situated between the towns of Olomouc, Litovel and Mohelnice. The site includes aquatic and wetland biotopes confined to the Morava River and, to a great extent, depend on the river's floodwater regime. The Ramsar site consists of wet meadows, floodplain forests, sandpits, fishponds, permanent as well as periodical pools, fens, dead-river arms (oxbows), and meanders of the March River. The site partly overlaps the Protected Landscape Area of Litovelské Pomoraví; the most valuable sub-sites being protected as National Nature Reserves.

■ The whole area forms part of a highly-valuable groundwater resource within the region of central Moravia. The site is valued for its botanical, ornithological, entomological interest as well as its landscape and cultural values. It supports many rare plant and animal species. Apart from the tree species typical for the floodplain forest, such as oak (*Quercus*), ash (*Fraxinus*), maple (*Acer*), elm (*Ulmus*), alder (*Alnus*), willow (*Salix*), poplar (*Populus*), Bird Cherry (*Prunus padus*) and others, many important aquatic and wetland plants can be found there, including: *Juncus atratus*, *Ranunculus lingua*, *Trollius europaeus*, *Hottonia palustris*, *Viola stagnina*, *Euphorbia villosa*, *Iris sibirica*, *Menyanthes trifoliata*, and *Utricularia vulgaris*. Among invertebrates rare species of crustaceans such as *Lepidurus apus*, *Siphonophanes grubii*, the *Parastenocaris moravica* endemic species, and the *Anisus vorticulus* mollusc can be found. Some of the bird species nesting there are: *Ciconia nigra*, *Rallus aquaticus*, *Actitis hypoleucos*, *Alcedo atthis* and *Remiz pendulinus*. More than 30 species of fish live in the river, including *Phoxinus phoxinus*, *Lota lota*, and *Alburnoides bipunctatus*. Mammals include the rare Otter (*Lutra lutra*) and the European Beaver (*Castor fiber*).

■ Among important sub-sites are the following: Hejtmanka, Štěrkovna Chomoutov, Kačení louka, Štěrkovna Mohelnice, Plané loučky and the Morava River arms.

■ The area is highly attractive for cyclists and canoeists as well as for sport fishing. For hikers, there are several marked nature trails.

■ The Ramsar site is jeopardized by groundwater abstraction and the proposed construction of the Danube-Odra-Elbe canal.

Škeble rybničná | *Anodonta cygnea*

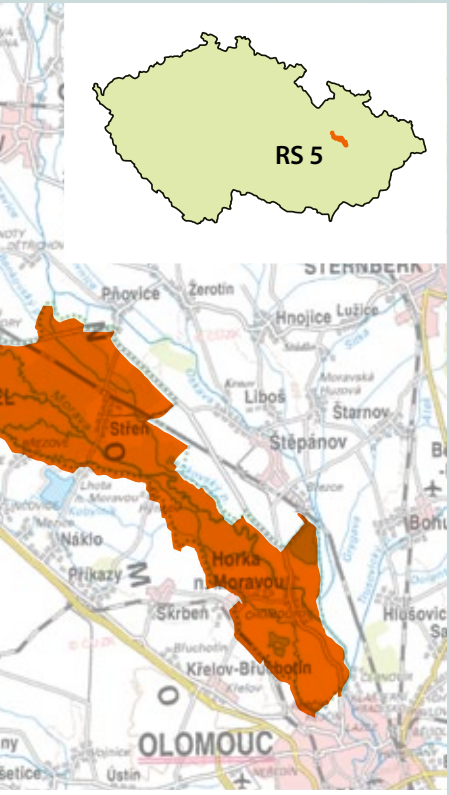

Ramsar Site

Kuňka ohnivá | *Bombina bombina*

Zobronožka sněžní – sameček | *Siphonophanes grubii*

Moudivláček lužní | *Remis pendulinus*

Bledule jarní | *Leucojum vernum*

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

POODŘÍ

Plavín štítnatý | *Nymphoides peltata*

Prvosenka vyšší | *Primula elatior*

Kotvice plovoucí | *Trapa natans*

Ohniváček celíkový | *Lycaena virgaureae*

Datum zápisu na Seznam: 2. listopadu 1993
Rozloha: 4 427 ha

■ Poodří je reprezentováno nivou řeky Odry v centru Moravské brány mezi obcí Vražné a Ostravou, s přirozeně meandrujícím tokem řeky, se soustavou starých ramen a tůní s kolísavou vodní hladinou, lužními lesy, velkou výměrou aluviálních luk parkového charakteru a s několika rybničními soustavami.

■ Území je významné z hlediska botanického, zoologického i krajinářského. Rostlinná společenstva se formovala působením člověka na místech pod vlivem záplav řeky Odry a jejích přítoků. V její nivě se tak vyvinula pestrá mozaika aluviálních lučních porostů, lužních lesů, slepých říčních ramen a rybníků. Zatímco luční porosty jsou vlivem historicky nešetrného hospodaření druhově chudší, hospodaření na rybnících stále umožňuje výskyt řady vzácných druhů rostlin – nejvýznamnější je nepukalka vzplývající (drobná kapradina plovoucí na hladině v prohřátých mělčinách stojatých vod). Na některých místech se dochovaly tvrdé lužní lesy s charakteristickým podrostem, tzv. jarním aspektem, tvořeným mimo jiné hustými porosty česneku medvědího a sněženek. V letním období lze v podrostu nalézt lilie zlatohlavé. Zdejší lesy jsou plné sníženin a starých říčních ramen, které alespoň po část roku bývají zaplněny vodou.

■ Pro živočichy představuje Poodří jedinečný biokoridor nadregionálního významu. Jeho hlavní osu tvoří řeka Odra s doprovodnými lučními či lesními porosty a doplňuje je plocha četných rybníků. Z hlediska ornitologie se jedná o významnou tahovou cestu, která je pro mnohé ptáky místem odpočinku a pro jiné také místem hnízdění. Na rybnících se vyskytuje řada vodních ptáků, z kterých dominují zejména vrubozobí a potápky. Z běžných druhů můžeme jmenovat např. potápku roháče, která si z vodních rostlin staví specifická plovoucí hnízda. V rákosinách se ukrývá a hnízdí drobná volavka bukáček malý či dravec moták pochop. Z rákosin se ozývá drobný pěvec rákosník velký. Řeka Odra je díky svému nespoutanému režimu místem výskytu několika pozoruhodných živočichů. Na štěrkových náplavech hnízdí nenápadný kulík říční či pisík obecný, na řece se můžeme setkat s rybožravými ptáky, jako je morčák velký, kormorán velký a ledňáček říční. Ledňáček společně s břehulí říční hnízdí ve vysokých hlinitých březích řeky Odry. V březích mívají své nory také bobr evropský a vydra říční. V korytě můžeme nacházet drobnou rybku ouklejku pruhovanou a schránky měkkýše velevruba malířského. Na vodní plochy méně zarybněných rybníků a tůní je vázán výskyt četných obojživelníků. V létě můžeme slyšet stovky až tisíce drobných kuněk obecných, a desítky skokanů zelených či rosniček zelených. Na luční tůně je vázán výskyt vzácného čolka velkého. V lesních tůních se za příhodných podmínek líhnou drobné žábronožky, své snůšky tam pak kladou skokani štíhlí.

■ Ochrana území je zaměřena na zachování přirozeného vodního režimu řeky Odry, pestré mozaiky lučních porostů, lužního lesa, starých ramen vodních toků, tůní a mokřadních společenstev s výskytem vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů. Dílčím cílem ochrany mokřadu je revitalizace dříve poškozených malých vodních toků.

Motýlice lesklá | *Calopteryx spendens*

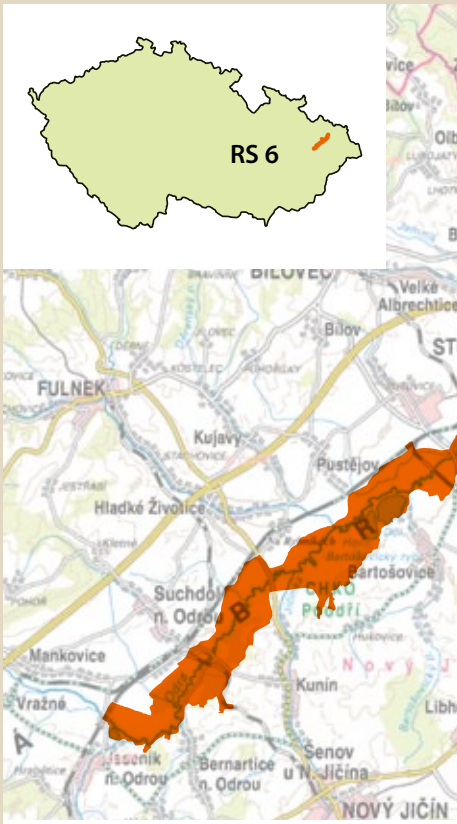

POODŘÍ

Designation date: **2 November 1993**
Area: **4,427 ha**

■ Poodří Ramsar site contains the floodplain of the Odra River located in the centre of the 'Moravian Gate', between the municipalities of Ostrava and Vrážné. It consists of the meandering river and its floodplain, which includes numerous dead river arms (oxbows), pools with a fluctuating water table, floodplain forests, extensive alluvial meadows with scattered trees and several complexes of fishponds.

■ The site is important for its botanical, zoological and landscape values. Plant communities have formed under the influence of human activity and the flooding of the Odra River and its tributaries. Consequently, the site is a mosaic of alluvial meadows, floodplain forests, dead river arms and fishponds. While the meadows are not very rich in species due to their insensitive management, the fishponds support many rare plant species, e.g. Floating Fern (*Salvinia natans*) can be found floating on the surface in the shallows of fishponds. In places, communities of hard-wood floodplain forest are well preserved; a rich understorey with Wild Garlic (*Allium ursinum*) and Snowdrop (*Galanthus nivalis*) can be seen blooming in spring. In summer, Martagon Lily *(Lilium martagon*) can be found in bloom there.

■ Small to large oxbows and fishponds support numerous populations of the *Siphonophanes grubii* crustacean, the *Anisus vorticulus* mollusc, amphibians – Great Crested Newt (*Triturus cristatus*) and Yellow-bellied Toad (*Bombina variegata*) – and the Pond Loach fish (*Misgurnus fossilis*). Meadows are host to various butterflies, such as: Large Copper (*Lycaena dispar*) or Dusky Large Blue (*Maculinea nausithous*). Thanks to its location on an important migration route, the site has been designated under the European Bird Directive as an Important Bird Area and a conservation area of the Kingfisher (*Alcedo atthis*), Marsh harrier (*Circus aeruginosus*), Bittern (*Botaurus stellaris*) and Gadwall (*Anas strepera*). Among the mammals, European Beaver (*Castor fiber*) and Otter (*Lutra lutra*) inhabit the site, building their dens in river banks.

■ Conservation required for this site includes: the protection of the natural water regime of the Odra River, with its annual flooding of the river valley (floodplain); the conservation of the rich mosaic of meadows, floodplain forest, dead river arms and oxbows with their rare and endangered plant and animal species; as well as the restoration of degraded streams.

Páchník hnědý | *Osmoderma eremita*

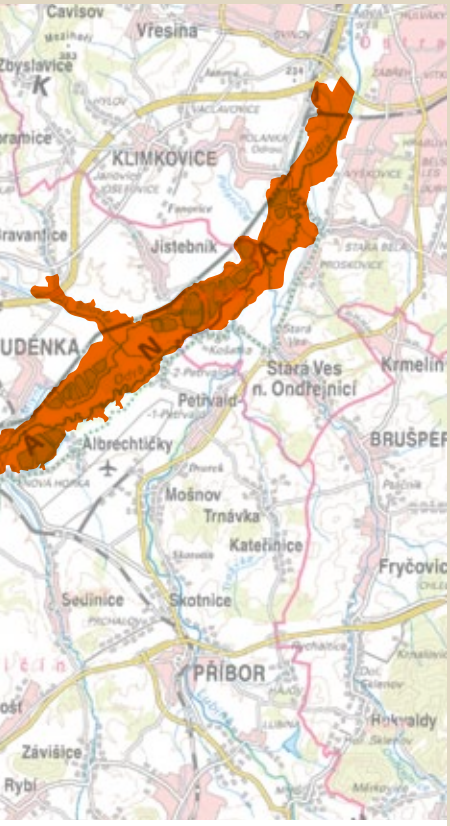

Ramsar Site

Ledňáček říční | *Alcedo Atthis*

Rosnička zelená | *Hyla arborea*

Modrásek bahenní | *Maculinea nausithous*

Jaro v nivě

Vodouš rudonohý | *Tringa totanus*

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

KRKONOŠSKÁ RAŠELINIŠTĚ

Ostružiník moruška | *Rubus chamaemorus*

Všivec krkonošský | *Pedicularis sudetica*

Kyhanka sivolistá | *Andromeda polifolia*

Datum zápisu na Seznam: **2. listopadu 1993**
Rozloha: **350 ha**

■ Krkonošská rašeliniště jsou unikátním komplexem hřebenových rašelinišť subarktického charakteru, která se vyvinula v extrémně exponovaných podmínkách střední Evropy. Mokřad leží v 1. zóně Krkonošského národního parku a je součástí jádrové zóny česko-polské Biosférické rezervace Krkonoše/Karkonosze. Zahrnuje tři podlokality – Hraniční louku, Pančavskou a Labskou louku a Úpské rašeliniště (1240–1440 m n. m.).

■ Rašeliniště jsou charakteristická prolínáním mechových, bylinných a klečových společenstev a výskytem endemitů a glaciálních reliktů. Z nižších rostlin jsou hojné mechorosty, např. rašeliník Lindbergův, rašeliník tuhý a bařinka trsnatá, z vyšších rostlin zde nalezneme ostřici mokřadní, klikvu maloplodou, kyhanku sivolistou, suchopýrek trsnatý aj. Keřové patro tvoří borovice kleč s příměsí porostů vrby laponské a vrby slezské a s jednotlivými stromky jeřábu ptačího olysaného, břízy karpatské a smrku ztepilého. Endemity zastupuje např. společenstvo *Chamaemoro-Pinetum mughi* (tzv. morušová kleč), mezi glaciálními relikty je nejznámější ostružiník moruška.

■ Z charakteristických bezobratlých tu žijí zástupci pavouků (slíďák vrchovištní, slíďák chladnomilný), vážek (lesklice horská, šídlo horské), motýlů (dřevobarvec bolševníkový) nebo brouků (potápník *Hydroporus nivalis* – glaciální relikt), z nejvýznamnějších obratlovců tu hnízdí tundrový poddruh slavíka modráčka, čečetka tmavá či hýl rudý, vyskytuje se rovněž rejsek horský.

■ Vědecký výzkum a monitoring je zaměřen na geomorfologii a hydrobiologii území či ekologii rostlinných a živočišných společenstev a druhů. Území je atraktivním cílem pro návštěvníky pohoří, lokality slouží jako vhodné příklady specifického vývoje místních ekosystémů. Rašeliniště jsou ponechána přirozenému vývoji, management je zaměřen pouze na regulaci turistiky.

Úpské rašeliniště

Suchopýrek trsnatý | *Trichophorum cespitosum*

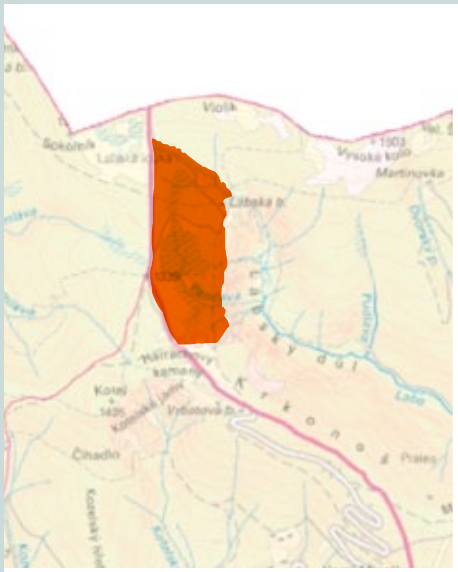

KRKONOŠE MOUNTAINS MIRES

Designation date: **2 November 1993**
Area: **350 ha**

■ The Ramsar site contains mires of the Krkonoše Mountains – a unique complex of subarctic mires that have developed in the extremely-exposed conditions found on top of the Giant Mountains (Krkonoše) ridge. The Ramsar site itself is located within the core zone (Zone I) of the Krkonoše National Park, as well as being part of the core zone of the Czech-Polish Krkonoše/Karkonosze Biosphere Reserve, at the altitude of 1240–1440 m asl and it consists of three sub-sites: the Hraniční meadow, the Pančavská and Labská meadows, and the Úpské mire.

■ The mires are characterized by the co-existence of moss, herb and dwarfpine communities, with endemic and glacial relicts (from the last ice age). Among the lower plants, mosses are abundant, such as: *Sphagnum lindbergii*, *S. compactum*, and *Calliergon sarmentosum*. The higher plants include: Bog Sedge (*Carex limosa*), Small Cranberry (*Oxycoccus microcarpus*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*), Deergrass (*Trichophorum cespitosum*), among many others. The shrub layer is occupied by Dwarf Pine (*Pinus mugo*) along with willows (*Salix lapponum* and *S. silesiaca*) and individual trees of Mountain Ash (*Sorbus aucuparia*), birch (*Betula carpatica*) and Norway Spruce (*Picea abies*). Endemic communities include *Chamaemoro-Pinetum mughi*, and the most common among the glacial relicts is Cloudberry (*Rubus chamaemorus*). Notable among the invertebrates are the following: spiders, such as *Pardosa sphagnicola* and *P. saltuaria*; dragonflies – *Somatochlora alpestris* and *Aeshna caerulea*, the *Dasypolia templi* moth and beetle glacial relicts such as *Hydroporus nivalis*. Important birds that nest here are: Red-spotted Bluethroat (*Luscinia svecica svecica*), Lesser Redpoll (*Carduelis cabaret*) and Scarlet Rosefinch (*Carpodacus erythrinus*). Among the mammals the Alpine Shrew (*Sorex alpinus*) should be mentioned.

■ Scientific research and monitoring focus on the geomorphology and hydrobiology of the site, and the ecology of plant and animal communities and species. The site lies in a mountain area of high tourist interest, and contains ecosystems depicting a rare, perhaps unique, glacial development in Central Europe. The mires are left to their natural development; the main focus of the site's management plan is the control of tourists.

Suchopýr pochvatý | *Eriophorum vaginatum*

Slavík modráček tundrový | *Luscinia svecica svecica*

Chrostík | *Oligotrichia striata*

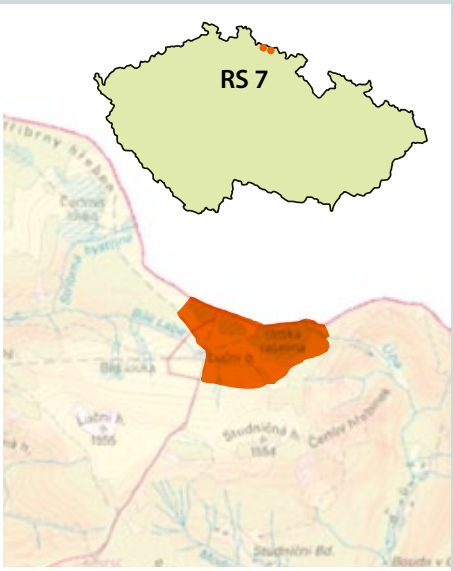

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Úpské rašeliniště a Rownia pod Sniezka

Šídlo horské | *Aeshna caerulea*

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST
TŘEBOŇSKO

TŘEBOŇSKÁ RAŠELINIŠTĚ

Ďáblík bahenní | *Calla palustris*

Rosnatka okrouhlolistá | *Drosera rotundifolia*

Vážka tmavoskvrnná | *Leucorrhinia rubicunda*

Vlochyně bahenní | *Vaccinium uliginosum*

Datum zápisu na Seznam: **2. listopadu 1993**
Rozloha: **1 142 ha**

■ Celý mokřad Třeboňská rašeliniště leží uvnitř CHKO a Biosférické rezervace Třeboňsko a zahrnuje pět navzájem nesouvisejících přechodových a vrchovištních rašelinišť, která jsou chráněna jako národní přírodní rezervace (Červené blato, Žofinka), národní přírodní památka (Ruda u Horusického rybníka) nebo jako přírodní rezervace (Široké blato, Losí blato).

■ Rašeliniště jsou lokalizována v mělkých pánvích, zčásti jsou sycená výstupy artézských vod, zčásti srážkami. Na všech lokalitách byl v minulosti vybudován systém odvodňovacích stok a kanálů, v současné době již téměř nefunkční. Na menší části byla do 1. pol. 20. stol. prováděna těžba; na vytěžených plochách rašeliniště regenerují. Dnes je území ponecháno přirozenému vývoji bez zásahů. Červené blato je turisticky přístupné po naučné stezce.

■ Na oligotrofních lesních rašeliništích (Červené blato, Široké blato, Žofinka) jsou dochovány unikátní porosty borovice blatky s největšími českými populacemi rojovníku bahenního; rašeliniště Ruda u Horusického rybníka je naproti tomu nejcennějším minerotrofním rašeliništěm v jihočeském regionu. Z vyšších rostlin je zde zastoupena např. vlochyně bahenní, klikva bahenní, vachta trojlistá, rosnatka okrouhlolistá, kyhanka sivolistá, suchopýr štíhlý. Z hlediska fauny jsou rašeliniště osídlena pro střední Evropu zcela unikátními společenstvy blízkými společenstvům mokřadní severské lesotundry. Mezi zástupci většiny skupin bezobratlých najdeme řadu glaciálních reliktů či druhů vázaných na specifické prostředí rašeliniště (např. mezi pavouky, motýly či brouky). V lokalitách probíhá vědecký výzkum zaměřený na studium společenstev rašelinišť, paleobotaniku rašelinných vrstev a klimatologii.

Erikoidní keříky blatkového boru

Rojovník bahenní | *Ledum palustre*

TŘEBOŇ PEATLANDS

Bourovec borůvkový | *Phyllodesma ilicifolia*

Designation date: **2 November 1993**
Area: **1,142 ha**

■ The whole Třeboň Peatlands Ramsar site lies within the Třeboň Basin Biosphere Reserve and Protected Landscape Area. It comprises five separate sites of isolated transitional mires and raised bogs – namely: Červené blato and Žofinka (protected as National Nature Reserves); Ruda u Horusického rybníka (National Nature Monument); and Široké blato and Losí blato (both Nature Reserves).

■ The mires are found in flat valley bottoms, partly fed by artesian waters and partly by rainwater. All mires have been affected by a system of drainage canals and ditches built in the past, though hardly functioning these days. Until the end of the first half of the 20th century, peat extraction took place on one small area, but these places have since been regenerating spontaneously. Nowadays, the sites are left to their natural development with no human intervention. Public access to the Červené blato mire is made possible by a boardwalk nature trail. The oligotrophic, forested mires (Červené blato, Široké blato, Žofinka) are covered with unique stands of Bog Pine (*Pinus rotundata*) and in their understorey the largest populations of Labrador Tea (*Ledum palustre*) in the Czech Republic are found. In contrast, the Ruda u Horusického rybníka mire is the most valuable minerotrophic mire in the South Bohemian region; higher plants found here include: Northern Bilberry (*Vaccinium uliginosum*), Cranberry (*Oxycoccus palustris*), Bogbean (*Menyanthes trifoliata*), Round-leaved Sundew (*Drosera rotundifolia*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*) and Slender Cotton Grass (*Eriophorum gracile*).

■ Concerning the fauna, the mires are inhabited by what are highly unique communities for Central Europe, resembling communities more typical of northern forested tundra. Among the invertebrates are found many glacial relict species or species associated with extreme bog conditions (for instance, examples from among the Arachnids, Lepidoptera and Coleoptera). The individual sites are subject to various research studies concerning: mire communities, palaeobotany of peat layers and climatology.

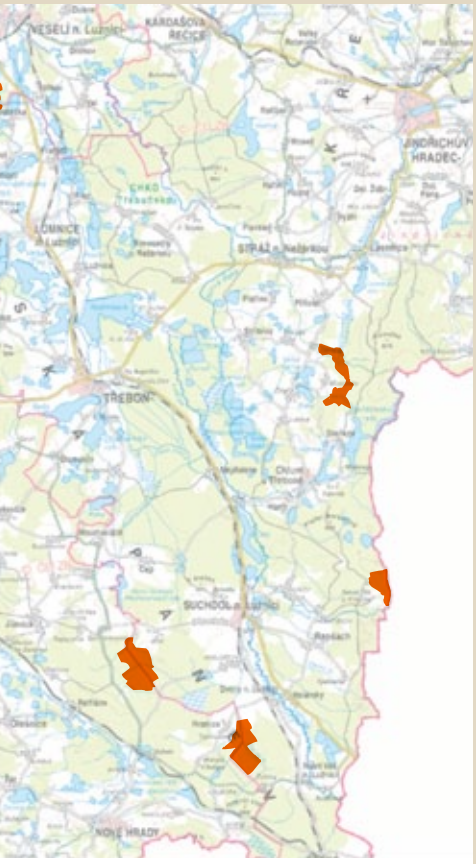

| Ramsar Site

Modrásek stříbroskvrnný | *Vacciniina optilete*

Šidélko ruměnné | *Pyrrhosoma nymphula*

Suchopýr pochvatý | *Eriophorum vaginatum*

Boreální píďalka | *Chloroclysta infuscata*

Zmije obecná | *Vipera berus*

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

MOKŘADY DOLNÍHO PODYJÍ

Žebratka bahenní | *Hottonia palustris*

Konitrud lékařský | *Gratiola officinalis*

Mravenec lužní | *Liometopum microcephalum*

Pestrokřídlec podražcový | *Zerynthia polyxena*

Datum zápisu na Seznam: **26. října 1993**
Rozloha: **11 525 ha**

- Původně souvislý komplex lužních biotopů podél řeky Dyje a Moravy a jejich přítoků, nyní rozdělený soustavou tří uměle vybudovaných Novomlýnských nádrží a částečně poznamenaný regulacemi toků řek a přeměnou luk na pole.
- Mokřad zahrnuje lužní lesy (v oblasti Soutoku se nachází nejrozsáhlejší dochovaný systém luhů v ČR), nivní louky, tůně, slepá ramena, soustavu malých rybníčků a kanálů, tok řeky Dyje a Moravy a Střední a Dolní nádrž Vodního díla Nové Mlýny. Celé území je biokoridorem mezinárodního významu, s řadou významných biocenter a enormním druhovým bohatstvím rostlinných i živočišných druhů.
- Vegetace je velmi bohatá, a to jak ve stromovém a keřovém, tak i bylinném patře. Najdeme zde druhy tvrdého luhu (dub letní, jasan úzkolistý, jilm vaz), i druhy měkkého luhu (topol bílý a černý, vrba bílá). Z bylinných druhů např. dymnivku nízkou, hořec hořepník a bleduli letní. Ze živočišných druhů se zde vyskytuje velké množství měkkýšů (např. zubovec dunajský), významných druhů hmyzu (např. mravenec lužní, tesařík obrovský a alpský, jasoň dymnivkový), ryb (vzácný candát východní a jeseter malý) i obojživelníků (skokan ostronosý, čolek dunajský). Významně jsou zastoupena společenstva ptáků lužních lesů (orel mořský, luňák hnědý a červený, čáp bílý a černý, cvrčilka říční) i vodních ploch (husa velká, rybák obecný aj.). Novomlýnské nádrže představují jedno z nejvýznamnějších hnízdišť, zimovišť a tahových zastávek vodních ptáků v ČR.
- Negativním jevem v dolním Podyjí je především změna vodního režimu po provedených vodohospodářských úpravách (včetně regulací řek), pokles hladiny podzemních vod, eliminace přirozených záplav a zničení nejhodnotnějších mokřadních lokalit výstavbou Novomlýnských nádrží. Dále intenzivní hospodářské využívání lužních lesů.
- Části území podléhají zvláštní ochraně, jsou zde vyhlášeny evropsky významné lokality a dvě ptačí oblasti. Území je součástí biosférické rezervace Dolní Morava a jeho část je zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO.
- V lužních lesích probíhá intenzivní vědecký výzkum odborníků z řady oborů. Územím vedou naučné a cyklistické stezky.

Věstonická nádrž

Skokan ostronosý | *Rana arvalis*

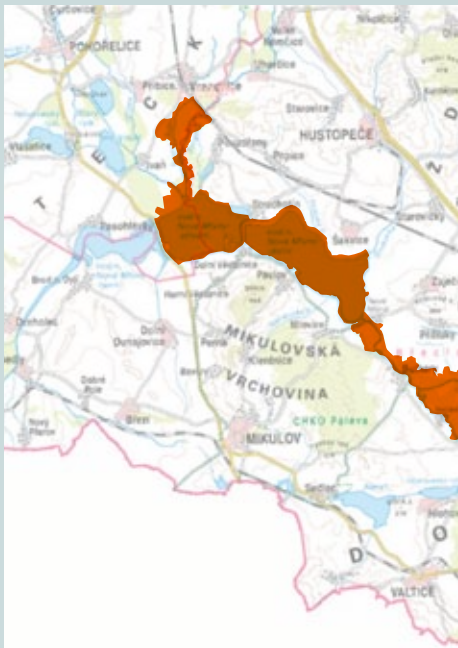

Mokřad mezinárodního významu

0 10 20 km

FLOODPLAINS OF LOWER DYJE RIVER

Racek černohlavý | *Larus melanocephalus*

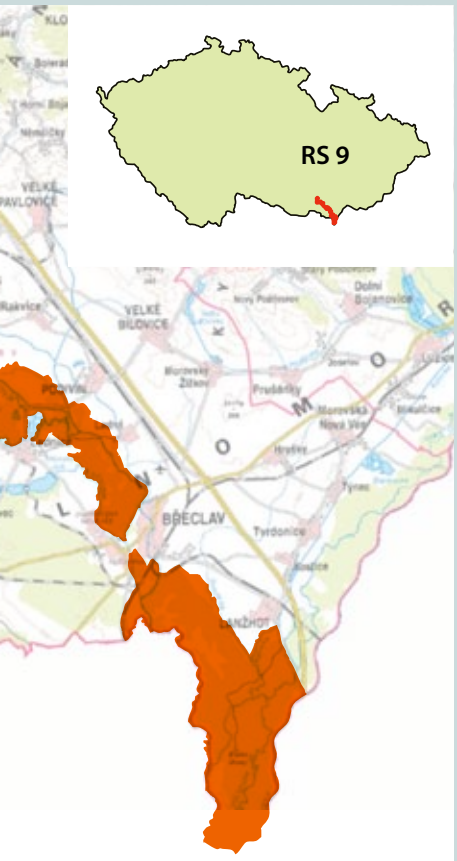

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Designation date: **26 October 1993**
Area: **11,525 ha**

■ This complex of floodplain habitats along the two rivers Dyje (Thaya) and Morava (March), as well as their tributaries, was originally quite extensive. However, more recently, its continuity has been divided by the construction of three reservoirs at Nové Mlýny. The channelization of these rivers – and the conversion of former meadows into arable fields – has also had an impact. The area qualifies as a Ramsar site under the following criteria: it is a unique and representative wetland type; it supports endangered species of flora and fauna; and it plays a vital role in supporting populations of species important for maintaining the genetic and ecological diversity of this biogeographic region.

■ The Ramsar site includes: the floodplain forest along the confluence of the Dyje and Morava rivers (the so-called Soutok) – the largest floodplain forest in the Czech Republic preserved until today; alluvial meadows; water pools; dead river arms (oxbows); a complex of small fishponds and connecting channels; the Dyje and Morava river beds; and the Nové Mlýny reservoirs (the 'Middle one' and the 'Lower one'). The whole site is a biocorridor of international importance with a number of biocentres.

■ The site is home to a very high diversity of trees, bushes and herbs. The hardwood floodplain forest is characterised by tree species such as *Quercus robur*, *Fraxinus angustifolia* and *Ulmus laevis*, and the softwood forest by *Populus alba*, *Populus nigra* and *Salix alba*. The herbs include *Corydalis pumila*, *Gentiana pneumonanthe*, *Leucojum aestivum*, etc. The site is rich in: molluscs (e.g. *Theodoxus dunabialis*), insects (e.g. the *Liometopum microcephalum* ant, *Cerambyx cerdo* and *Rosalia alpina* beetles and the *Parnassius mnemosyne* butterfly), fishes (e.g. the *Stizostedion vogense* perch and the smallest sturgeon *Sterlet*, *Acipenser ruthenus*) and amphibians (e.g. the Moor Frog *Rana arvalis*, Tree Frog *Hyla arborea*, the Danube Crested Newt *Triturus dobrogicus*). Some important bird species, typical of floodplain forest, occur here: *Haliaeetus albicilla* (White-tailed Eagle), *Milvus migrans* (Black Kite), *Ardea cinerea* (Grey Heron), *Ciconia ciconia* (White Stork), *C. nigra* (Black Stork), and *Locustella fluviatilis* (River Warbler). On open water can be seen: *Anser anser* (Greylag Goose) and *Sterna hirundo* (Common Tern) among many others. Nové Mlýny reservoirs are one of the most important nestingsites, wintering sitesand migration stop-overs for waterfowl in the Czech Republic.

■ The site is impacted by human-induced changes to its water regime. The drop in the ground water table, as a result of river channelization and deepening of its river beds, has also meant disappearance of the natural flooding regime. Furthermore, the most valuable sites of the floodplain forest have been drowned under the waters of Nové Mlýny reservoirs; other forest areas are being intensively managed for timber production. The site has also been designated as the Dolní Morava Biosphere Reserve under the UNESCO Man and Biosphere Programme.

■ Much intensive research focuses on the floodplain forest. In addition, there are many possibilities for exploring the area using several nature trails and cycle paths.

Čáp černý | *Ciconia nigra*

Orel královský | *Aquila heliaca*

Husy nad mušovským kostelíkem | *Anser sp.*

Azant

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST
KOKOŘÍNSKO–MÁCHŮV KRAJ

MOKŘADY LIBĚCHOVKY A PŠOVKY

Upolín nejvyšší | *Trollius altissimus*

Prstnatec májový | *Dactylorhiza majalis*

Vachta trojlistá | *Menyanthes trifoliata*

Tolije bahenní | *Parnassia palustris*

Datum zápisu na Seznam: **13. listopadu 1997**
Rozloha: **361 ha**

■ Mokřady Liběchovky a Pšovky leží v údolích stejnojmenných potoků a jejich drobnějších přítoků. Vytvořily se na zvodnělých nivních uloženinách na dnech často hlubokých kaňonovitých údolí, lemovaných atraktivními pískovcovými stěnami. Zastoupeny jsou zde mokřady různých typů – prameniště, potoky, mokřadní olšiny, rákosiny, slatiniště, ostřicové a vlhké louky, tůně i uměle vytvořené rybníky. Celá oblast patří k významných rezervoárům podzemní vody v Čechách.

■ Unikátnost území spočívá především ve výskytu bohatých a vzácných společenstev živočichů a rostlin s řadou vzácných či ohrožených druhů. Často se zde střetávají teplomilné druhy z Polabí s podhorskými druhy běžnějšími na severu našeho státu. Zároveň jsou tyto mokřady výjimečnou ukázkou niv menších potoků bez výraznějších negativních antropogenních změn a to i přes jejich využívání v minulosti. Koryta obou páteřních toků nejsou regulována, v řadě míst meandrují a v některých úsecích zase protékají téměř celou nivou bez znatelného koryta, jak je patrné hlavně při pohledu z výšky. Některé jejich části jsou velmi obtížně přístupné a prohlédnout si je můžete především z okrajů souběžných komunikací či značených turistických či cykloturistických tras.

■ Převážná většina území je součástí CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Nejcennější mokřady leží v přírodní rezervaci (PR) Kokořínský důl, přírodní památce (PP) Prameny Pšovky, PR Mokřady horní Liběchovky, PR Mokřady dolní Liběchovky. Dolní tok Pšovky a její niva leží mimo uvedenou CHKO, nicméně nejvýznamnější část je chráněna v národní přírodní památce (NPP) Polabská černava a nově také v PP Dolní Pšovka. Prakticky celý mokřad je součástí evropsky významné lokality Kokořínsko.

■ V mokřadech Liběchovky a Pšovky se vyskytuje pestrá škála rostlinných společenstev, na něž je vázána řada chráněných a ohrožených druhů rostlin. Vegetace vod se liší v závislosti na hloubce a proudění vody. V hlubších tůních se můžete v letních měsících setkat s kvetoucím leknínem bělostným (*Nymphaea candida*) či mnohem častějším stulíkem žlutým (*Nuphar lutea*), mělké tůně obývá masožravá bublinatka jižní (*Utricularia australis*). Na kosených mokřadních loukách vás v květnu zaujme záplava kvetoucích prstnatců májových (*Dactylorhiza majalis*) či žlutě kvetoucích upolínů (*Trollius altissimus*). Mnohem bohatší jsou slatinné louky v NPP Polabská černava, kde se můžete setkat s řadou vzácných orchidejí, jako je např. vstavač vojenský (*Orchis militaris*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prstnatec pleťový (*D. incarnata*), pětiprstka hustokvětá (*Gymnadenia densiflora*) a p. žežulník (*G. conopsea*) či kruštík bahenní (*Epipactis palustris*). Za zmínku stojí i vzácná masožravá rostlina tučnice obecná (*Pinguicula vulgaris*). V Pšovce a některých tůních můžete najít nenápadný ale vzácný rdest alpský (*Potamogeton alpinus*).

■ Fauna mokřadů v údolích Liběchovky a Pšovky je velmi zajímavá především tím, že se zde střetávají druhy z polabských nížin s podhorskými druhy či druhy běžnými např. ve Skandinávii. Řada druhů především bezobratlých živočichů (např. některé druhy plžů, mlžů, pavouků, vážek, jepic či chrostíků) se v Čechách či ČR vyskytují pouze zde a nebo pro ně tyto mokřady představují velmi významnou lokalitu. Z obratlovců je zřejmě nejzajímavějším obyvatelem sekavec podunajský (*Cobitis elongatoides*), drobná ryba žijící v Pšovce v písčitobahnitých sedimentech na dně. V potoce Pšovka se také vyskytuje početná populace raka říčního (*Astacus astacus*). V obou říčkách žijí velmi vzácní drobní mlži hrachovka říční (*Pisidium amnicum*) a hrachovka čárkovaná (*P. tenuilineatum*), kteří jsou indikátory neznečištěných a neregulovaných vodních toků. V podmáčených rákosinách, porostech ostřic či olšinách se můžete setkat s vzácným a evropsky významným plžem vrkočem bažinným (*Vertigo moulinsiana*), reliktem ze staršího holocénu. Okolím mokřadů v údolí Liběchovky i Pšovky procházejí naučné stezky a řada stezek turistických.

Vážka jasnoskvrnná | *Leucorrhinia pectoralis*

Mokřad mezinárodního významu

0 6,5

Lovčík vodní | *Dolomedes fimbriatus*

Ramsar Site

13 km

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

LIBĚCHOVKA AND PŠOVKA WETLANDS

Designation date: **13 November 1997**
Area: **361 ha**

■ The wetlands of the Liběchovka and Pšovka Ramsar site lie in the valleys and floodplains of two small streams, Liběchovka and Pšovka, and their tributaries. The wetlands have formed on waterlogged alluvial sediments, often located at the bottom of deep gorges, and are lined with sandstone walls. The Ramsar site is a mosaic of different types of wetlands, including: springs, brooks, alder carr, reedswamp, fen, sedge and wet meadows, pools, and man-made fish ponds.

■ The Ramsar site as a whole covers 361 ha, most of which is also part of the Protected Landscape Area (PLA) of Kokořínsko. The most valuable wetlands are located within various reserves of stricter protection status: the Nature Reserve (NR) of Kokořínský důl; the Nature Monument (NM) of Prameny Pšovky (Springs of the Pšovka stream); the NR Mokřady horní Liběchovky (Wetlands of the Upper Liběchovka stream); and the NR Mokřady dolní Liběchovky (Wetlands of the Lower Liběchovka stream). The Lower Pšovka stream and its floodplain are located outside the PLA, though their most valuable part is protected as the National Nature Reserve (NNR) of Polabská černava and the NM Dolní Pšovka.

■ The wetlands of Liběchovka and Pšovka streams host a large number of plant communities that include many rare and endangered species. Aquatic plant species differ according to the depth and flow of water. In deeper pools occur the Shining Water-lily (*Nymphaea candida*) and the more common Yellow Water-lily (*Nuphar lutea*), while in shallower pools one can find the carnivourous Southern Bladderwort (*Utricularia australis*). In May, the mown wet meadows are full of Common Marsh Orchid (*Dactylorhiza majalis*) in bloom and the yellow flowers of Globeflowers (*Trollius altissimus*). Even richer are the fen meadows of the Polabská černava NNR where we can find many rare orchids, such as: the Military Orchid (*Orchis militaris*), Common Marsh Orchid (*Dactylorhiza majalis*), Early Marsh Orchid (*D. incarnata*), Marsh Fragrant Orchid (*Gymnadenia densiflora*) and Fragrant Orchid (*G. conopsea*), or the Marsh Helleborine (*Epipactis palustris*). The highly-endangered carnivorous species, the Common Butterwort (*Pinguicula vulgaris*), should be mentioned as well. In the Pšovka stream, and some of the pools, one can encounter an endangered species called Red Pondweed (*Potamogeton alpinus*).

■ The fauna of Liběchovka and Pšovka wetlands is particularly interesting as species from the Elbe River valley meet with sub-montane species, or even species common to Scandinavia. In the Czech Republic, some invertebrate species (such as some species of molluscs, spiders, mayflies and caddis flies) are found only in these wetlands, or at the very least, these wetlands are extremely important to these species. Among fishes, the most interesting is the occurrence of *Cobitis elongatoides* – a small fish that lives on the sand or mud bottom of the Pšovka stream. Furthermore, a well-represented population of European Crayfish (*Astacus astacus*) occurs there. Both streams host the very rare molluscs *Pisidium amnicum* and *P. tenuilineatum*, both indicators of unpolluted and unregulated streams. In the reedswamps, stands of sedges, and alder carr, the rare *Vertigo moulinsiana* molluscs are found, a relict species of the early Holocene. Intensive botanical and zoological research is continually being undertaken.

■ The valleys of the Pšovka and Liběchovka streams offer many opportunities for walking and sightseeing, the area being interwoven with nature trails and well-marked 'tourist' paths.

Vrkoč bažinný | *Vertigo moulinsiana*

Rak říční | *Astacus astacus*

Sekavec podunajský | *Cobitis elongatoides*

Skorec vodní | *Cinclus cinclus*

PODZEMNÍ PUNKVA

Amatérská jeskyně

Sloupský potok

Podzemní Punkva

Datum zápisu na Seznam: **18. března 2004**
Rozloha: **1 571 ha**

■ Podzemní Punkva je nejrozsáhlejší jeskynní systém České republiky s více než 40 km chodeb, dómů a propastí. Je protékán Punkvou, Sloupským potokem, Bílou vodou a několika menšími toky. Součástí mokřadu jsou jeskyně Sloupsko-šošůvské, Nová a Stará Rasovna, Piková Dáma, Spirálka, 13-C, Císařská, Balcarka, Amatérská, Punkevní, Kateřinská, systém Malého výtoku a další. Části jeskyní jsou zatopené v celém profilu, jiné jsou protékané toky s volnou hladinou, do některých míst již dnes vody nezasahují.

■ Toto specifické prostředí věčné tmy, vlhka a jen mírného kolísání teplot obývají mnozí živočichové. Živočichy trvale přizpůsobené tomuto prostředí zastupují v našich podmínkách pouze bezobratlí, což je z největší pravděpodobností způsobeno vyhynutím mnoha jeskynních forem v dobách ledových. Z Amatérské jeskyně byly nově pro vědu popsaní např. chvostoskoci *Onychiurus rauseri* a *Arrhopalites ruseki*. Tzv. „trusinkové lavice" jsou v Amatérské jeskyni vytvářeny na povrchu sedimentu troglofilní žížalou *Allobophora rosea*. Významnými druhy jsou korýš blešivec karpatský a máloštětinatý červ *Bythonomus absoloni* – endemit popsaný z Jalového koryta ze dna propasti Macocha. Pro lokalitu je významný výskyt vranky obecné, z obojživelníků vzácného čolka velkého a kuňky obecné, ze savců pak netopýra pobřežního a netopýra vodního.

■ Podzemní Punkva je vymezena částí krasového území bezprostředně vázaného na tok Punkvy od oblasti nad ponory, přes podzemní tok po oblast pod vývěry. Je součástí CHKO Moravský kras a její významné části leží v NPR Vývěry Punkvy, PR Sloupsko-šošůvské jeskyně, PR Bílá voda, PR Balcarova skála – Vintoky a v I. zóně CHKO na Ostrovské krasové plošině. Z hlediska ochrany Podzemní Punkvy je zásadní kvalita vod pronikající přes ponory do jeskynních systémů a vhodné hospodaření na plošinách nad jeskyněmi. Část krasového systému je ve čtyřech jeskyních zpřístupněna veřejnosti, jeskyně Císařská je využívána pro speleoterapii.

Chvostoskok | *Shaefferia emucronata*

Netopýr vodní | *Myotis daubentonii*

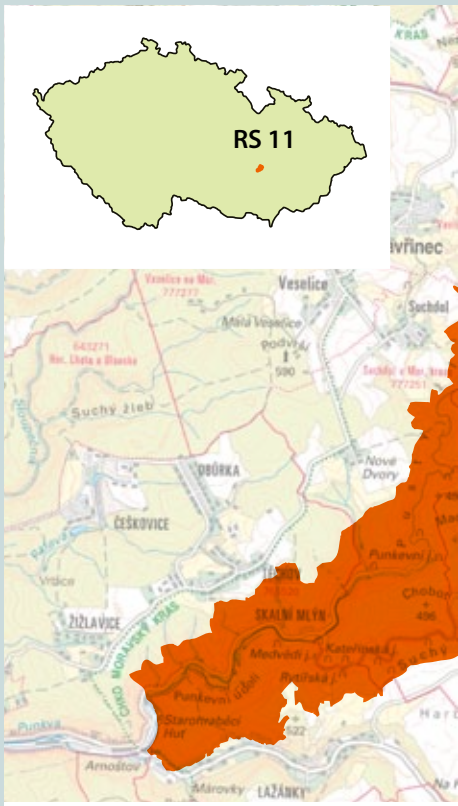

Mokřad mezinárodního významu

0 2 4 km

Skokan hnědý | *Rana temporaria*

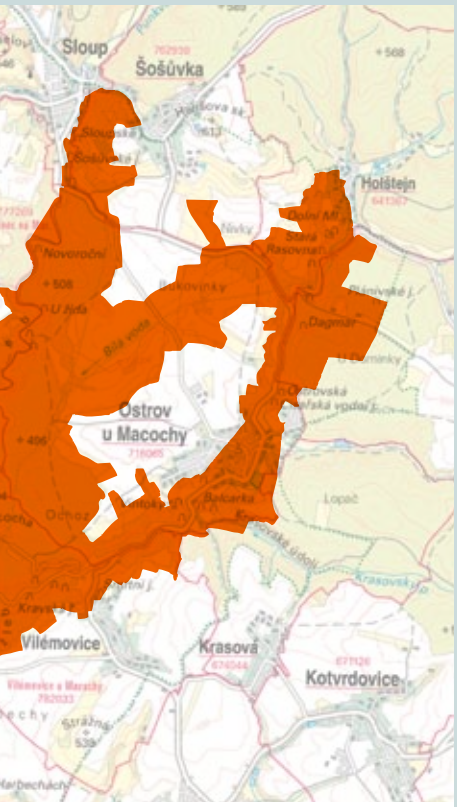

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

PUNKVA SUBTERRANEAN STREAM

Designation date: **18 March 2004**
Area: **1,571 ha**

■ The subterranean system belongs to the most valuable karst areas in the Czech Republic, and the "Amateur Cave" complex with its 40 km of known cave passageways is the largest cave system in the country. The site includes the Punkva subterranean stream and its many, either permanent or intermittent, subterranean tributaries connected to the many caves, springs and sinkholes. Surface streams disappear underground through the sinkholes where they flow into the caves. Some caves are permanently filled with water, either with open water surfaces, or flooded throughout their whole profile. Other caves flood periodically or have no running water.

■ The site hosts the Great Crested Newt (*Triturus cristatus*), *Myotis dasycneme* and *Myotis daubentonii* bats which overwinter or stopover during migration, and characteristic communities of cave fauna. Several species of fauna new to science have been found, which may be either endemic – or newly-described species with a wider distribution, such as the *Onychiurus rauseri* and *Arrhopalites ruseki* springtails. Important crustaceans are *Niphargus tatrensis* and *Gammarus fossarum*, the *Bythinella austriaca* and *Ancylus fluviatilis* molluscs, and an aquatic oligochaete *Bythonomus absoloni* – an endemic species found in Jalové koryto (ravine) at the bottom of the Macocha Abyss.

■ The Ramsar site is protected by national legislation as part of the Moravian Karst Protected Landscape Area and the most valuable parts have also been designated as reserves, such as the Výpěry Punkvy National Nature Reserve; the Bílá voda Nature Reserve (NR), the Sloupsko-šošůvské jeskyně (caves) NR, and the Balcarova skála (rock) NR. Four caves and the Macocha Abyss are accessible to the public.

Amatérská jeskyně

Mlok skvrnitý | *Salamandra salamandra*

Křižák temnostní | *Meta menardi*

Blešivec karpatský | *Niphargus tatrensis*

Vranka obecná | *Cottus gobio*

KRUŠNOHORSKÁ RAŠELINIŠTĚ

Rašeliník křivolistý | *Sphagnum fallax*

Zdrojovka potoční | *Montia hallii*

Prstnatec májový rašelinný | *Dactylorhiza majalis subsp. turfosa*

Mochna bahenní | *Potentilla palustris*

Datum zápisu na Seznam: **3. června 2005**
Rozloha: **11 224 ha**

■ Krušnohorská rašeliniště jsou unikátním komplexem hřebenových, rozvodnicových a svahových rašelinišť vzniklých na suťových vývěrech podzemních vod. Mokřad zahrnuje vrchovištní rašeliniště, přechodová rašeliniště, horské rašelinné louky, podmáčené a rašelinné smrčiny. Jeho součástí jsou podlokality: Cínovecké rašeliniště, Novodomské rašeliniště, Svatošebestiánská, Kovářská, Božídarské rašeliniště a Rolava.

■ Rašeliniště jsou charakteristická prolínáním klečových, bylinných a mechových společenstev. Rozsáhlé porosty borovice blatky a klečové porosty přecházejí v okrajové rašelinné smrčiny. Hojný je výskyt pramenišť a různých typů stojatých vod s charakteristickou faunou a flórou.

■ Z vyšších rostlin se zde vyskytují mj. vlochyně bahenní, klikva bahenní, kyhanka sivolistá, suchopýr pochvatý, bříza trpasličí, rojovník bahenní a najdeme zde i zástupce masožravých rostlin – rosnatku okrouhlolistou a rosnatku anglickou. Z nižších rostlin jsou hojné mechorosty, např. rašeliník baltský, r. nejměkčí, r. Dusénův. Rašeliniště jsou významná i z hlediska mykologického. Vyskytuje se zde např. kalichovka černohnědá, klouzek žlutavý, kožnatka bažinná, třepenitka pomněnková aj.

■ Z hlediska fauny je mokřad unikátní zejména výskytem ptáků – žije zde tetřev hlušec, tetřívek obecný, vodouš kropenatý, sýc rousný, kulíšek nejmenší, moták pilich, sluka lesní, datlík tříprstý a bekasina otavní. Z plazů zde najdeme zmiji obecnou a ještěrku živorodou. Z typických bezobratlých tu žije šídlo rašelinné, zástupci motýlů (žluťásek borůvkový), brouků (střevlík Ménetriesův a některé druhy drabčíků), z pavouků pak především rašelinní slíďáci.

■ Mokřad je součástí dvou ptačích oblastí (Novodomské rašeliniště-Kovářská a Východní Krušné hory) a jednotlivé lokality jsou také zařazeny na seznam evropsky významných lokalit. Některé z rašelinišť mají ochranný statut národní přírodní rezervace, národní přírodní památky nebo přírodní památky.

■ V minulosti byl na části rašelinišť vybudován odvodňovací systém a na části probíhala těžba rašeliny. Negativně ovlivnily stav rašelinišť průmyslové exhalace z období komunismu, kdy byly severní Čechy součástí tzv. černého trojúhelníku.

■ Vědecký výzkum je zaměřen především na monitoring významných ptačích druhů, sledovány jsou rovněž změny společenstev pod vlivem imisí.

■ Ohrožení pro Krušnohorská rašeliniště představuje záměr výstavby větrných parků, masivní rozvoj zimní i letní turistiky a snahy o obnovení odvodňovacích příkopů v rašelinných biotopech.

■ Území je částečně ponecháno přirozenému vývoji, na několika místech probíhají revitalizace odvodněných rašelinišť. Důležitou součástí ochrany Krušnohorských rašelinišť je i nastavení vhodného lesnického hospodaření v celé oblasti s cílem zachování rašelinných biotopů a v navazujícím území zalesnění původními odolnými dřevinami.

Šídlo rašelinné | *Aeshna subarctica*

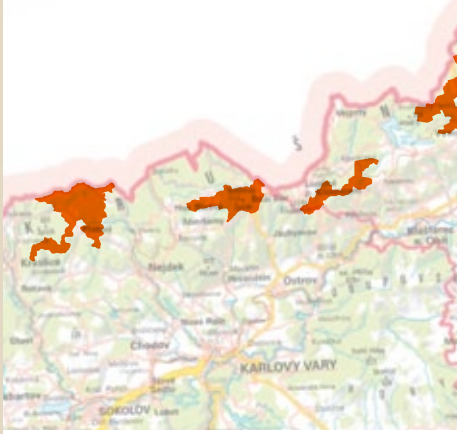

Mokřad mezinárodního významu

0 10 20 km

Žluťásek borůvkový | *Colias palaeno*

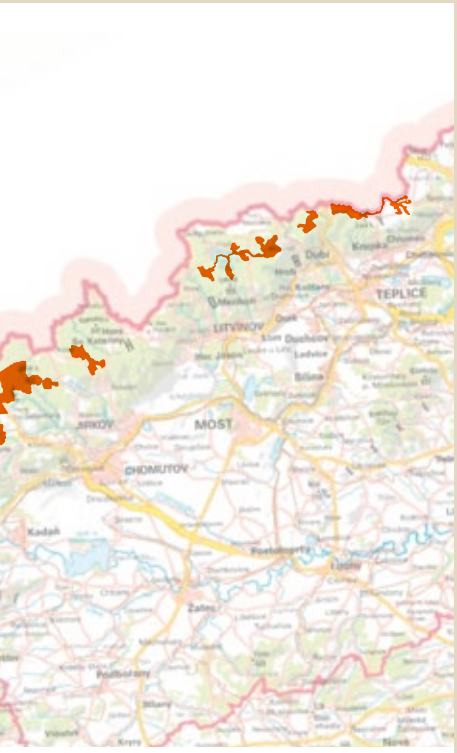

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

KRUŠNÉ HORY MOUNTAINS MIRES

Designation date: **3 June 2005**
Area: **11,224 ha**

■ The Mires of the Krušné Hory Mountains site form an extensive complex of mires on the summit plains located along the watershed divide, as well as on the leeward slopes where they have developed on scree groundwater springs.
■ The Ramsar site supports a great variety of mires and adjoining habitats, including raised bogs, transient mires, mountain meadows on peaty soils and waterlogged spruce forests. Among the several sub-sites included in the Ramsar site are: Cínovecké rašeliniště (mire), Novodomské rašeliniště (mire), Svatošebestiánská, Kovářská, Božídarské rašeliniště (mire) and Rolava.
■ The mires support a mosaic of tree/shrub, herbal and moss communities. The extensive stands of Bog Pine (*Pinus rotundata*) and *Pinus x pseudopumilio* 'krummholz' trees are replaced in the lagg ('mire fringe') areas by waterlogged spruce forest. Springs and various pools with characteristic fauna and flora occur frequently.
■ Among higher plants we can find: Northern Bilberry (*Vaccinium uliginosum*), Cranberry (*Oxycoccus palustris*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*), Harestail Cotton-grass (*Eriophorum vaginatum*), Dwarf Birch (*Betula nana*) and Labrador Tea (*Ledum palustre*) as well as some carnivorous plants – Round-leaved Sundew (*Drosera rotundifolia*) and Great Sundew (*D. anglica*). Lower plants of interest include mosses, such as *Sphagnum balticum*, *S. tenellum* and *S. majus*, as well as fungi – *Omphalina onicus*, *Suillus flavidus*, *Cortinarius uliginosus* and *Hypholoma myosotis*.
■ Concerning the site's fauna, the wetland is especially valuable due to the occurrence of various bird species: Capercaillie (*Tetrao urogallus*), Black Grouse (*Lyrurus tetrix*), Green Sandpiper (*Tringa ochropus*), Tengmalm's Owl (*Aegolius funereus*), Pygmy Owl (*Glaucidium passerinum*), Hen Harrier (*Circus cyaneus*), Woodcock (*Scolopax rusticola*), Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*) and Snipe (*Gallinago gallinago*). The site is also home to *Vipera berus* viper and *Zootoca vivipara* lizard, as well as some interesting invertebrates: the Moorland Clouded Yellow *Colias palaeno* butterfly; beetles, such as *Carabus menetriesi*; some species of Staphylinidae Rove Beetle; and among spiders, representatives of the Lycosidae.
■ The wetland has also been designated under the Bird Directive (Novodomské mire-Kovářská and Eastern Krušné Hory Mountains) and some of its sub-sites are also under the European Habitat Directive. Several of the mires are protected under national legislation as National Nature Reserves, National Nature Monuments, or Nature Monuments.
■ Several mires had been drained in the past, and peat was harvested at some of them. The mires have also been affected by industrial pollution: the result of the nearby open-cast brown-coal mining and associated electricity power-generating stations. At present the mires are jeopardized by: the intention to install wind-power-generating plants, the mass development of tourism, and the threat that old drainage ditches will be renewed. The site is partly left to its natural development, while a few mires have undergone some restoration of their hydrological regime. For a successful conservation of the Krušné Hory Mires, forestry management will need to be sensitive to the preservation of mire biotopes. Research studies have focused mainly on the monitoring of important bird species and evaluations of the effects of air pollution on communities of fauna and flora.

Bekasina otavní | *Arctosa cinerea*

Kulíšek nejmenší | *Glaucinium passerinum*

Tetřívek obecný | *Lyrurus tetrix*

HORNÍ JIZERA

Klikva bahenní | *Oxycoccus palustris*

Vřesovec čtyřřadý | *Erica tetralix*

Ostřice chudokvětá | *Carex pauciflora*

Rosnatka okrouhlolistá | *Drosera rotundifolia*

Datum zápisu na Seznam: **13. února 2012**
Rozloha: **2 303 ha**

■ Mokřad mezinárodního významu Horní Jizera je územím s mimořádnými krajinářskými i přírodními hodnotami. Lokalita se skládá ze dvou oddělených částí. Plošně větší se nachází ve východní části chráněné krajinné oblasti Jizerské hory při státní hranici s Polskem a zahrnuje jedinečně zachovalý fenomén horského meandrujícího toku (česká část Jizery, Jizerka, Safírový potok) s navazujícími vrchovišti, svahovými rašeliništi, podmáčenými a rašelinnými smrčinami a porosty kleče. Spojuje v jeden celek území národních přírodních rezervací Rašeliniště Jizery, Rašeliniště Jizerky a přírodních rezervací Rybí loučky a Černá jezírka. Druhou, menší částí, která je situována v náhorní oblasti, prochází hlavní evropské rozvodí rozdělující úmoří Baltského a Severního moře. Tuto část ramsarské lokality tvoří zejména rozvodnicová vrchoviště chráněná prostřednictvím přírodních rezervací Klečové louky, Na Čihadle a přírodních památek Na Kneipě, U Posedu a Vlčí louka.

■ Ramsarská lokalita představuje nejrozsáhlejší komplex rašelinišť v Jizerských horách a ve střední Evropě. Výjimečné biotopy říčních zátočin, tůní a mrtvých říčních ramen hostí unikátní biotu. Do květeny patří řada druhů zvláště chráněných a méně běžných (blatnice bahenní, klikva bahenní, kyhanka sivolistá, ostřice bažinná, ostřice chudokvětá, suchopýrek trsnatý, bříza karpatská, rdest alpský, šicha černá aj.). Unikátní je jak bohatá populace jalovce obecného nízkého, největší v ČR, tak i nejrozsáhlejší přirozené klečové porosty v Jizerských horách, v této nadmořské výšce ve střední Evropě jedinečné.

■ Typickou a velmi cennou rašeliništní faunu bezobratlých reprezentuje řada druhů vázaných na úzce vymezený typ prostředí (pavouci, vážky, motýli, střevlíkovití a potápníkovití brouci). Z významné ornitofauny nelze opomenout výskyt tetřívka obecného, bekasinu otavní a jeřába popelavého.

■ Některé části ramsarské lokality jsou turisticky zpřístupněny. V rašeliništích v současnosti probíhají výzkumy a inventarizační průzkumy z oboru hydrologie, botaniky a zoologie.

Střevlík | *Patrobus assimilis*

Střevlík | *Agonum ericeti*

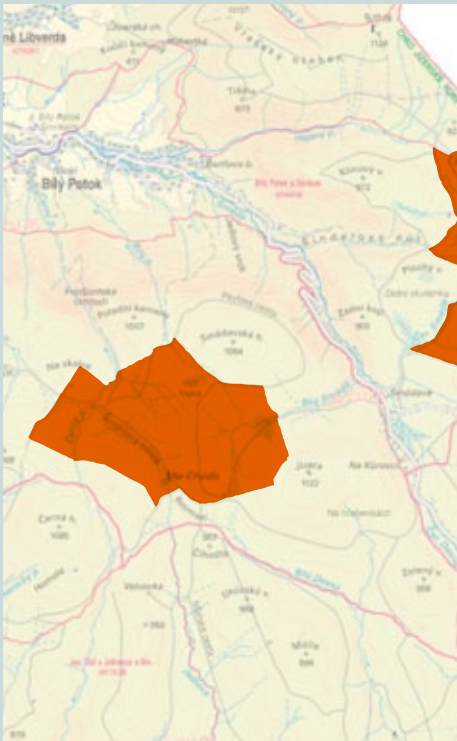

JIZERA HEADWATERS

Lesklice severská | *Somatochlora arctica*

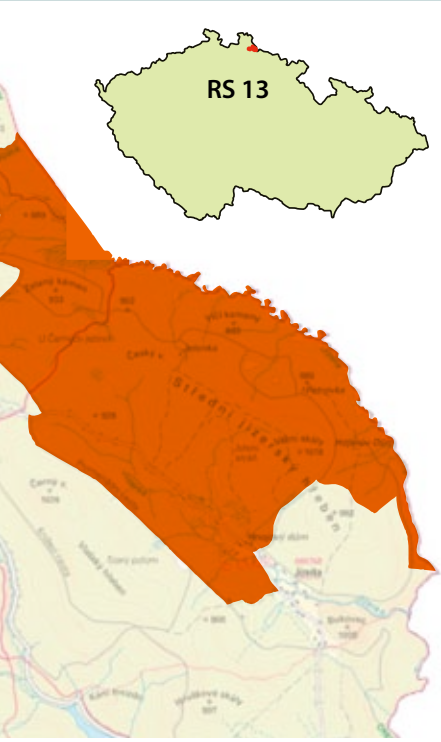

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Designation date: **13 February 2012**
Area: **2,303 ha**

■ The Jizera Headwaters is a Ramsar site with extraordinary landscape and natural values. The Ramsar site consists of two separate parts. The larger one is located in the eastern part of the Protected Landscape Area of Jizerské hory Mountains, close to the border with Poland. This part includes a rather unique phenomenon of meandering mountain streams (the Czech part of the Jizera River, the Jizerka stream, the Sapphire stream): with raised bogs, sloping mires and waterlogged spruce forests and dwarf pine stands on peaty soils. There are Rašeliniště Jizery and Rašeliniště Jizerky Natural Nature Reserves (NNR), and Rybí loučky and Černá jezírka Nature Reserves (NR). The other, smaller part, located in the uplands, is divided by the main European watershed separating the Baltic Sea and North Sea drainage basins. This smaller part of the Ramsar site is mainly formed by raised bogs on the watershed and includes the Klečové louky NR and Na Čihadle NR and Nature Monuments (NM) Na Kneipě, U Posedu and Vlčí louka.

■ The Ramsar site represents the largest mire complex in Jizerské hory Mountains – and also in Central Europe. Meandering streams, pools and oxbows host unique biota. The flora includes many protected and less common species, such as: Rannoch Rush (*Scheuzeria palustris*), Cranberry (*Oxycoccus palustris*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*), Bog Sedge (*Carex limosa*), Tall Bog Sedge (*Carex pauciflora*), Deergrass (*Trichophorum cespitosum*), Carpathian Birch (*Betula carpatica*), Red Pondweed (*Potamogeton alpinus*) and Crowberry (*Empetrum nigrum*). Unique is the rich population of Alpine Juniper (*Juniperus communis subsp. alpina*), the largest in the Czech Republic, and also the largest natural dwarf pine grows in Jizerské hory Mountains; for this pine, to be found at such a high altitude in Central Europe is rather unique. Typical and very valuable peat bog invertebrates (spiders, dragonflies, butterflies, *Carabidae* ground beetles and *Dytiscidae* diving beetles) include a number of relict species (those confined to a small area) and species that are restricted to specific habitats. As regards significant bird species, the occurrence of Black Grouse (*Lyrurus tetrix*), Snipe (*Gallinago gallinago*) and Common Crane (*Grus grus*) should be mentioned.

■ Some parts of the Ramsar site are partly accessible to tourists by means of boardwalks, for example: at Vyhlídková louka in the Jizerka Mire NNR, at Malá Krásná louka in the Černá jezírka NR, at Velká Klečová louka in the Klečové louky NR. At the Na Čihadle NR, the peatbog can be seen from the view tower.

Slíďák břehový | *Arctosa cinerea*

Jeřáb popelavý | Grus grus

Tetřívek obecný | *Lyrurus tetrix*

Jalovec obecný nízký | *Juniperus communis alpina subsp.*

PRAMENNÉ VÝVĚRY A RAŠELINIŠTĚ SLAVKOVSKÉHO LESA

Rožec kuřičkolistý | *Cerastium alsinifolium*

Porosty rožce kuřičkolistého | *Cerastium alsinifolium*

Vývěry minerálních vod | *Carex pauciflora lightf*

Datum zápisu na Seznam: **13. února 2012**
Rozloha: **3 223 ha**

■ Západočeské vývěry minerálních vod jsou právem považovány za výjimečné přírodní bohatství mezinárodního významu. Výjimečnost oblasti spočívá ve výskytu velkého množství minerálních pramenů (převážně železitých kyselek). Celé území se nachází v chráněné krajinné oblasti Slavkovský les a je tvořeno pestrou mozaikou různých typů stanovišť – především prameništi, slatiništi, přechodovými i vrchovištními rašeliništi a různými typy mokřadních luk.

■ Okolí vývěrů minerálních vod má často slatinný charakter a hostí řadu vzácných rostlin. Nejcennější slatiniště najdeme na podloží tvořeném vzácnou horninou – hadcem. Vývěry zdejších vod jsou velmi bohaté na hořčík, což podmiňuje výskyt vzácných rostlin. Jmenujme endemický rožec kuřičkolistý (*Cerastium alsinifolium*) – druh, jehož celosvětové rozšíření je omezeno pouze na oblast velkou několik km^2. Navazující rozsáhlé mokřadní louky jsou domovem vzácných motýlů – především hnědáska chrastavcového (*Euphydryas aurinia*) a žluťáska borůvkového (*Colias palaeno*).

■ V udržení stabilního vodního režimu území hrají klíčovou roli rozsáhlá lesní rašeliniště střední části Slavkovského lesa. Nejcennějšími a nejvíce zachovalými stanovišti jsou zde rozsáhlé bory s borovicí blatkou a rašelinné smrčiny lemované po obvodu tzv. podmáčenými smrčinami. Kromě typických vrchovištních druhů jako je např. šicha černá (*Empetrum nigrum*), kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*) či rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*) zde byl teprve nedávno zaznamenán výskyt dalších velmi vzácných druhů – např. drobného keříčku vřesovce čtyřřadého (*Erica tetralix*) či datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*).

■ S výjimkou národní přírodní rezervace Kladské rašeliny je celé území přístupné veřejnosti a na řadě míst je lidská přítomnost velmi žádoucí – vždyť minerálky byly odedávna součástí této krajiny a pouze díky pravidelnému čištění od spadaného listí mohou být křišťálově čisté a vybízející k nabrání osvěžujícího doušku pramenité vody.

Endemická rozsivka | *Pinnularia ferrophila*

Upolín nejvyšší | *Trollius altissimus*

Vřesovec čtyřřadý | *Erica tetralix*

Vývěry minerálních vod

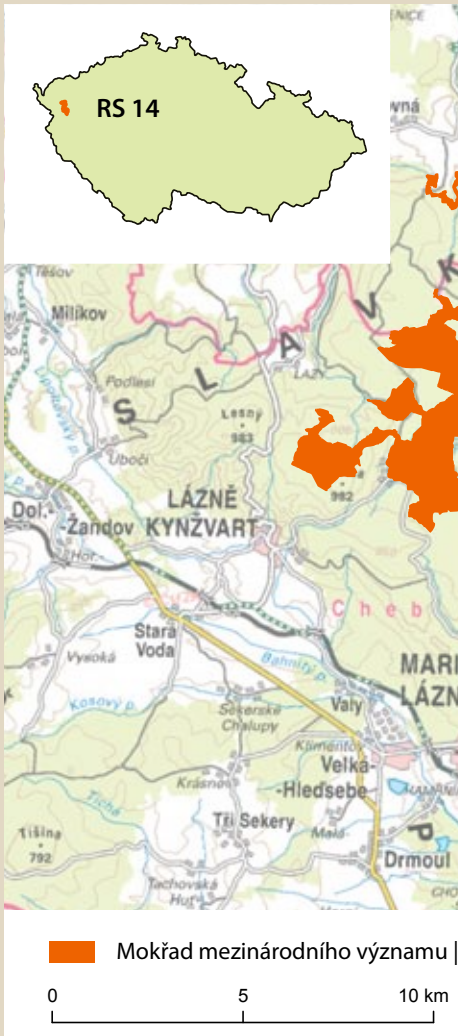

SPRINGS AND MIRES OF THE SLAVKOV FOREST

Přírodní památka Sirňák

Rašelinné louky v centrální části Slavkovského lesa

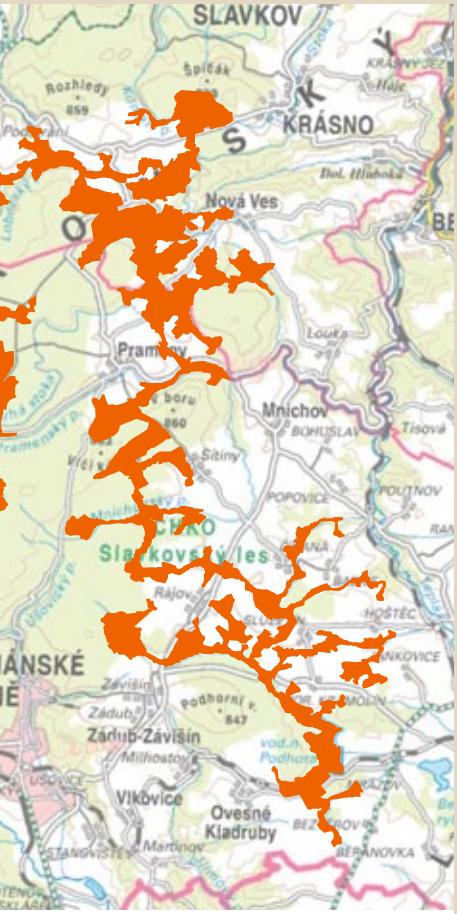

Ramsar Site

© AOPK ČR, 2017 © ČÚZK, 2016

Designation date: **13 February 2012**
Area: **3,223 ha**

■ The Slavkov Forest, located in West Bohemia, is unique for its richness of mineral springs: mainly iron acidulous springs. The site is a mosaic of many valuable wetland types: spring areas, fens, transitional mires, bogs and different types of wet meadows. The whole Ramsar site is protected as the Slavkov Forest Protected Landscape Area and it is also part of the Natural Water Accumulation Protected Area.

■ The surroundings of the outflows from mineral springs are often fenland in character – and host a number of rare plants. The most valuable fens can be found on an underlying bed made up of a rare rock – serpentine. Outflows of local waters are very rich in magnesium, creating conditions for the occurrence of rare plants. We can mention, for example, the endemic Sandwortleaved Mouse-ear (*Cerastium alsinifolium*) – a species whose global distribution is limited to an area covering a mere few square kilometres. The vast wetland meadows are home to rare butterflies – especially the Marsh Fritillary (*Euphydryas aurinia*) and Moorland Clouded Yellow butterfly (*Colias palaeno*).

■ The key role in maintaining a stable water regime is played by the extensive forest bogs in the central part of the Slavkov Forest site. Some of the most valuable and most well-preserved habitats are the extensive pine forests with Bog Pine (*Pinus rotundata*) and the peat-bog spruce forests that are bordered on their perimeters by the so-called waterlogged spruce forests. In addition to the typical raised-bog species, such as Crowberry (*Empetrum nigrum*), Bog Rosemary (*Andromeda polifolia*) and Round-leaved Sundew (*Drosera rotundifolia*), only recently has there been found the occurrence of a number of very rare species – such as a tiny bush of Cross-leaved Heath (*Erica tetralix*) and the Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*).

■ With the exception of the Kladské rašeliny National Nature Reserve, the entire territory is accessible to the public and in many places a certain degree of human presence is highly desirable – after all, the mineral waters have always been part of this landscape and only through the regular cleaning away of fallen leaves can they be crystal clear and remain inviting for a refreshing sip of spring water.

Hnědásek chrastavcový | Euphydryas aurinia

Bařička bahenní | Triglochin palustre

Vážka žlutavá | Sympetrum flaveolum

Perleťovec severní | Boloria aquilonaris

Mokřadní louky s prstnatcem májovým | Dactylorhiza majalis

Mládě bekasiny otavní | Gallinago gallinago

CONVENTION ON WETLANDS

(Ramsar, Iran, 1971)

Kritéria pro výběr mokřadů mezinárodního významu

A. Reprezentativní, vzácné nebo unikátní typy mokřadů

Kritérium 1: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže představuje příklad typického, vzácného nebo unikátního typu přírodního nebo přírodně blízkého mokřadu pro daný biogeografický region.

B. Mokřady mezinárodního významu pro ochranu biologické rozmanitosti

Kritérium 2: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je obýván zranitelnými, ohroženými nebo kriticky ohroženými druhy nebo ohroženými společenstvy.

Kritérium 3: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je obýván populacemi rostlin nebo živočichů důležitých pro uchování biologické rozmanitosti daného biogeografického regionu.

Kritérium 4: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže má zvláštní význam pro rostliny nebo živočichy v kritickém stádiu jejich životních cyklů, nebo jim poskytuje úkryt v případě nepříznivých podmínek.

Specifická kritéria založená na vodních ptácích

Kritérium 5: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je pravidelně využíván více než 20 000 vodních ptáků.

Kritérium 6: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je pravidelně využíván alespoň 1% jedinců populace jednoho druhu nebo poddruhu vodních ptáků.

Specifická kritéria založená na rybách

Kritérium 7: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je pravidelně využíván podstatnou částí jedinců geograficky původních poddruhů, druhů nebo čeledí ryb, jejich vývojových stadií, a jsou-li zde specifické mezidruhové vztahy nebo populace významné pro ekonomický přínos nebo ochranářskou hodnotu přispívající k celkové biologické rozmanitosti.

Kritérium 8: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je důležitým zdrojem potravy pro ryby, trdlištěm, místem vývoje plůdku nebo tahovou cestou, na které jsou ryby, ať již daného mokřadu nebo i mimo něj, závislé.

Specifická kritéria založená na dalších taxonech

Kritérium 9: Mokřad by měl být považován za mezinárodně významný, jestliže je pravidelně využíván alespoň 1% jedinců populace jednoho neptačího druhu nebo poddruhu živočichů závislých na mokřadech.

CONVENTION ON WETLANDS

(Ramsar, Iran, 1971)

The Ramsar Sites Criteria

The nine criteria for identifying Wetlands of International Importance

Group A of the Criteria. Sites containing representative, rare or unique wetland types

Criterion 1: A wetland should be considered internationally important if it contains a representative, rare, or unique example of a natural or near-natural wetland type found within the appropriate biogeographic region.

Group B of the Criteria. Sites of international importance for conserving biological diversity

Criteria based on species and ecological communities

Criterion 2: A wetland should be considered internationally important if it supports vulnerable, endangered, or critically endangered species or threatened ecological communities.

Criterion 3: A wetland should be considered internationally important if it supports populations of plant and/or animal species important for maintaining the biological diversity of a particular biogeographic region.

Criterion 4: A wetland should be considered internationally important if it supports plant and/or animal species at a critical stage in their life cycles, or provides refuge during adverse conditions.

Specific criteria based on waterbirds

Criterion 5: A wetland should be considered internationally important if it regularly supports 20,000 or more waterbirds.

Criterion 6: A wetland should be considered internationally important if it regularly supports 1% of the individuals in a population of one species or subspecies of waterbird.

Specific criteria based on fish

Criterion 7: A wetland should be considered internationally important if it supports a significant proportion of indigenous fish subspecies, species or families, life-history stages, species interactions and/or populations that are representative of wetland benefits and/or values and thereby contributes to global biological diversity.

Criterion 8: A wetland should be considered internationally important if it is an important source of food for fishes, spawning ground, nursery and/or migration path on which fish stocks, either within the wetland or elsewhere, depend.

Specific criteria based on other taxa

Criterion 9: A wetland should be considered internationally important if it regularly supports 1% of the individuals in a population of one species or subspecies of wetland-dependent nonavian animal species.

Bibliografická citace:

VLASÁKOVÁ, L. a kol. (2017): **Mokřady mezinárodního významu České republiky | Czech Wetlands of International Importance**, Ministerstvo životního prostředí, Praha, 2017. 32 s.
ISBN 978-80-7212-616-3

Autoři kapitol:

Luboš Beran, Ivana Bufková, Jiří Bureš, Jiří Flousek, David Horal, Antonín Krása, Šárka Mazánková, Ladislav Rektoris, Vlastimil Sajfrt, Lenka Sovíková, Leoš Štefka, Přemysl Tájek, Vít Tejrovský, Štěpán Tračík, Libuše Vlasáková, Olga Žerníčková

Autoři fotografií:

Kamila Antošová, Ivan Balák, Luboš Beran, Jiří Bohdal, Miroslav Brůna, Dušan Boucný, Luděk Boucný, Libor Dvořák, Karel Filip, Zdeněk Hanč (www.fotohanc.com), Josef Hlásek (www.hlasek.com), Lubomír Hlásek, Karel Hník, Tereza Husáková, Michal Horsák, Josef Chytil, Miroslav Jóža, Jiří Kmet, Jitka Kopáčová, Antonín Krása, Petr Krása, Zdena Křenová, Petr Macháček, Šárka Mazánková, Vladimír Melichar, Petra Menclová, Eva Mikulášková, Jan Mokrý, Jan Němec, Alois Pavlíčko, Přemysl Pavlík, Jan Procházka, Robert Šenk, Jan Ševčík (www.sevcikphoto.com), Leoš Štefka, Jan Štursa, Monika Štrambergová, David Šubrt, Ján Svetlík (www.dudok.sk), Josef Špičák, Přemysl Tájek, Vít Tejrovský, Dana Turoňová, Hana Urbanová, Slávek Valda, Jan Vaněk, Jan Vrbický, Martin Waldhauser, Petr Zajíček a fotoarchiv AOPK ČR

Překlad:

Steve Ridgill a Martina Eiseltová

Příprava map:

AOPK ČR 2017, ČÚZK 2016

Grafická příprava:

STUDIO 5, v. o. s., Uherské Hradiště

Tisk:

GRASPO CZ, a.s., Zlín

Náklad: 1 000 ks

Ministerstvo životního prostředí

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, Praha 10, 100 10
ISBN 978-80-7212-616-3

Výroba publikace byla podpořena grantem z EHP fondů 2009–2014 v rámci projektu Ochrana, výzkum a udržitelné využívání mokřadů České republiky.

Titulní strana obálky – *Novořecké močály*, foto: Jan Ševčík, vnitřní strana obálky – *Rybník Vizír*, foto: Jan Ševčík